

Consell Jurídic Consultiu
de la Comunitat Valenciana

MEMÒRIA DE 2017

Consell Jurídic Consultiu
de la Comunitat Valenciana

MEMÒRIA DE 2017

Que el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana eleva al Consell, en compliment del que disposa l'article 77 del seu Reglament, aprovat pel Decret 138/1996, de 16 de juliol

VALÈNCIA, 2018

Edita: Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana

Producció gràfica:

Maquetació: Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana

ÍNDEX

Presentació

Introducció

Primera part

EXPOSICIÓ DE L'ACTIVITAT DEL CONSELL JURÍDIC CONSULTIU DURANT L'ANY 2017

I – Composició del Consell Jurídic Consultiu.....	21
II – Organigrama del Consell Jurídic Consultiu	23
III – Funció consultiva	25
A) Estadística d'assumptes dictaminats (1 de gener a 31 de desembre de 2017).....	26
B) Estadística d'assumptes sotmesos a consulta (1 de gener a 31 de desembre de 2017)	57
IV – Funcionament del Consell Jurídic Consultiu	61
A) Renovació parcial de la composició del Ple	61
B) Decisions dels òrgans del Consell Jurídic Consultiu	62
C) <i>Revista Española de la Función Consultiva</i>	63
D) Convenis de cooperació per a la realització de pràctiques formatives en el Consell Jurídic Consultiu per estudiants universitaris	65
E) Relacions institucionals i protocol	66
V – Personal i infraestructura	71
A) Lletrats.....	71
B) Biblioteca	71
C) Informàtica i Bases de dades	73

D) Gestió econòmica financera.....	75
E) Personal	75
F) Contractació	76
G) Registre	77

Segona part

OBSERVACIONS I SUGGERIMENTS

Introducció	81
I – La competència de la Generalitat sobre legislació civil	83
- Introducció	83
- La doctrina fixada per la Sentència del Tribunal Constitucional 121/1992, de 28 de setembre	84
- La doctrina del Consell Jurídic fixada en els dictàmens emesos entre els anys 2009 i 2012	85
- La doctrina fixada per les sentències del Tribunal Constitucional dictades en l'any 2016	91
- La doctrina del Consell Jurídic establida en el Dictamen 644/2017 sobre l'avantprojecte de Llei de la Generalitat, de Contractes d'Integració en l'àmbit de la producció ramadera	92
- Conclusió.....	94
II – Les especialitats del Pla Anual Normatiu en l'àmbit de l'Administració Local	95
- Introducció	95
- Naturalesa del Pla Normatiu instaurat per l'article 132 de la Llei del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques	96
- Especialitats de l'exigència legal d'elaboració d'un Pla Anual Normatiu en l'àmbit de les Administracions Locals	97
III – El Dret comunitari en la Funció Consultiva del Consell Jurídic	101
- Introducció	101
- El Dret Comunitari en la funció consultiva de l'any 2017.....	103
- Compatibilitat de la regulació del mecenatge amb la normativa comunitaria	105

IV – L'obligació d'elaborar un pla estratègic de subvencions previ a l'establiment de qualsevol subvenció	115
- Introducció	115
- L'exigibilitat de l'elaboració prèvia d'un Pla Estratègic de subvencions per a l'establiment de qualsevol subvenció en els dictàmens 756 i 765 de 29 de novembre de 2017	116
V – L'aplicació i interpretació de la legislació en matèria d'igualtat en la doctrina del Consell Jurídic.....	121
- El principi d'igualtat de tractament entre dones i homes en l'accés a la funció pública	122
- Presència equilibrada	124
VI – Doctrina emesa en l'any 2017 en relació amb els procediments de revisió d'ofici	133
A) Aspectes generals de la revisió d'ofici	134
- Normativa aplicable després de l'entrada en vigor de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de Procediment Administratiu Comú	134
- Caràcter extemporani de la petició de dictamen a aquest Consell Jurídic	135
- Sobre la legitimació	136
- La revisió d'ofici no constitueix un mecanisme per a reobrir terminis finats	140
- Necessitat d'iniciar un procediment per a cada acte administratiu subjecte a revisió, i de concretar la causa en la qual es fonamenta la nul·litat.....	141
- Obligació de l'Administració de notificar la resolució definitiva en el termini legalment establert	142
- Viabilitat jurídica de revisar actes administratius presumptes l'existència dels quals ha sigut reconeguda per resolució judicial	146
- Delimitació dels actes la revisió dels quals se sotmet a dictamen	147

- Límits a la revisió d'ofici: prescripció d'accions	152
B) Selecció d'alguns dictàmens significatius de 2017 emesos en les distintes matèries	155
- Urbanisme	155
- Revisió d'ofici d'actes dictats en matèria de contractació.....	156
- Funció pública	156
- Assistència jurídica gratuïta	157
- Subvencions	157

PRESENTACIÓ

PRESENTACIÓ

Presentem un any més la Memòria del Consell Jurídic Consultiu després de la seua aprovació pel Ple de la Institució. A través d'ella, donem compte detallat de la composició, el funcionament i el treball realitzat durant l'exercici 2017.

En relació al funcionament d'aquest òrgan consultiu, destaca la renovació parcial de la composició del Ple duta a terme després de la designació de dos consellers nous i una consellera nova pel Ple de les Corts Valencianes el mes de setembre. En aquest punt, no es pot deixar de distingir el fet que després de l'esmentada renovació, el Ple de la Institució compta amb una composició paritària per primera vegada en la seua història.

Quant al que és la nostra activitat fonamental, la funció consultiva, es ret àmpliament compte tant del nombre de consultes rebudes com del de dictàmens emesos durant l'any en qüestió. Així mateix, s'estableix una relació nominada dels avantprojectes de Llei i els projectes de reglaments o disposicions de caràcter general que han sigut dictaminats.

S'aporta també un detallat resum dels números de la Revista Española de la Función Consultiva publicats durant l'any 2017. Revista que, d'altra banda, si bé abasta l'àmbit nacional, el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana n'és l'editor.

En la segona part de la Memòria, s'estableixen les observacions, suggeriments i recomanacions que aquest Consell Jurídic eleva al Govern Valencià a partir dels assumptes que han sigut objecte d'estudi i anàlisi a través dels dictàmens. Així, es realitza una observació relacionada amb la qüestió de la competència autonòmica sobre el Dret civil valencià i una altra amb la naturalesa del Pla Normatiu introduït per la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, i en concret a les especialitats que presenta en l'àmbit de l'administració local. També s'aborda la qüestió de la imbricació del dret comunitari en la funció consultiva del Consell Jurídic Consultiu i una reflexió sobre la doctrina emesa durant l'exercici 2017 en relació amb els procediments de revisió d'ofici, així com sobre l'emesa en relació a l'aplicació de la legislació en matèria d'igualtat de dones i homes.

PRESENTACIÓ

No voldria finalitzar aquesta presentació sense mostrar el meu reconeixement i agraïment al Cos de lletrades i lletrats del Consell Jurídic Consultiu així com al conjunt de persones que treballen en aquesta Institució consultiva que, sens dubte, fan possible el treball que venim desenvolupant.

Margarita Soler Sánchez
Presidenta

INTRODUCCIÓ

INTRODUCCIÓ

La present Memòria del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, corresponent a l'any 2017, va ser aprovada pel Ple del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana en sessió pública i extraordinària celebrada el dia 6 de juny de 2018.

S'ha elaborat per acomplir el que disposa l'article 77 del seu Reglament (aprovat pel Decret 138/1996, de 16 de juliol), que preceptua el següent:

«Anualment, el Consell Jurídic Consultiu elevarà al Consell una memòria en la qual, en ocasió d'exposar l'activitat del Consell en el període anterior, podrà recollir les observacions sobre el funcionament dels serveis públics que resulten dels assumptes consultats, i els suggeriments de disposicions generals i mesures a adoptar per al millor funcionament de l'administració».

Primera part

**EXPOSICIÓ DE L'ACTIVITAT DEL
CONSELL JURÍDIC CONSULTIU DE
LA COMUNITAT VALENCIANA
DURANT L'ANY 2017**

I

COMPOSICIÓ DEL CONSELL JURÍDIC CONSULTIU 31 de desembre de 2017

Presidenta

Hble. Sra. Margarita Soler Sánchez

Consellers electius

Il·lm. Sr. Enrique Fliquete Lliso
Il·lm. Sr. Faustino de Urquía Gómez
Il·lma. Sra. Asunción Ventura Franch
Il·lma. Sra. M.ª Carmen Pérez Cascales
Il·lm. Sr. Joan Carles Carbonell Mateu

Conseller nat

Molt Hble. Sr. Francisco Camps Ortiz

Secretari General

Il·lm. Sr. Ferran Garcia i Mengual

SECCIONS DEL CONSELL JURÍDIC CONSULTIU 31 de desembre de 2017

L'article 63 del Reglament del Consell Jurídic Consultiu preveu l'existència de cinc seccions permanents, presidida cada una d'elles per un Conseller electiu i integrades per un o més lletrats. La seua comesa és l'elaboració dels projectes de dictamen, sense perjudi de les ponències assumides pel President.

Secció 1^a - Il·lm. Sr. Enrique Fliquete Lliso

Secció 2^a - Il·lm. Sr. Faustino de Urquía Gómez

Secció 3^a - Il·lma. Sra. Asunción Ventura Franch

Secció 4^a - Il·lma. Sra. M.ª Carmen Pérez Cascales

Secció 5^a - Il·lm. Sr. Joan Carles Carbonell Mateu

LLETRATS DEL CONSELL JURÍDIC CONSULTIU
31 de desembre de 2017

Lletrada Major

Sra. Patricia Boix Mañó

Lletrats

Sra. Bárbara Aranda Carles (excedent)

Sra. Pau Monzó Báguena

Sra. Constanza Sánchez Henares (excedent)

Sra. Teresa Vidal Martín

Sr. Artur Fontana Puig

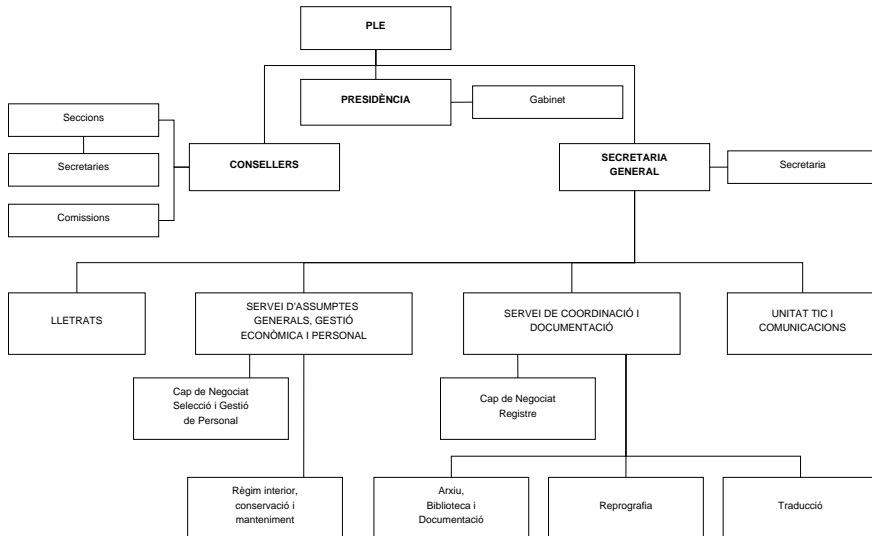
Sr. José Hoyo Rodrigo

Sr. Miquel Nadal i Tàrrega

II

ORGANIGRAMA DEL CONSELL JURÍDIC CONSULTIU

III

FUNCIÓ CONSULTIVA

A continuació es reflecteix l'evolució de la producció consultiva en cada un dels vint-i-un exercicis tancats del Consell Jurídic Consultiu:

Any	Consultes rebudes	Dictàmens aprovats
<i>2017</i>	<i>845</i>	<i>835</i>
<i>2016</i>	<i>844</i>	<i>703</i>
<i>2015</i>	<i>728</i>	<i>751</i>
<i>2014</i>	<i>789</i>	<i>742</i>
<i>2013</i>	<i>744</i>	<i>736</i>
<i>2012</i>	<i>860</i>	<i>1.003</i>
<i>2011</i>	<i>1.471</i>	<i>1.506</i>
<i>2010</i>	<i>1.358</i>	<i>1.229</i>
<i>2009</i>	<i>1.034</i>	<i>1.009</i>
<i>2008</i>	<i>831</i>	<i>872</i>
<i>2007</i>	<i>911</i>	<i>1.119</i>
<i>2006</i>	<i>1.187</i>	<i>843</i>
<i>2005</i>	<i>620</i>	<i>621</i>
<i>2004</i>	<i>533</i>	<i>545</i>
<i>2003</i>	<i>702</i>	<i>664</i>
<i>2002</i>	<i>583</i>	<i>591</i>
<i>2001</i>	<i>564</i>	<i>563</i>
<i>2000</i>	<i>571</i>	<i>527</i>
<i>1999</i>	<i>457</i>	<i>419</i>
<i>1998</i>	<i>681</i>	<i>711</i>
<i>1997</i>	<i>402</i>	<i>304</i>

A

ESTADÍSTICA D'ASSUMPTESS DICTAMINATS (1 DE GENER DE 2017 A 31 DE DESEMBRE DE 2017)

I. Dictàmens aprovats en Ple	835¹
II. Plens celebrats	46
III. Classificació dels assumptes per autoritat consultant	
Presidència de la Generalitat	23
Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives	15
Conselleria d'Hisenda i Model Econòmic	16
Conselleria de Justícia, Administració Pública, Reformes Democràtiques i Llibertats Públiques	13
Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport	79
Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública	253
Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball	37
Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural	44
Conselleria d'Habitatge, Obres Públiques i Vertebració del Territori	37
Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació	7
Ajuntament d'Agost	1
Ajuntament d'Aielo de Malferit	1
Ajuntament d'Alaquàs	3
Ajuntament d'Albalat dels Sorells	2
Ajuntament d'Alboraia	3
Ajuntament d'Albuixech	1

¹ Dels 835 dictàmens emesos, 184 corresponen a expedients de l'exercici 2016.

Ajuntament d'Alcoi	2
Ajuntament d'Aldaia	4
Ajuntament d'Alfagar	1
Ajuntament d'Alfahuir	1
Ajuntament d'Alfarrasí	2
Ajuntament d'Algorfa	1
Ajuntament d'Alacant	22
Ajuntament d'Almassora	2
Ajuntament d'Almàssera	1
Ajuntament d'Almenara	1
Ajuntament d'Almoradí	1
Ajuntament d'Alquerías del Niño Perdido	1
Ajuntament d'Alzira	1
Ajuntament d'Aspe	2
Ajuntament de Benaguasil	2
Ajuntament de Benasau	1
Ajuntament de Benetússer	2
Ajuntament de Benicarló	6
Ajuntament de Benidoleig	1
Ajuntament de Benidorm	7
Ajuntament de Benigànim	3
Ajuntament de Benijófar	1
Ajuntament de Benissa	3
Ajuntament de Bigastro	1
Ajuntament de Borriol	1
Ajuntament de Burjassot	2
Ajuntament de Burriana	3
Ajuntament de Cabanes	1
Ajuntament de Calp	2
Ajuntament de Canals	5
Ajuntament de Carcaixent	1
Ajuntament de Castalla	1
Ajuntament de Castellnovo	1
Ajuntament de Castelló de la Plana	6

FUNCIÓ CONSULTIVA

Ajuntament de Catarroja	1
Ajuntament de Cirat	1
Ajuntament de Cox	2
Ajuntament de Crevillent	1
Ajuntament de Cullera	2
Ajuntament de Dénia	4
Ajuntament del Campello	5
Ajuntament d'Elx	9
Ajuntament d'Elda	2
Ajuntament d'Enguera	2
Ajuntament de Finestrat	4
Ajuntament de Gandia	1
Ajuntament de Gilet	2
Ajuntament de Godella	1
Ajuntament de Godelleta	1
Ajuntament de Hondón de las Nieves	1
Ajuntament d'Ibi	2
Ajuntament de Jacarilla	3
Ajuntament de Xàbia	3
Ajuntament de Xixona	1
Ajuntament de l'Alcora	2
Ajuntament de la Pobla de Farnals	2
Ajuntament de la Pobla de Vallbona	2
Ajuntament de la Vall d'Uixó	1
Ajuntament de les Useres	1
Ajuntament de Los Montesinos	1
Ajuntament de Massalavés	1
Ajuntament de Massalfassar	4
Ajuntament de Massamagrell	2
Ajuntament de Mislata	1
Ajuntament de Moncofa	2
Ajuntament de Monforte del Cid	1
Ajuntament de Monòver	3
Ajuntament de Muro de Alcoy	1

Ajuntament de Mutxamel	2
Ajuntament de Nàquera	1
Ajuntament de Novelda	1
Ajuntament de Nules	3
Ajuntament d'Oliva	1
Ajuntament d'Onda	2
Ajuntament d'Onil	2
Ajuntament d'Ontinyent	1
Ajuntament d'Orihuela	4
Ajuntament d'Orpesa	4
Ajuntament de Paiporta	1
Ajuntament de Paterna	1
Ajuntament de Peníscola	1
Ajuntament de Petrer	1
Ajuntament de Picanya	1
Ajuntament de Picassent	1
Ajuntament del Pinós	1
Ajuntament de Polop	2
Ajuntament de Puçol	2
Ajuntament de Rafal	1
Ajuntament de Requena	1
Ajuntament de Riba-roja de Túria	2
Ajuntament de Sagunt	4
Ajuntament de San Antonio de Benagéber	1
Ajuntament de San Fulgencio	1
Ajuntament de Santa Pola	5
Ajuntament de Sax	1
Ajuntament de Serra	1
Ajuntament de Silla	2
Ajuntament de Tavernes de la Valldigna	6
Ajuntament de Teulada	1
Ajuntament de Tibi	1
Ajuntament de Torreveija	10
Ajuntament d'Utiel	1

Ajuntament de València	19
Ajuntament de Vilamarxant	1
Ajuntament de la Vila Joiosa	4
Ajuntament de Vilallonga	1
Ajuntament de Villar del Arzobispo	1
Ajuntament de Villena	2
Ajuntament de Vinaròs	3
Ajuntament de Xeraco	2
Ajuntament de Xirivella	2
Consorci Gestió de Residus Sòlids Urbans “Baix Vinalopó”	1
Consorci Hospitalari Provincial de Castelló de la Plana	1
Consorci Pla Zonal de Residus V5	1
Consorci Provincial de Bombers de València	2
Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació	2
Diputació Provincial d’Alacant	3
Diputació Provincial de Castelló	5
Diputació Provincial de València	1
Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics (EMSHI)	1
Entitat de Sanejament d’Aigües (EPSAR)	3
Il·lustre Col·legi d’Advocats d’Elx (ICAE)	1
Mancomunitat Intermunicipal de l’Horta Sud	1
Mancomunitat de Municipis de la Vall d’Albaida	2
Universitat d’Alacant	3
Universitat Miguel Hernández d’Elx	1
Universitat Politècnica de València	3
TOTAL	835

IV. Classificació dels dictàmens per matèries

Consultes preceptives

(article 10 Llei 10/1994, de creació del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana)

Avantprojectes de lleis (article 10.2)	20
--	----

Projectes de reglaments o disposicions de caràcter general (article 10.4)	206
Indemnitzacions de danys i perjudicis i responsabilitat patrimonial (article 10.8.a)	462
Revisió d'ofici d'actes administratius (article 10.8.b)	59
Contractes administratius (article 10.8.c)	54
Modificació dels plans d'urbanisme, les normes complementàries i subsidiàries i els programes d'actuació que tinguen per objecte una diferent zonificació o ús urbanístic de les zones verdes o dels espais lliures previstos (article 10.8.e)	16
Recursos extraordinaris de revisió (article 10.8.g)	3

Consultes facultatives

(article 9 Llei 10/1994, de creació del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana) 14

- Exp. 615/2016 de l'Ajuntament d'Albuixech en relació a la situació actual del policia local del municipi afectat per sentència condemnatòria.
- Exp. 691/2016 de l'Ajuntament de Castelló de la Plana en relació amb els dubtes sobre quin tècnic pot certificar l'habitabilitat d'habitatges en procediments en els quals no s'ha realitzat l'obra (licència segona ocupació habitatges).
- Exp. 692/2016 de l'Ajuntament de la Pobla de Farnals en relació amb el pagament de despeses de representació i defensa judicial dels membres de la corporació local i personal municipal.
- Exp. 721/2016 de l'Ajuntament d'Alboraia relatiu al caràcter vinculant o no dels informes desfavorables de la Conselleria, en sòl no urbanitzable per a atorgar llicència d'obres municipals.
- Exp. 786/2016 de la Diputació Provincial de Castelló en relació a l'adequació a dret de la proposta de modificació a posteriori, del contracte sobre la realització del servei de gestió de residus urbans dels municipis dels Ports Alt Maestrat amb càrrec de gestió a la Diputació de Castelló.
- Exp. 800/2016 de l'Ajuntament de Catarroja sobre l'abast de l'aplicació de l'article 116 de la Llei 8/2010, de 23 de juny, de la Generalitat, de Règim Local de la Comunitat Valenciana.
- Exp. 828/2016 de l'Ajuntament de Benicarló en relació a la qüestió competencial dels ajuntaments en el pagament de les factures de sub-

- ministraments en edificis de titularitat municipal destinats a centres educatius.
- Exp. 184/2017 de l'Ajuntament d'Oliva en relació a la discrepància objecte de la consulta, si ha de prevaler la documentació gràfica sobre les cessions efectuades per les parcel·les afectades, o al revés.
 - Exp. 223/2017 de l'Ajuntament de Nules relatiu a la consulta en relació a la proposició econòmica i tècnica de la mercantil ELECNO, SA subjecta a clàusula de confidencialitat.
 - Exp. 260/2017 de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura Esport relatiu a la consulta sobre si l'IVAM pot considerar-se inclòs entre les entitats beneficiàries del règim fiscal de les entitats sense fins lucratius i dels incentius fiscals al mecenatge.
 - Exp. 316/2017 de l'Ajuntament de Torreveja relatiu a la consulta sobre aplicabilitat del sistema de nomenament provisional per millora d'ocupació per a proveir llocs de treball no ocupats d'inspectors de policia local, amb plaça en plantilla i assignació pressupostària, quan les places no es troben incloses en l'oferta d'ocupació pública (OEP).
 - Exp. 400/2017 de l'Ajuntament de Xirivella relatiu a la consulta sobre l'aplicació dels articles 132 i 133 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i de la modificació de la Llei 9/2003, de 2 d'abril, per a la igualtat entre homes i dones en la tramitació dels reglaments i ordenances municipals.
 - Exp. 408/2017 de l'Ajuntament d'Onda relatiu a la consulta sobre l'ordenança reguladora de la convivència ciutadana del mencionat Ajuntament.
 - Exp. 545/2017 de l'Ajuntament d'Aspe relatiu a la consulta sobre l' aclariment dels deures municipals d'actuació en els supòsits d'incompliment dels deures de conservació dels propietaris d'immobles, quan no s'afecte la seguretat pública.

V. Percentatge dels dictàmens per matèries

Avantprojectes de Lleis	2,60 %
Projectes de Reglaments	24,61 %
Indemnització de danys i perjudicis	55,03 %
Revisió d'ofici d'actes administratius	7,10 %
Contractes administratius	6,63 %
Modificació del planejament urbanístic	2,25 %

Recursos extraordinaris de revisió	0,35 %
Consultes facultatives	1,42 %

VI. Dictàmens sol·licitats amb caràcter d'urgència **145**

VII. Assumptes deixats sobre la taula (art. 60 Reglament) **33**

VIII. Assumptes rebutjats pel Ple (art. 58 Reglament) **0**

IX. Assumptes retirats de l'orde del dia de la sessió **10**

X. Vots particulars emesos **17**

- Dictamen 165/2017, aprovat per majoria amb vots particulars de la Consellera Il·lma. Sra. Margarita Soler Sánchez i la Consellera Il·lma. Sra. Asunción Ventura Franch.
- Dictamen 259/2017, aprovat per majoria amb vots particulars de la Consellera Il·lma. Sra. Margarita Soler Sánchez i la Consellera Il·lma. Sra. ^a Asunción Ventura Franch.
- Dictamen 448/2017, aprovat per majoria amb vot particular de la Consellera Il·lma. Sra. Asunción Ventura Franch.
- Dictamen 485/2017, aprovat per majoria amb vot particular de la Consellera Il·lma. Sra. Asunción Ventura Franch.
- Dictamen 506/2017, aprovat per majoria amb vots particulars de la Consellera Il·lma. Sra. Margarita Soler Sánchez i la Consellera Il·lma. Sra. Asunción Ventura Franch.
- Dictamen 632/2017, aprovat per majoria amb vot particular de la Consellera Il·lma. Sra. Margarita Soler Sánchez al qual s'adhereix la Consellera Il·lma. Sra. Asunción Ventura Franch.
- Dictamen 685/2017, aprovat per majoria amb vot particular del Vice-president Il·lm. Sr. Enrique Fliquete Lliso.
- Dictamen 739/2017, aprovat per majoria amb vot particular del Vice-president Il·lm. Sr. Enrique Fliquete Lliso.

- Dictamen 750/2017, aprovat per majoria amb vot particular del Vicepresident II òlm. Sr. Enrique Fliquete Lliso.
- Dictamen 800/2017, aprovat per majoria amb vot particular del Vicepresident II òlm. S. Enrique Fliquete Lliso, al qual s'adhereix el Conseller II òlm. Sr. Faustino de Urquía Gómez.
- Dictamen 831/2017, aprovat per majoria amb vot particular del Vicepresident II òlm. S. Enrique Fliquete Lliso, al qual s'adhereix el Conseller II òlm. Sr. Faustino de Urquía Gómez.

XI. Sentit de les resolucions recaigudes en assumptes dictaminats²

En compliment de l'article 7 del Reglament del Consell -el qual disposa que l'autoritat consultant comunicarà al Consell Jurídic Consultiu, en el termini de 15 dies, la resolució recaiguda o la disposició aprovada-, han tingut entrada en el Registre de resolucions i disposicions un total de 386, de les quals una correspon a assumptes sotmesos l'any 2014, 169 a assumptes sotmesos l'any 2016 i 216 de l'exercici contemplat.

D'aquestes 386 resolucions o disposicions comunicades, 354 han sigut de conformitat amb el dictamen emés, i 32 sota la fórmula d'«òit el Consell Jurídic Consultiu». Percentualment, la proporció de conformitat, per punt, ha sigut del 91,71 %.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Conforme amb el Consell	248	620	353	463	507	522	564	473	514	635
Oït el Consell	42	75	41	41	24	39	62	55	70	102

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Conforme amb el Consell	782	543	605	734	932	624	470	390	431	261	354
Oïdo el Consell	139	67	72	73	123	60	50	29	35	24	32

² Fins el 31.12.2017 s'havien comunicat un total de 12.283 resolucions.

Les dades referides a 2017 només inclouen les comunicacions rebudes fins al 31 de desembre de 2017, i falta rebre a aqueixa data 449 resolucions d'assumpes dictaminats en 2017.

En el següent quadre es reflectixen les matèries en què s'ha produït discrepància de l'autoritat consultant amb el criteri del Consell Jurídic Consultiu:

MATÈRIA	ASSUMPTE	DICTAMEN
<i>Revisió d'ofici</i>	Revisió d'ofici d'un Acord de la Comissió Territorial d'Urbanisme (Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi ambient).	2/2016
<i>Contractes administratius</i>	Resolució de contracte mercantil amb una empresa urbanitzadora, Programa d'Actuació Integrada Sector 10 (Ajuntament de Cabanes).	414/2016
<i>Projectes de Reglaments o disposicions de caràcter general</i>	Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de la concessió d'ajudes per a actuacions de conservació i protecció dels béns immobles del patrimoni cultural de la Comunitat Valenciana (Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport).	520/2016
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per L.A.S. i J.P.C.G. amb motiu d'una deficient assistència sanitària (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	542/2016
<i>Contractes administratius</i>	Resolució del contracte administratiu del Pla General d'Ordenació Urbana (Ajuntament de la Font de la Figuera)	595/2016
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per J.A.L.B. pels danys d'immobilitat del muscle i danys psicològics (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	642/2016
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per J.L.M. per l'assistència rebuda en l'Hospital «La Fe» de València (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	645/2016
<i>Projectes de Reglaments o disposicions de caràcter general</i>	Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions a la participació en fires internacionals del sector del llibre (Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport).	666/2016
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per M.L.C., en representació de K.N.I.C. per les lesions patides en un centre escolar (Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport).	11/2017

FUNCIÓ CONSULTIVA

MATÈRIA	ASSUMPTE	DICTAMEN
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per E.C.Ch. per un suposat error de diagnòstic (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	36/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per C.F.M. i C.M.S. per la deficient assistència sanitària prestada (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	40/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per M.C.F. per l'assistència rebuda en l'Hospital General d'Elx (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	52/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per F.M.F. com a conseqüència de la deficient assistència rebuda en l'Hospital Arnau de Vilanova (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	109/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per M.R.R. a conseqüència d'una caiguda (Ajuntament de Tavernes de la Vallidigna).	119/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per A.A.G. per la deficient assistència sanitària prestada al seu espòs (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	146/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per M.S.P. per l'error de diagnòstic i la inadequada assistència dispensada a P.A.G.F. (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	152/2017
<i>Projectes de Reglaments o disposicions de caràcter general</i>	Decret pel qual s'aproven les bases reguladores de l'ajudes dirigides al sector turístic de la Comunitat Valenciana (Presidència de la Generalitat).	166/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per M.P.F.J. per la deficient assistència mèdica rebuda (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	208/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per M. i L.R.A. i uns altres pels danys patits després d'una intervenció d'urgència (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	215/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per I.G.M. pel dany moral causat després d'una intervenció quirúrgica en l'Hospital General d'Elda (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	256/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per I.A.B. pels danys patits després d'una intervenció quirúrgica (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	289/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per I.X.B. per retard en el diagnòstic d'una greu patologia (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	309/2017

MATÈRIA	ASSUMpte	DICTAMEN
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per R.L.Q. per la defunció del seu fill en ocasió d'un accident de trànsit (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	321/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per G.M.C. i uns altres per la defunció de F.M.N. (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	341/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per J.I.T.C. per l'atenció prestada a J.T.F. (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	429/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per G.P.P. a conseqüència de la reclamació de danys i perjudicis en caure dins d'un embornal (Ajuntament de Massalfassar).	486/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per C.R.G. amb motiu de les lesions que va patir després d'una caiguda l solc durant el treball (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	493/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per J.M.H.Sr. per la deficient assistència sanitària rebuda (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	502/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per I.M.M.G. per la defunció de J.G.L. (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	543/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per F.B.A. m. amb motiu de la deficient assistència sanitària rebuda (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	615/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per T.C.G. per una inadequada assistència mèdica rebuda en l'Hospital Sant Jaume de Torrevella (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	654/2017
<i>Responsabilitat patrimonial extracontractual</i>	Formulada per M.L.R.N. amb motiu de la deficient assistència sanitària rebuda (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública).	711/2017

XII. Projectes normatius dictaminats

En aquest apartat es relacionen els avantprojectes de Llei i els projectes de reglaments o disposicions de caràcter general que han sigut dictaminats durant l'any 2017:

a) Avantprojectes de Llei (article 10.2, Llei 10/1994)

- Avantprojecte de Llei de Memòria Democràtica i per a la Convivència de la Comunitat Valenciana.
- Avantprojecte de Llei de Polítiques Integrals de Joventut.
- Avantprojecte de Llei de Cooperació i Desenvolupament Sostenible.
- Avantprojecte de Llei de Mancomunitats de la Comunitat Valenciana.
- Avantprojecte de Llei de Coordinació de Polícies Locals de la Comunitat Valenciana.
- Avantprojecte de Llei del Taxi de la Comunitat Valenciana.
- Avantprojecte de Llei Reguladora de l'Institut Valencià d'Art Modern.
- Avantprojecte de Llei de l'Horta de València.
- Avantprojecte de Llei de Renda Valenciana d'Inclusió.
- Avantprojecte de Llei de Seguretat Ferroviària.
- Avantprojecte de Llei de la Generalitat, de Contractes d'Integració en l'àmbit de la producció ramadera.
- Avantprojecte de Llei de la Generalitat, de modificació de la Llei 10/2014, de 30 de desembre, de Salut de la Comunitat Valenciana.
- Avantprojecte de Llei de Taxes de la Generalitat.
- Avantprojecte de Llei, de la Generalitat, de gestió, modernització i promoció de les àrees industrials de la Comunitat Valenciana.
- Avantprojecte de Llei de Turisme, Oci i Hospitalitat de la Comunitat Valenciana.
- Avantprojecte de Llei de l'Audiovisual de la Comunitat Valenciana.
- Avantprojecte de Llei de la Generalitat per al Foment de la Responsabilitat Social.
- Avantprojecte de Llei de Mesures Fiscals, de Gestió Administrativa i Financera i d'Organització de la Generalitat.
- Avantprojecte de Llei de la Generalitat, de drets i garanties de la dignitat de la persona en el procés d'atenció al final de la vida.
- Avantprojecte de Llei de la Generalitat, de creació del Punt d'Atenció a la Inversió.

b) Projectes de disposicions de caràcter general (article 10.4, Llei 10/1994)

- Projecte d'Ordre per la qual es constitueixen les Unitats d'Atenció i Intervenció del Pla de Prevenció de la Violència i Promoció de la Convivència (PREVI) i s'estableix el procediment per al seu funcionament.
- Projecte d'Ordre per la qual es regulen les bases reguladores de les ajudes per a fomentar una pesca i aquicultura sostenible en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de les subvencions per a la realització d'itineraris d'inserció laboral per a persones desocupades de llarga durada.
- Projecte d'Ordre per la qual es regulen les ajudes al sector vitivinícola de la Comunitat Valenciana per a la promoció en mercats de tercers països.
- Projecte de Decret del President de la Generalitat, pel qual s'estableixen els distintius corresponents a les empreses i als establiments turístics de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual s'aprova el Reglament de Concerts Educatius en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual es regula la concessió de les ajudes destinades a les agrupacions de defensa sanitària ramaderes i per la qual s'aproven determinats programes sanitaris voluntaris.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el model lingüístic educatiu valencià i es regula la seua aplicació en els ensenyaments no universitaris de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió d'ajudes per a l'Institut Valencià de Competitivitat Empresarial (IVACE) dirigides a l'estalvi i eficiència energètica en el sector domèstic.
- Projecte de Decret pel qual es creen les categories d'operador/a de càmera hiperbàrica, tècnic/a en comunicació, especialista en infermeria pediàtrica, així com especialista en infermeria geriàtrica com a personal estatutari del Servei de Salut de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual s'aprova el Reglament d'Assistència Jurídica Gratuïta.

- Projecte de Decret pel qual es regula el protocol de gestió d'emergències alimentàries en la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual es regula l'activitat editorial de la Generalitat.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix per a la Comunitat Valenciana el currículum del cicle formatiu de grau superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Estilisme i Direcció de Perruqueria.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix per a la Comunitat Valenciana el currículum del cicle formatiu de grau superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Educació i Control Ambiental.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix per a la Comunitat Valenciana el currículum del cicle formatiu de grau superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Promoció d'Igualtat de Gènere.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix per a la Comunitat Valenciana el currículum del cicle formatiu de grau superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Animacions 3D, Jocs i Entorns Interactius.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix per a la Comunitat Valenciana el currículum del cicle formatiu de grau superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Assessoria d'Imatge Personal i Corporativa.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix per a la Comunitat Valenciana el currículum del cicle formatiu de grau superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Caracterització i Maquillatge Professional.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix per a la Comunitat Valenciana el currículum del cicle formatiu de grau superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Integració Social.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix per a la Comunitat Valenciana el currículum del cicle formatiu de grau mitjà corresponent al títol de Tècnic en Fabricació i Ennobliment de Productes Tèxtils.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix per a la Comunitat Valenciana el currículum del cicle formatiu de grau mitjà corresponent al títol de Tècnic en Manteniment de Material Rodant Ferroviari.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix per a la Comunitat Valenciana el currículum del cicle formatiu de grau mitjà corresponent al títol de Tècnic en Aprofitament i Conservació del Medi natural.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix per a la Comunitat Valenciana el currículum del cicle formatiu de grau mitjà corresponent al títol de Tècnic en Impressió Gràfica.

- Projecte de Decret pel qual s'estableix per a la Comunitat Valenciana el currículum del cicle formatiu de grau mitjà corresponent al títol de Tècnic en Operacions de Laboratori.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió d'ajudes per a l'IVACE en el marc del Fons de Compensació i Promoció vinculades al Pla Eòlic de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de les subvencions destinades a finançar accions en matèria de recursos humans per a impulsar la investigació sanitària, biomèdica i de salut pública.
- Projecte de Decret pel qual es regulen els fons de caixa fixa.
- Projecte d'Ordre per la qual es regula l'acció concertada per a la prestació de serveis a les persones en l'àmbit sanitari.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de la concessió de subvencions per a millora de les condicions de l'interior dels habitatges, Pla RENHATA.
- Projecte d'Ordre per la qual es modifica l'Ordre 22/2016, de 27 d'octubre, per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions en matèria d'industrialització.
- Projecte de Decret pel qual es regulen les mesures per a la diversificació pesquera i aquícola en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de les ajudes per a la formació i adquisició de competències per a activitats agroalimentàries en el marc del Programa de Desenvolupament Rural de la Comunitat Valenciana 2014/2020.
- Projecte d'Ordre per la qual es regulen les bases reguladores de les ajudes a la participació per primera vegada d'agricultors/es i agrupacions d'agricultors/es en règim de qualitat de productes agrícoles i alimentaris i a les activitats d'informació i promoció dutes a terme per grups de productors/es en el mercat interior en el marc del Programa de Desenvolupament Rural de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a ajudes a ens locals per a l'execució d'obres en matèria de proveïments d'aigua, sanejament i defensa contra inundacions, així com altres circumstàncies relacionades amb aquestes obres.
- Projecte de Decret pel qual es modifica el Decret 97/2010, d'11 de juny, pel qual es regula l'exercici del dret d'accés a la informació ambiental i de participació pública en matèria de medi ambient.

- Projecte d'Ordre per la qual es regula el procés de selecció d'inversions proposades per a les Comunitats de Regants de la Comunitat Valenciana, interessades en el finançament d'operacions de modernització de regadius en el marc del programa de desenvolupament rural de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual es regulen els usos institucionals i administratius de les llengües oficials en l'Administració de la Generalitat.
- Projecte de Decret pel qual s'aproven les bases reguladores de les ajudes dirigides al sector turístic de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de les subvencions destinades a entitats locals i entitats sense ànim de lucre de la Comunitat Valenciana que promouen la integració dels col·lectius de la diversitat a través de l'activitat física i l'esport.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió d'ajudes per a l'Institut Valencià de Competitivitat Empresarial (IVACE) dirigides a l'estalvi i eficiència energètica.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de les ajudes a la millora de la competitivitat i sostenibilitat de les explotacions ramaderes de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual es regula el potencial de producció vitícola i les declaracions obligatòries del sector vitivinícola de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual es regula el registre vitícola i les declaracions obligatòries del sector vitícola a la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases i es convoquen sis beques per a la realització de pràctiques professionals en la Delegació del Consell per al Model Social Valencià.
- Projecte d'Ordre per la qual es crea el registre de cooperatives, empreses i indústries forestals en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual s'estableixen i aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions, per a l'adquisició de mitjans materials destinats als ajuntaments de la Comunitat Valenciana que disposen de cos de policia local.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores del programa d'incentius a la contractació de persones joves per a entitats locals, en el marc del sistema nacional de garantia juvenil.

- Projecte de Decret pel qual es modifica el Decret 133/2014, de 8 d'agost, pel qual s'aprova el Reglament del Consell Valencià de l'Emprenedor.
- Projecte de Decret pel qual es regula el Fons de Cooperació Municipal Incondicionat de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual s'aprova el procediment d'actuació d'operació d'aeronaus pilotades per control remot en situacions d'emergència sota la direcció de la Generalitat.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen ajudes per a millorar les condicions de producció i comercialització de mel en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores del Programa d'Ajudes al Lloguer d'Habitatge per a l'exercici 2017.
- Projecte d'Ordre per la qual es modifica l'Ordre 18/2010, de 26 d'agost, de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge, per la qual es declaren sis reserves de fauna en la Comunitat Valenciana (ampliació Finca de Peña).
- Projecte de Decret pel qual es regula la pesca del polp octopus vulgaris en aigües interiors i la pesca artesanal del polp en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores del Programa de Suport a la Implantació de l'Informe d'Avaluació d'Edificis per a l'exercici 2017.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores del Programa de Foment de la Rehabilitació Edificatòria per a l'exercici 2017.
- Projecte d'Ordre per la qual es modifica l'Ordre 8/2016, de 7 de juliol, per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions en el Programa d'Iniciativa Social en col·laboració amb les corporacions locals de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de la concessió d'ajudes per a la integració cooperativa agroalimentària en la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual es modifica el Decret 71/1993, de 31 de maig, de Règim Jurídic del Parc Natural de l'Albufera.
- Projecte d'Ordre per la qual es modifica l'Ordre 20/2016, de 19 d'octubre, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió d'ajudes per a l'Institut Valencià de Competitivitat Empresarial (IVACE), per a impulsar la internacionalització empresarial.

- Projecte de Decret pel qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions per al foment del valencià i el multilingüisme en l'àmbit musical.
- Projecte de Decret pel qual s'aprova el procediment d'actuació de la persona de contacte amb les víctimes d'accidents d'aviació civil i els seus familiars.
- Projecte d'Ordre per la qual es declaren quatre microreserves de flora en la província d'Alacant.
- Projecte d'Ordre per a la concessió de subvencions destinades a entitats participants en el nivell d'iniciació al rendiment en els Jocs Esportius de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual es dicten normes per a la regulació i l'organització de la prova perquè les persones majors de díhuit anys puguen obtindre el títol de Graduat en Educació Secundària en la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el procediment per a reconéixer el grau de dependència a les persones i l'accés al sistema públic de serveis i prestacions econòmiques.
- Projecte de Decret pel qual es regulen les autoritzacions de les activitats subaquàtiques d'esbarjo en les reserves marines d'interés pesquer de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual es declara la microreserva de flora de «La Closa» en el terme municipal de Benevites i es modifiquen les ordres de declaració de microreserva de 4 de maig de 1999, 6 de novembre de 2000, 22 d'octubre de 2002, 24 d'octubre de 2003 i 17 de juliol de 2006.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de la concessió de beques per a la realització de pràctiques professionals en la Sotssecretaria i en les direccions generals.
- Projecte de Decret pel qual es regulen les actuacions arqueològiques en la Comunitat Valenciana, així com les condicions de custòdia, trasllat, lliurament, depòsit, investigació, restauració i difusió dels materials de naturalesa arqueològica depositats en els museus integrants del sistema valencià de museus.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de la concessió de beques per a la realització de pràctiques professionals en la Direcció General amb competència en matèria d'infància i adolescència.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions en matèria de cooperació al desenvolupament.

- Projecte d'Ordre per la qual es regula la utilització dels llots de depuració en el sector agrari de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual es deroga el Decret 135/2010, de 10 de setembre, pel qual s'aproven la bases per a la concessió d'ajudes en matèria de cooperació internacional per al desenvolupament.
- Projecte de Decret pel qual s'estableixen les condicions i els requisits per a l'acreditació de les associacions, agrupacions de voluntaris i del personal voluntari col·laborador en l'extinció d'incendis forestals en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de les ajudes per a projectes desenvolupats dins de les estratègies de desenvolupament local participatiu aprovades pels GALP en la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de beques per a la realització d'estudis de postgrau en el Col·legi d'Europa.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de les subvencions destinades a finançar programes orientats a la inclusió social i la seua participació en la comunitat de les persones adultes amb problemes de salut mental greu en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de les beques per a la promoció de l'excel·lència acadèmica destinades als qui hagen conclòs estudis d'educació universitària en les universitats públiques de la Comunitat Valenciana i estudis superiors en centres de titularitat pública adscrits a l'Institut Superior d'Ensenyaments Artístics de la Comunitat Valenciana (ISEACV).
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió d'ajudes de l'Institut Valencià de Competitivitat Empresarial (IVACE), dirigides a la dinamització territorial per a una nova indústria sostenible en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de les subvencions destinades a les entitats socials per a la realització d'activitats en matèria de coneixement normatiu i de creació de xarxes de col·laboració social relacionades amb el sistema d'alertes primerenques en la lluita contra la corrupció.
- Projecte de Decret pel qual es regulen els criteris i procediment per al canvi de denominació dels municipis i altres entitats locals de la Comunitat Valenciana.

- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions destinades a mancomunitats que presten serveis mancomunats d'arxiu en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de les ajudes per a complementar les beques per a l'activitat de mobilitat d'estudiants per estudis del programa Erasmus+ pertanyents a institucions públiques d'educació superior de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual es modifica el Decret 144/1986, de 24 de novembre, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Entitat Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de Grau Superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Programació de la Producció en Model de Metalls i Polímers.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de Grau Mitjà corresponent al títol de Tècnic en Conducció de Vehicles de Transport per Carretera.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de Grau Mitjà corresponent al títol de Tècnic en Activitats Comercials.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de Grau Mitjà corresponent al títol de Tècnic en Electromecànica de Maquinària.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de Grau Superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Vestuari a mesura i d'Espectacles.
- Projecte d'Ordre per la qual es regula l'avaluació en Educació Secundària Obligatòria en Batxillerat i en els ensenyaments de l'educació de les persones adultes en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de beques de pràctiques professionals en òrgans directius competents en matèria d'hisenda, model econòmic i finançament, sector públic instrumental, patrimoni, projectes i fons europeus i tecnologies de la informació i comunicació.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions a centres educatius per a la realització de projectes d'esport, activitat física i salut (PEAFS) que estiguen integrats en el projecte educatiu del centre.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de Grau Superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Gestió de Vendes i Espais Comercials.

- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de Grau Superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Assistència a la Direcció.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de Grau Mitjà corresponent al títol de Tècnic en Estètica i Bellesa.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de Grau Superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Màrqueting i Publicitat.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum de cicle formatiu de Grau Superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Disseny en Tèxtil i Pell.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de Grau Mitjà corresponent al títol de Tècnic en Conformat per Model de Metalls i Polímers.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum de cicle formatiu de Grau Mitjà corresponent al títol de Tècnic en Calçat i Complements de Moda.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de Grau Superior corresponent al títol de Tècnic en Operacions Subaquàtiques i Hiperbàriques.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de Grau Superior corresponent al títol de Tècnic Superior en Paisatgisme i Medi rural.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la realització de pràctiques professionals en la Direcció General de l'Institut Valencià de les Dones i per la Igualtat de Gènere.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions a federacions esportives per al desenvolupament del programa Esport a l'Escola.
- Projecte de Decret pel qual s'aprova el Reglament de l'Autoritat de Transport Metropolità de València
- Projecte de Decret pel qual s'estableixen i s'aproven les bases reguladores de les subvencions destinades al finançament i les assegurances de voluntaris pertanyents a les agrupacions locals de voluntaris de protecció civil, associacions o entitats col·laboradores en aqueixa matèria de la Comunitat Valenciana
- Projecte de Decret pel qual es regula el procediment de notificació i comunicació a la Comissió Europea dels projectes de la Generalitat dirigits a establir, concedir o modificar ajudes públiques.

- Projecte de Decret pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu corresponent al títol de Grau Superior de Tècnic Superior en Animació Sociocultural i Turística.
- Projecte de Decret pel qual es modifiquen les disposicions transitòries del Decret 59/2016, de 13 de maig, pel qual es fixa el nombre màxim d'alumnes i la jornada lectiva del personal docent en els nivells no universitaris regulats en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, en els centres docents no universitaris de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual es regula l'actuació, el funcionament i l'organització de la inspecció educativa en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de subvencions destinades a promoure projectes relacionats amb la Salut Pública.
- Projecte de Decret pel qual es declaren zones especials de conservació (ZEC) els llocs d'importància comunicatòria (LIC) «Alt Túria», «sabinar d'Alpuente» i s'aprova la norma de gestió de tals ZEC i de la ZEPA «Alt Túria i Serra del Negrete».
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de la concessió de subvencions per a museus, col·leccions museogràfiques permanents reconegudes i béns mobles de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de la concessió de subvencions per a la dinamització de museus i col·leccions museogràfiques permanents reconegudes de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores del programa d'ajudes per a la realització d'estades vacacionals per a persones amb diversitat funcional.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions per a la realització d'activitats de foment de la lectura en biblioteques i agències de lectura públiques de les entitats locals de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de concessió de beques per a la realització de pràctiques professionals en les direccions generals amb competències en matèria de recursos econòmics i humans.
- Projecte de Decret pel qual s'aprova el Reglament d'Organització i Funcionament de l'Agència Valenciana de la Innovació.

- Projecte d'Ordre per la qual es modifica l'Ordre de 21 de gener de 1999, de la Conselleria de Sanitat, per la qual es regula el règim de prestació de les guàrdies mèdiques en el servei d'atenció especialitzada i dels descansos de les persones que les realitza.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven els plans de recuperació de les espècies de fauna en perill d'extinció.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de beques per a la realització de pràctiques professionals de documentalista en l'INVASSAT.
- Projecte de Decret pel qual es regula la instal·lació i ús de desfibril·ladors externs automàtics i semiautomàtics fora de l'àmbit sanitari en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores i es convoquen quatre beques per a la realització de pràctiques professionals en matèria de mediació intercultural durant 2017.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió d'ajudes per a l'aplicació de mesures de gestió forestal sostenible en el marc del programa de desenvolupament rural 2014/2020 de la Comunitat Valenciana.
- Projecte Decret pel qual es modifica el Decret 186/2014, de 7 de novembre, pel qual es regula el sistema de carrera professional i l'avaluació de l'exercici del personal funcionari de carrera de l'Administració de la Generalitat i s'estableix el procediment d'adaptació al nou sistema de carrera professional.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de la concessió de subvencions dirigides a programes de promoció dels drets de la infància i de participació infantil.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen els coeficients aplicables en 2017 al valor cadastral a l'efecte dels impostos sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats i sobre successions i donacions, així com la metodologia emprada per a la seua elaboració i determinades regles per a la seua aplicació.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores del programa mixt d'ocupació-formació destinat a col·lectius vulnerables i/o amb necessitats d'inserció laboral a càrrec del Programa Operatiu Comunitat Valenciana (POCV).
- Projecte de Decret pel qual es modifica el Decret 108/2014, de 4 de juliol, pel qual s'estableix el currículum i es desenvolupa l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana.

- Projecte d'Ordre per la qual es regulen les proves d'avaluació de les competències clau necessàries per a cursar amb aprofitament la formació corresponent a certificats de professionalitat de nivells 2 i 3 de qualificació. Així com la certificació d'aquestes en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aprova la creació, modificació i supressió de fitxers amb dades de caràcter personal.
- Projecte de Decret pel qual es crea l'Oficina de Drets Lingüístics.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores i s'estableix el procediment de concessió de les ajudes del Programa de Foment del Treball Autònom en la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual s'aproven les bases reguladores de les subvencions a centres d'ensenyament no reglat de música i dansa, dependents de les corporacions locals o d'entitats privades sense ànim de lucre de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableix el procediment d'inscripció, modificació i baixa, de les escoles de dansa i escoles de música i dansa en el Registre de Centres Docents de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual es modifica el Decret 125/2014, sobre Fires Comercials de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions destinades a la construcció, ampliació, millora o reparació de circuits pedestres.
- Projecte d'Ordre per la qual es fixen per a la temporada 2017-2018, els períodes hàbils i normes de caça en les zones comunes i s'estableixen altres regulacions en els vedats de caça i zones de caça controlades en la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual es modifiquen els articles 1r, 2n i 3r de l'Ordre 6/2011, de 20 d'abril, sobre autorització a farmacèutics responsables d'oficines de farmàcia obertes al públic a portar el llibre registre oficial (lliure receptari), per mitjans electrònics i s'estableix l'obligatorietat del val electrònic d'estupefaents.
- Projecte de Decret pel qual es desplega la Llei 2/2015, de 2 d'abril, de Transparència, Bon Govern i Participació Ciutadana de la Comunitat Valenciana en matèria de transparència i es regula el Consell de Transparència, Accés a la Informació Pública i Bon Govern.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions destinades a la millora, ampliació o reparació d'instal·lacions esportives de municipis de la Comunitat Valenciana.

- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions per a la intervenció arquitectònica en locals destinats a la prestació d'assistència sanitària per part d'aquesta Conselleria, en municipis de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven la bases reguladores i de convoquen les ajudes destinades al finançament de mesures actives del mercat de treball, per mitjà de l'execució de la contribució financera de fons europeus per a l'adaptació a la globalització (FEAG).
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de la concessió de subvencions destinades a finançar la reforma i modernització d'instal·lacions i equipament d'espais escènics existents.
- Projecte de Decret pel qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de beques per a la realització de pràctiques professionals en matèria de turisme.
- Projecte de Decret pel qual s'aprova el Reglament d'Organització i Funcionament de l'Agència Valenciana de Seguretat i Resposta a l'Emergències.
- Projecte d'Ordre per la qual es modifiquen les bases reguladores de la concessió de subvencions destinades a finançar la remodelació i construcció de locals socials de les societats musicals de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret de derogació del Decret 119/2010, de 27 d'agost, sobre ordenació de les explotacions equines no comercials de xicoteta capacitat.
- Projecte de Decret pel qual es regulen les entitats esportives de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions destinades a fomentar l'esport universitari i contribuir a l'organització del Campionat Autonòmic d'Esport Universitari de la Comunitat Valenciana (Lliga CADU).
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores del programa de foment de l'ocupació dirigida a l'emprenedoria.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió d'ajudes al programa per a la promoció de la investigació científica, el desenvolupament tecnològic i la innovació en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió d'ajudes destinades a la redacció de nous plans locals de

prevenció d'incendis forestals (PLPIF) o per a la revisió dels ja aprovats per part de les entitats locals de la Comunitat Valenciana en el marc PDR 2014/2020 de la Comunitat Valenciana.

- Projecte d'Ordre per la qual s'incorpora a la Xarxa Valenciana de Vigilància en Salut Pública les Infeccions Relacionades amb l'Assistència Sanitària (IRES) en l'àmbit hospitalari de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual s'estableixen les estructures organitzatives conjuntes responsables del procediment d'avaluació i acreditació de la competència professional adquirida per experiència laboral i/o formació no formal, en la Conselleria competent en matèria d'Educació i el SERVEF Valencià d'Ocupació i Formació i es concreten alguns aspectes relatius a aquests.
- Projecte de Decret pel qual s'aproven les bases reguladores per a subvencionar projectes locals d'actuació dels municipis de la Comunitat Valenciana susceptibles de cofinançament pel PO FEDER de la Comunitat Valenciana 2014-2020.
- Projecte d'Ordre sobre l'ús de codi segur de verificació com a signatura electrònica en els actes administratius de la Generalitat i els seus organismes autònoms.
- Projecte d'Ordre per la qual es crea un nou fitxer informatitzat de dades de caràcter personal i de refundició d'aqueix fitxer amb els fitxers de dades personals existents en l'àmbit d'accés als casinos, les sales de bingo i els salons de joc.
- Projecte de Decret pel qual s'aprova el Reglament de les Càmeres Oficials de Comerç, Indústria, Serveis i Navegació de la Comunitat Valenciana i del seu Consell.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de concessió de beques per a la realització de pràctiques professionals en la Direcció General amb competències en matèria de farmàcia i productes sanitaris.
- Projecte de Decret pel qual es regula el procediment de notificació i comunicació a la Comissió Europea dels projectes de la Generalitat dirigits a establir, concedir o modificar ajudes públiques.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions destinades als clubs esportius d'elit amb participació en competicions oficials internacionals i/o lligues de màxima categoria estatal d'esport no professional.

- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions dirigides a la realització de programes d'interès general per a atendre finalitats de caràcter social amb càrrec a l'assignació tributara del 0,7 % de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques en la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual es modifica el Decret 194/2013, de 20 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament d'Organització i Règim Jurídic del Servei Valencià d'Ocupació i Formació (SERVEF).
- Projecte de Decret pel qual es desplega el Decret llei 3/2015, de 24 de juliol, pel qual es regula l'accés universal a l'atenció sanitària en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió d'ajudes per a l'Institut Valencià de Competitivitat Empresarial (IVACE) dirigides al suport a projectes d'inversió d'empreses socials de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret del President de la Generalitat, pel qual s'aproven les bases reguladores per a subvencionar projectes locals d'actuació de les entitats locals de la Comunitat Valenciana susceptibles de cofinançament pel Programa Operatiu FEDER de la Comunitat Valenciana 2014-2020.
- Projecte d'Ordre pel qual es regula el component retributiu relacionat amb la formació permanent del funcionariat docent i la realització de les activitats per a la millora de la qualitat de l'ensenyament.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases per a la realització de beques professionals en la Direcció General d'Inclusió Social.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de les ajudes per al suport a la certificació en producció ecològica en la Comunitat Valenciana en el marc del Ir Pla Valencià de Producció Ecològica.
- Projecte de Decret pel qual s'estableix el Reglament Orgànic i Funcional de les escoles d'idiomes dependents de la Conselleria competent en matèria d'Educació.
- Projecte de Decret pel qual es deroga el Decret 87/2010, de 21 de maig, pel qual s'estableixen les condicions tècniques i normatives per a l'ús de la Plataforma de Facturació Electrònica de la Generalitat, Ge-Factura.
- Projecte de Decret pel qual es desenvolupa l'acció concertada per a la prestació de serveis socials en l'àmbit de la Comunitat Valenciana per entitats d'iniciativa social.

- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de les subvencions per a la promoció i visualització del valencià en sales d'exhibició cinematogràfica, en sales de teatre, en llibreries i en campanyes publicitàries.
- Projecte de Decret pel qual es regula la venda de proximitat dels productes primaris i productes agroalimentaris.
- Projecte de Decret pel qual s'aprova el Reglament de selecció i provisió de places de personal estatutari al servei d'institucions sanitàries públiques de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableix el preu públic corresponent a la venda del rètol d'identificació oficial de l'estat dels ascensors instal·lats en la Comunitat Valenciana després de la inspecció reglamentària.
- Projecte d'Ordre per la qual es creen, modifiquen i suprimeixen els fitxers de dades de caràcter personal del seu àmbit competencial.
- Projecte de Decret pel qual es regula el registre de personal amb funcions de control oficial de la cadena alimentària i altres actuacions de salut pública i l'emissió del document d'acreditació.
- Projecte d'Ordre per la qual es modifica l'Ordre 26/2016, de 25 de novembre, per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió d'ajudes de l'IVACE dirigides als Centres Tecnològics de la Comunitat Valenciana en matèria I+Sr.
- Projecte de Decret pel qual es regula el Consell Valencià de Cooperativisme.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de les subvencions destinades a la realització d'accions juvenils d'orientació laboral per a persones joves participants en la garantia juvenil.
- Projecte de Decret pel qual es regula la borsa de personal expert docent i s'aproven les bases del procediment de selecció i nomenament per a la realització d'accions formatives en la programació de la gestió i/o control que participa el Servei Valencià d'Ocupació i Formació.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de beques per a la realització de pràctiques professionals en àmbits de la seua competència.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions dirigides al desenvolupament d'itineraris integrats per a la inserció sociolaboral de persones en situació o risc d'exclusió social.

- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases reguladores de les subvencions destinades a la realització d'accions d'orientació laboral per a persones desocupades inscrites en el SERVEF.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions dirigides al desenvolupament de plans municipals d'inclusió i cohesió social.
- Projecte d'Ordre per la qual s'aproven les bases de les ajudes a la innovació i al desenvolupament tecnològic del sector de la pesca i de l'aqüicultura en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per a la concessió d'ajudes en forma de bonificació dels costos financers d'operacions de préstec atorgades per l'Institut Valencià de Finances per al finançament de projectes empresarials elegibles en el marc del canvi de model econòmic.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de les ajudes per a la cooperació en el marc del programa de desenvolupament rural de la Comunitat Valenciana 2014-2020.
- Proposta d'acord per la qual es creen fitxers de caràcter personal de l'entitat.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de les subvencions destinades a programes i projectes educatius i de formació i divulgació per a estratègies de dinamització agroecològiques en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual es regula la recol·lecció de la tòfona en terrenys forestals de la Comunitat Valenciana.
- Projecte de Decret pel qual es regula el procediment i les condicions per al reconeixement i la concessió de la prestació econòmica per a despeses de manteniment dels xiquets, xiquetes i adolescents acollits.
- Projecte de Reglament Orgànic i de Funcionament del Consell de la Ciutadania.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen els coeficients aplicables en 2018 al valor cadastral a l'efecte dels impostos sobre transmissions patrimonials, actes jurídics documentats i sobre successions i donacions, així com la metodologia emprada per a la seua elaboració i determinades regles per a la seua aplicació.
- Projecte de Decret del President de la Generalitat, pel qual es regulen els horaris d'espectacles públics, activitats recreatives i establiments públics per a l'any 2018.

- Projecte de Decret pel qual es regula l'atribució de competències per a l'exercici de la potestat sancionadora en matèria de benestar animal en ramaderia i experimentació animal.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de les ajudes previstes en la submesura 19.2 programa de desenvolupament rural de la Comunitat Valenciana 2014-2020 'Suport per a la realització d'operacions conforme l'estratègia de desenvolupament rural participatiu dels grups d'acció local període 2014-2020'.
- Projecte de Decret de modificació parcial del Decret 220/2014, de 12 de desembre, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament d'Administració Electrònica de la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual es modifica l'Ordre 24/2016, de 2 de novembre, per la qual s'estableixen les bases reguladores dels projectes T'Avallem en desenvolupament del programa mixt d'ocupació formació garantia juvenil, per a adaptar-se a l'Ordre ESS/1924/2016, de 13 de desembre.
- Projecte de Decret pel qual es deroga el Decret 9/2017, que estableix el model lingüístic educatiu valencià i regula l'aplicació en els ensenyaments no universitaris en la Comunitat Valenciana.
- Projecte d'Ordre per la qual es modifica l'Ordre 4/2016, de 26 de maig, per la qual s'aproven les bases reguladores i es determina el Programa de Formació Professional per a l'ocupació per a la realització d'accions formatives dirigides prioritàriament a persones desocupades i la formació amb compromís de contractació.
- Projecte d'Ordre per la qual es modifica l'Ordre 8/2015, per la qual s'aproven les bases reguladores i es determina el programa de formació per a l'ocupació per a la realització d'accions formatives dirigides prioritàriament a persones ocupades.
- Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores de les ajudes de concessió de beques per a la realització de pràctiques professionals en la Direcció competent en matèria I+D+I en el sector agroalimentari.

B

ESTADÍSTICA D'ASSUMPTES SOTMETSOS A CONSULTA (1 DE GENER DE 2017 A 31 DE DESEMBRE DE 2017)

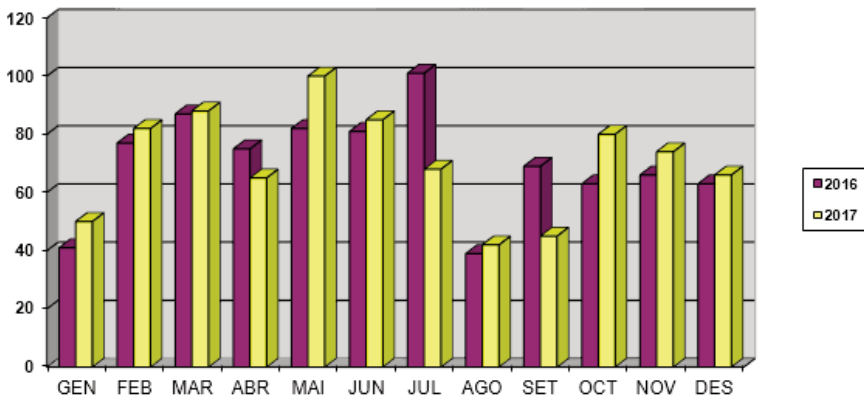
I. PETICIONS DE DICTAMEN

845

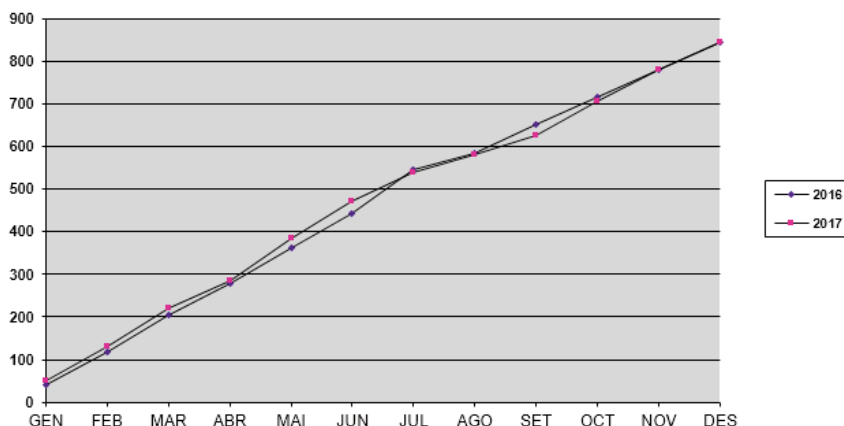
a) Sol·licituds

Durant l'any 2017 s'han sol·licitat al Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana un total de 845 dictàmens, front als 844 dictàmens demandats l'any 2016.

Nombre de sol·licituds registrades en el Consell Jurídic Consultiu per mesos

Nombres global de sol·licituds registrades en el Consell Jurídic Consultiu

II. Dictàmens sol·licitats urgents 145

III. Assumpes tornats 0

IV. Assumpes en què s'han demanat antecedents amb devolució de l'expedient i amb suspensió de termini per a emetre dictamen 9

D'este número, en 4 casos es va omplir la petició d'antecedents durant l'exercici, i per tant 5 peticions van quedar sense que l'Administració haja contestat.

V. Advertències a la Generalitat per omissió de petició de dictamen preceptiu (article 8 Reglament) 1

- *Ordre 12/2016, de 23 de novembre, de la Conselleria d'Habitatge, Obres Públiques i Vertebració del Territori, per la qual es crea un distintiu per a la identificació dels vehicles de lloguer amb conductor (VTC) en la Comunitat Valenciana.*

VI. Quantia reclamada en els expedients de responsabilitat patrimonial que han sigut dictaminats durant l'exercici 2017

La quantitat mínima reclamada ha sigut de cinc mil set-cents un euros amb quaranta-nou cèntims (5.701,49) (Dictamen 629/2017, Exp. 415/2017), això a pesar que la quantia mínima a partir de la qual la consulta a aquest Consell Jurídic Consultiu és preceptiva són els quinze mil euros (15.000). Això no obstant, aquesta Institució entén que si l'Administració sol·licita el seu parer en un expedient, encara que no s'arribe a aquesta quantia mínima, ha d'atendre la consulta.

La quantitat màxima reclamada ha sigut de vint-i-cinc milions cent dèsset mil set-cents huitanta-tres euros amb seixanta-huit cèntims – 25.117.783,68– (Dictamen 671/2017, Exp. 113/2017).

—

IV

FUNCIONAMENT DEL CONSELL JURÍDIC CONSULTIU

A continuació s'indiquen les activitats més rellevants dutes a terme per aquest Consell Jurídic Consultiu:

A

RENOVACIÓ PARCIAL DE LA COMPOSICIÓ DEL PLE

Per Resolució 1.273/IX, aprovada pel Ple de les Corts en la sessió del dia 28 de setembre de 2017, van ser designats membres del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana el senyor Enrique Fliquete Lliso, la senyora María del Carmen Pérez Cascales i el senyor Joan Carles Carbonell Mateu. Els dos últims van accedir al càrrec per primera vegada mentre que el primer ho feia en renovació del mandat que havia iniciat l'1 de setembre de 2011.

D'altra banda, pel Decret 13/2017, de 3 d'octubre, del President de la Generalitat, va ser nomenada Presidenta la senyora Margarita Soler Sánchez, qui havia sigut inicialment triada Consellera el 19 de setembre de 2014, per designació de les Corts i, posteriorment, pel Decret 157/2016, de 21 d'octubre, del Consell, per designació del Govern Valencià.

El dia 4 d'octubre de 2017 la senyora Margarita Soler Sánchez va prometre el càrrec de Presidenta del Consell Jurídic Consultiu davant del President de la Generalitat en un acte solemne celebrat en el Palau de la Generalitat, en el qual també van jurar o van prometre els seus càrrecs els altres tres consellers triats per les Corts Valencianes, el senyor Enrique Fliquete Lliso, la senyora María del Carmen Pérez Cascales i el senyor Joan Carles Carbonell Mateu.

A continuació, en un Ple extraordinari celebrat en la seu del Consell Jurídic Consultiu, el Palau de Santa Bàrbara, els nous membres del Consell van prendre possessió dels seus càrrecs, i va ser triat, el Conseller el senyor Fliquete Lliso, Vicepresident de la Institució.

Com a conseqüència dels nous nomenaments, es va produir el cessament del Conseller i Vicepresident, que va exercir les funcions de President durant l'any 2017, el senyor José Díez Cuquerella, després de més de catorze anys de pertinença al Consell Jurídic.

B

DECISIONS DELS ÒRGANS DEL CONSELL JURÍDIC CONSULTIU

Al llarg de 2017 el Ple de la Institució ha adoptat nombrosos acords. Entre ells, i per la seua rellevància, destaquen els següents:

- 1) El 18 de maig de 2017, el Ple va aprovar la constitució d'una borsa d'ocupació temporal per a la provisió de llocs de treball del Cos de Lletrats.
- 2) El 26 de juliol de 2017, el Ple va aprovar per unanimitat la Memòria corresponent a l'exercici de 2016, que recull de forma exhaustiva l'activitat del Consell Jurídic en aquest període.
- 3) El 31 d'octubre de 2017, el Ple va acordar nomenar la Consellera la senyora Asunción Ventura Franch com a representant del Consell Jurídic Consultiu en la Comissió del Protectorat de Fundacions.

C

REVISTA ESPAÑOLA DE LA FUNCIÓN CONSULTIVA

Durant l'any 2017 es van publicar dos números de la *Revista Española de la Función Consultiva*.

El primer número, el 25 de la sèrie, es va publicar el mes d'abril i es va dedicar amb caràcter quasi monogràfic a la nova regulació del procediment administratiu i del sector públic, introduïda per les lleis 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques i 40/2015, d'ídèntica data, de Règim Jurídic del Sector Públic.

El segon número d'enguany, el 26, es va publicar el mes de setembre i en l'apartat d'estudis es van incloure les ponències presentades a les XVII Jornades de la Funció Consultiva celebrades al final d'octubre de 2016 i organitzades pel Consell Consultiu d'Andalusia.

La doctrina comparada dels consells consultius d'aquesta revista es va dedicar a la responsabilitat patrimonial per actes dels concessionaris o contractistes de l'administració.

Estudis publicats en la *Revista Española de la Función Consultiva* durant 2017.

Número 25

MANUEL Mª CONTRERAS ORTIZ. Una reflexión sobre la nulidad de pleno derecho y la inderogabilidad singular de los Reglamentos en la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas.

TERESA P. VIDAL MARTÍN. Sobre la nueva causa potestativa de suspensión del plazo máximo para resolver el procedimiento y notificar, regulada en el artículo 22.1.g) de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas.

ELVIRA GALLARDO ROMERA. Novedades en materia de iniciativa legislativa y potestad reglamentaria introducidas por las Leyes 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas y 40/2015, de 1 de octubre, de Régimen Jurídico del Sector Público.

JOSÉ VICENTE MOROTE SARRIÓN. El Principio de intervención mínima en el Derecho administrativo en relación con el ejercicio de una actividad
LUIS MANENT ALONSO. Crisis del Sector Público Institucional y Estado garante.

Número 26

FRANCISCO LÓPEZ MENUDO. Algunos aspectos clave de la reforma del Procedimiento Administrativo Común y del Régimen Jurídico del Sector Público.

JOSÉ SUAY RINCÓN. El control de la potestad reglamentaria.

FELIO J. BAUZÁ MARTORELL. Contratación verbal e ingresos obtenidos ilícitamente.

ALBERT NOGUERA FERNÁNDEZ. Hacia una reforma de la Carta Social Europea: Propuestas para seguir avanzando en la justiciabilidad de los derechos sociales.

PAU MONZÓ BÁGUENA. La responsabilidad patrimonial de la Administración Pública en el ámbito sanitario en la doctrina del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana.

Doctrina dels consells consultius sobre responsabilitat patrimonial per actes dels concessionaris o contractistes de l'Administració.

FRANCESCA MAS CASANOVA. Comissió Jurídica Assesora de la Generalitat de Catalunya.

PABLO J. COLLADO BENEYTO. Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana.

ELISA MOREU CARBONELL. Consejo Consultivo de Aragón.

PABLO LÓPEZ PAZ. Consejo Consultivo de Galicia.

ESTELA RAMÓN GARCÍA. Consejo Consultivo del Principado de Asturias.

CARLOS YÁNEZ DÍAZ. Comisión Jurídica Asesora de la Comunidad de Madrid.

D

CONVENIS DE COOPERACIÓ PER A LA REALITZACIÓ DE PRÀCTIQUES FORMATIVES EN EL CONSELL JURÍDIC CONSULTIU PER ESTUDIANTS UNIVERSITARIS

A l'empara dels Convenis Marc celebrats pel Consell Jurídic Consultiu amb les universitats que a continuació s'indiquen, durant 2017 han realitzat el seu *pràcticum* en el Consell Jurídic els alumnes següents:

a) Universitat de València

- Sra. Yolanda Gandia Mira
- Sra. Elisenda Gómez Melé

b) Universitat d'Alacant

- Sra. Laura Tomás Morote

c) Universitat Catòlica de València Sant Vicent Màrtir

- Sra. Consuelo Albiach Contelles

També ha realitzat les pràctiques del Màster de l'Advocacia l'estudiant de la Universitat Catòlica de València Sant Vicent Màrtir la senyora Irene María Pedrer Sánchez.

El programa desenvolupat pels estudiants va tindre el contingut següent:

- Col·laboració amb els lletrats del Consell Jurídic Consultiu, facilitant-los la cerca de jurisprudència i legislació aplicable als assumptes sotmesos a consulta del Consell, la preparació dels quals tinguen encomanada.
- Participació, juntament amb el Servei de Coordinació i Documentació, en tasques relacionades amb la biblioteca del Consell.
- Maneig de bases de dades informàtiques de jurisprudència i legislació d'Aranzadi, BOE, DOGV, així com les bases de dades del propi Consell Jurídic Consultiu.

- Seguiment i actualització de la base de dades sobre les quanties de les indemnitzacions proposades pel Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana en els expedients de responsabilitat patrimonial de la Generalitat.
- Estudi d'expedients dictaminats pel Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana i resolució de casos pràctics a partir d'aquests.

E

RELACIONS INSTITUCIONALS I PROTOCOL

1) Visites al Palau de Santa Bàrbara

- a) El 14 de març de 2017, amb motiu de les Festes Falleres, representants dels Centres Valencians en l'Exterior (CEVEX) van visitar la seu del Consell Jurídic Consultiu, on van ser rebuts pel President en funcions de la Institució, el senyor José Díez Cuquerella i diversos consellers.
- b) El 17 de juliol de 2017, foren el portaveu, el senyor Antonio Montiel, i la diputada, la senyora Fabiola Meco, membres del grup parlamentari de Podemos en les Corts Valencianes, els qui van visitar la seu del Consell Jurídic Consultiu, mantingueren una reunió de treball amb el President en funcions, el senyor José Díez Cuquerella, i la resta de consellers. Acabada la reunió, els dos representants parlamentaris van signar en el Llibre d'Honor de la Institució.
- c) El 28 de novembre de 2017, el Consell Jurídic Consultiu va rebre la visita de la Fallera Major de València, Rocío Gil Uncio, i de la Fallera Major Infantil, Daniela Gómez dels Àngels, que van ser rebudes per la Presidenta la senyora Margarita Soler Sánchez i altres consellers i personal del Consell, i van signar en el Llibre d'Honor de la Institució.

2) Actes institucionals

El 10 de març de 2017, el President en funcions del Consell Jurídic, el senyor José Díez Cuquerella, va signar l'adhesió de la Institució al Codi de Bon Govern de la Generalitat juntament amb els representants de les institucions estatutàries valencianes, en presència del President de la Generalitat, en el curs d'un acte celebrat en el Palau de la Generalitat.

3) Altres col·laboracions

El Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana cedeix els seus espais del Palau de Santa Bàrbara a les institucions o entitats de la Comunitat Valenciana que ho sol·liciten per a la realització d'activitats culturals i socials.

El 12 de desembre de 2017, en el Saló d'Actes, l'Agència Valenciana de Lluita contra el Fraud i Prevenció de la Corrupció va celebrar el «Dia Internacional contra la corrupció».

4) Relacions institucionals

Entre els actes més rellevants de l'activitat institucional d'aquest Consell Jurídic Consultiu, cal destacar:

10-02-17

La Consellera, la Sra. Soler Sánchez, va assistir al lliurament del XIX Premi d'Estudis Jurídics Universitaris organitzat per la Fundació Manuel Broseta.

09-10-17

La Presidenta, la Sra. Soler Sánchez, va assistir a l'Acte Institucional del Dia de la Comunitat Valenciana, celebrat en el Palau de la Generalitat.

12-10-17

El Conseller el Sr. Fliquete Lliso va assistir, en representació de la Presidenta, als actes programats amb motiu de la celebració de la festivitat de la Santíssima Verge del Pilar, patrona del Cos de la Guàrdia Civil, organitzats per la Delegació del Govern de la Comunitat Valenciana.

16-10-17

La Presidenta, la Sra. Soler Sánchez, va assistir a la Gala de Premis Onda Cero, celebrada a València.

19/20-10-17

La Presidenta va assistir a les XVIII Jornades Nacionals de la Funció Consultiva celebrades pel Consell de Galícia a Santiago de Compostel·la.

24-10-17

La Presidenta, la Sra. Soler Sánchez, va assistir al desdèjuni informatiu del «Forum Europa. Tribuna Mediterrània» amb l'Hble. Sra. Carmen Montón, Consellera de Sanitat Universal i Salut Pública.

26-10-17

La Presidenta, la Sra. Soler Sánchez, va assistir a l'acte de lliurament dels XVII Premis Valencians per al segle XXI organitzat pel periòdic Las Provincias.

30-10-17

La Presidenta, la Sra. Soler Sánchez, i els consellers van assistir al solemne acte de lliurament dels Premis Rei Jaume I 2017 que es va celebrar en el saló columnari de la Llotja dels Mercaders a València.

09-11-17

La Presidenta, la Sra. Soler Sánchez, va assistir a la Nit de l'Economia Valenciana 2017, organitzada per la Cambra de comerç, Indústria i Navegació de València.

20-11-17

La Presidenta, la Sra. Soler Sánchez, va assistir al lliurament dels Premis Internacionals, organitzada pel periòdic El Mundo.

23-11-17

El Conseller, el Sr. Fliquete Lliso va acudir en representació de la Presidenta, al còctel amb motiu de la recepció a les autoritats de València, organitzat pel Cos Consular de València.

30-11-17

La Presidenta, la Sra. Soler Sánchez, va assistir a la celebració de la festivitat de la Facultat de Dret de la Universitat de València, amb la Degana de la Facultat de Dret la Sra. María Elena Olmos Ortega.

06-12-17

La Presidenta, la Sra. Soler Sánchez, va assistir a l'Acte Institucional del Dia de la Constitució de 1978, celebrat en el Teatre Principal d'Alacant.

12-12-17

La Presidenta, la Sra. Soler Sánchez i la Consellera, la Sra. Ventura Franch van assistir a l'acte de presa de possessió del President del Comité Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana.

V

PERSONAL I INFRAESTRUCTURA

A

LLETRATS

El 17 d'abril es va produir la baixa en el Cos de Lletrats del senyor José Carlos Navarro Ruiz.

D'altra banda, es va celebrar l'oposició per a cobrir dues places d'aquest Cos, que s'havia convocat per Resolució de 13 de juny de l'any anterior, la qual va resultar deserta, per la qual cosa es va procedir a la constitució d'una borsa d'ocupació temporal per a la provisió amb caràcter interí d'aquest Cos, per Resolució de 18 de maig de 2017.

B

BIBLIOTECA

Durant l'any 2017 han ingressat 114 nous títols en la Biblioteca del Consell Jurídic Consultiu, els fons del qual han ascendit, a data de 31 de desembre de 2017, a un total de 6188 obres.

Destacable és l'ampliació produïda en l'àrea de Dret Administratiu amb l'adquisició d'obres relacionades amb les lleis 39 i 40 de 2015, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques, i de Règim Jurídic del Sector Públic, respectivament, i amb la Llei 9/2017, de Contractes del Sector Públic.

També s'han comprat obres relatives al Dret Autonòmic i Dret Constitucional, especialment sobre la reforma constitucional, i sobre temes d'actualitat com la mediació, i s'ha renovat la sèrie de codis i manuals bàsics de Dret penal i Dret civil.

En la secció de tècniques jurídiques cal destacar el *Llibre d'estil de la Justícia*, de la Reial Acadèmia Espanyola.

Pel que fa als fons de l'hemeroteca, el seu increment ha sigut possible gràcies al manteniment de les subscripcions a les publicacions periòdiques següents: la *Revista de Dret Urbanístic i Medi Ambient*, a la *Revista Espanyola de Dret Constitucional*, a la *Revista Espanyola de Dret Administratiu*, a la *Revista d'Administració Pública*, etc.

Quant a les bases de dades, s'ha procedit a la subscripció a les bases de dades jurídiques d'«Aranzadi Màster», «Aranzadi Expert Administració Local» i «La Llei Digital» amb legislació, jurisprudència i doctrina, i també s'ha renovat i actualitzat la de «Tirant en línia».

D'altra banda, s'ha prosseguit amb l'intercanvi regular de publicacions amb les institucions amb les quals es venia mantenint (Corts de Castella-la Manxa, Assemblea de Madrid, la Universitat de Santiago de Compostel·la, l'Institut d'Estudis Autònomic del Govern de les Illes Balears, la Universitat de Deusto...).

També s'han continuat prestant serveis de suport documental a través del correu electrònic (alerta diària informativa dels sumaris del DOGV i del BOE, distribució mensual del butlletí de Novetats bibliogràfiques i de les disposicions generals d'interés publicades en els diaris oficials, informació jurisprudencial i doctrinal...).

Quant a l'organització dels fons documentals, s'ha realitzat el recompte i l'actualització anual de l'inventari dels fons bibliogràfics, i s'ha expurgat la secció de legislació; així mateix, per a facilitar l'accés ràpid pels lletrats del Consell Jurídic a les obres més consultades o noves, s'ha procedit a la creació d'una biblioteca auxiliar en la planta de l'edifici on presten els seus serveis.

Pel que fa a la biblioteca virtual hi ha hagut un increment considerable dels fons de les dues seccions (Documents Electrònics i Hemeroteca). Com a novetat ressenyable es trobaria l'inici de la labor de revisió de la base de dades que conté el buidatge dels articles de les revistes i de

les parts de monografies pertanyents als fons bibliogràfics del Consell Jurídic, amb la finalitat de crear els hipervincles necessaris que permeten l'accés directe a la versió electrònica del document.

En l'àmbit de la col·laboració amb les universitats (públiques i privades) de la Comunitat Valenciana, s'ha continuat amb la coordinació de les pràctiques formatives dels estudiants de Dret.

C

INFORMÀTICA I BASES DE DADES

Per a acomplir la normativa de la Unió Europea sobre Administració electrònica, així com les lleis 39/2015, de Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques, i 40/2015, de Règim Jurídic del Sector Públic, el Consell Jurídic Consultiu va començar a adoptar accions amb l'objectiu últim d'aconseguir la denominada Administració sense paper.

La primera acció adoptada va ser realitzar una avaluació prèvia sobre les aplicacions i eines utilitzades en la Generalitat que podien ser d'interés per a aquesta Institució, així com iniciar les gestions amb la Direcció General de les Tecnologies de la Informació i les Comunicacions (DGTIC) amb vista a la possible autorització d'ús per part del Consell Jurídic.

A la vista d'aquesta avaluació es van adoptar diverses mesures com ara la implantació en el Consell Jurídic del portafirmes electrònic utilitzat en la Generalitat i en altres organismes de l'Estat, així com la corresponent formació i suport per al personal empleat públic de la Institució. També es va posar en marxa l'aplicació informàtica ORVE elaborada per l'Estat per a l'enviament de documentació a altres entitats públiques, eina d'especial utilitat per a l'enviament dels oficis de remissió de dictàmens a les conselleries de la Generalitat i als ajuntaments, i s'ha aconseguit d'aquesta manera que la documentació no els fóra retornada en suport paper, acció per a la qual va ser necessària la formació del personal del Registre del Consell Jurídic.

Igualment, per a acomplir l'objectiu marcat la Institució Consultiva va adquirir dos nous servidors Fujitsu, i va ampliar i millorar la cabina d'emmagatzematge de discos durs.

De la mateixa manera, després de la publicació de la Llei 9/2007, de Contractes del Sector Públic, en la qual es defineix la Plataforma de Contractació del Sector Públic com a plataforma electrònica, posada a la disposició de tots els òrgans de contractació del sector públic, per a la difusió a través d'Internet dels seus perfils de contractant, s'ha posat en marxa aquesta Plataforma i la prestació de formació al personal per a l'alta i el seguiment de les incidències dels contractes del Consell Jurídic Consultiu.

D'altra banda, com a conseqüència del contracte administratiu subscrit l'any 2017 pel Consell Jurídic, basat en l'Acord marc per a l'arrendament de dispositius d'impressió, còpia i escaneig, així com la seua gestió per la Generalitat, es van renovar els equips còpia d'impressió, retirant els equips que havien quedat obsolets, i es van instal·lar i configurar 9 fotocopiadores/impressores.

Respecte als contractes administratius signats l'any 2017 pel Consell Jurídic Consultiu, per als serveis i subministraments associats als de veu i comunicacions mòbils, i per als serveis de xarxa IP multiservei i subministraments associats, basats en l'Acord marc de la Generalitat, amb caràcter previ van haver de confeccionar-se les plantilles de volumetria de les prestacions a contractar i les previsions de futur (consums de telèfons mòbils i fixos, compra de dispositius mòbils i fixos, ampliació de línies de comunicació de major capacitat). A més, amb la finalitat que la DGTIC poguera dimensionar correctament les actuals i/o futures infraestructures globals de la Generalitat, així com per a assessorar respecte a possibles incidències tècniques derivades de l'execució del contracte, es va autoritzar el referit centre directiu per a accedir a l'inventari de les línies de telecomunicacions (fixes o mòbils) del Consell Jurídic Consultiu.

Addicionalment, quant a la renovació del parc informàtic de la Institució, va ser necessària la compra de cinc ordinadors, tant per a la substitució dels equips que disposaven d'un sistema operatiu obsolet al que ja no se li donava suport tècnic (Windows Vista), com per a ús del nou personal incorporat. Igualment, es va adquirir un ordinador portàtil per a la utilització en presentacions, reunions externes i, si s'escau, com a ordinador de reserva en cas d'avaría d'un altre equip.

Finalment, es va cedir gratuïtament el material informàtic obsolet a entitats privades sense ànim de lucre per a finalitats d'utilitat pública o interès social.

D

GESTIÓ ECONÒMICA FINANCERA

El dia 26 de juliol de 2017, després de l'oportuna deliberació pel Ple, es va aprovar l'avantprojecte del Pressupost per a l'exercici 2018 per import de 2.544.364,56 euros, que es va remetre a la Conselleria d'Hisenda i Model Econòmic.

En la Llei de Pressupostos de la Generalitat per a l'any 2018, el pressupost del Consell Jurídic Consultiu per a aquest període va quedar xifrat en l'esmentada quantitat.

E

PERSONAL

Per Resolució de la Presidència del Consell Jurídic Consultiu de 9 de juny de 2017, es va aprovar la modificació de la Relació de Llocs de treball de la Institució, creant el lloc de Cap d'Unitat d'Informàtica tenint en compte la necessitat d'implementar l'Administració Electrònica, juntament amb la necessitat de realitzar l'estudi i el disseny del programari a desenvolupar, instal·lar i gestionar, lloc per al qual va ser nomenat el senyor Miguel Ángel Vivas Vega, en comissió de serveis.

F

CONTRACTACIÓ

El 16 de febrer de 2017 el Consell Jurídic Consultiu va formalitzar un contracte administratiu amb RICOH ESPAÑA, S.L.O. per a l'arrendament, sense opció de compra, de dispositius d'impressió, còpia i escaneig, i per a la prestació dels serveis associats a la seua gestió, per un termini de quatre anys comptadors des de la seua formalització. Aquest contracte tenia naturalesa de contracte basat en l'Acord marc per a l'arrendament, sense opció de compra, de dispositius d'impressió, còpia i escaneig, així com la seua gestió, per a l'Administració de la Generalitat, les seues entitats autònomes i ens del Sector Públic Empresarial i Fundacional de la Generalitat.

D'altra banda la Institució estatutària va subscriure el 7 de març de 2017 un Acord amb la Conselleria d'Hisenda i Model Econòmic, pel qual ampliava, quant als serveis de neteja, la seua adhesió al sistema d'adquisició centralitzada de béns i serveis a través de la Central de Compres de la Generalitat.

L'1 de juny de 2017 es van formalitzar pel Consell Jurídic dos contractes administratius: el contracte de serveis de Xarxa IP multiservei i subministraments associats, amb Telefónica d'Espanya, S.A.O., i el contracte de serveis i subministraments associats als de serveis de veu i comunicacions mòbils, amb l'UTE Telefónica d'Espanya, S.A.O. - Telefónica Mòbils d'Espanya. Tots dos contractes tenen una durada de 47 mesos (fins al 30 d'abril de 2021), i tenen la naturalesa de contractes basats en l'Acord marc per a la contractació centralitzada de determinats serveis i subministraments en matèria de tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) per a l'Administració de la Generalitat, els seus organismes públics, societats mercantils i fundacions del sector públic de la Generalitat (Projecte CESSTIC), respecte dels lots 2 (Serveis de Xarxa IP multiservei i subministraments associats) i lot 3 (Serveis i subministraments associats als serveis de veu i comunicacions mòbils).

Igualment, durant l'any 2017 es van continuar executant amb normalitat els contractes dels serveis de vigilància i de neteja de l'edifici seu del Consell Jurídic Consultiu.

Finalment, durant l'any 2017 també s'han celebrat diversos contractes per a garantir el funcionament correcte de la Institució, com ara els relatius a la contractació de bases de dades jurídiques, o per a la prestació de serveis relacionats amb la implantació de mesures de seguretat en fitxers de dades personals, o els corresponents contractes de manteniment (aire condicionat, ascensor, instal·lació elèctrica, parallamps...).

G

REGISTRE

a) Registre d'entrada i eixida

El Registre General de documents, totalment informatitzat, es va obrir al públic durant tot l'any, de dilluns a dijous des de les nou hores fins a les quinze hores, i el divendres des de les nou hores fins a les catorze trenta hores.

El total d'assentaments d'entrada corresponents a l'any 2017 va ser de 1.474 documents, i els d'eixida de 1.003.

b) Registre d'expedients sotmesos a consulta

En l'exercici 2017 es van sotmetre a consulta 845 assumptes dels quals han pogut ser dictaminats durant l'exercici 649 expedients.

Segona part

**OBSERVACIONS I
SUGGERIMENTS**

INTRODUCCIÓ

L'article 77 del Reglament del Consell, aprovat pel Decret 138/1996, del Govern Valencià, estableix que: «*Anualment, el Consell Jurídic Consultiu elevarà al Govern Valencià una Memòria en la qual, en ocasió d'exposar l'activitat del Consell Jurídic Consultiu en el període anterior, podrà recollir les observacions sobre el funcionament dels serveis públics que resulten dels assumptes consultats, i els suggeriments de disposicions generals i mesures a adoptar per al millor funcionament de l'Administració*».

Amb la finalitat d'observar el compliment d'aquest mandat reglamentari, es realitzen les observacions, els suggeriments i les recomanacions següents.

La primera de les observacions que el Consell Jurídic Consultiu ha considerat oportú plantejar al Consell de la Generalitat és en relació amb la qüestió de la competència autonòmica sobre Dret civil valencià. S'hi efectua una revisió dels diferents dictàmens que han sigut emesos per aquesta Institució en relació amb aquesta controvertida qüestió, l'últim d'aquests el Dictamen 644/2017, sobre l'avantprojecte de Llei de Contractes d'Integració en l'àmbit de la producció ramadera.

En la segona observació s'aborden les especialitats que en l'àmbit de l'Administració Local presenta el Pla Anual Normatiu introduït per la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques, que van ser analitzades per aquest Consell en el dictamen 752/2017.

Seguidament, s'analitza la incidència del Dret Comunitari en la funció consultiva desenvolupada per aquesta Institució sobre la base del que declara el Dictamen 639/2017 i altres recaiguts al llarg del mateix any. En un Estat autonòmic com és el nostre, en el qual al costat del legislador estatal coexisteixen els legisladors autonòmics, les comunitats autònomes queden sotmeses en els mateixos termes que l'Estat al Dret comunitari, per la qual cosa la funció consultiva d'aquesta Institució queda subjecta igualment al Dret de la Unió Europea.

A continuació es tracta la qüestió de l'omissió del Pla Estratègic de Subvencions previ en els projectes normatius que estableixen subven-

INTRODUCCIÓ

cions i com, a partir dels dictàmens 756 i 765 de 2017 d'aquest Consell, és mereixedora de la formulació d'una observació essencial per ser l'exigència d'aquest Pla un pressupòsit de validesa de la norma.

En quart lloc, s'analitza l'aplicació i la interpretació de la legislació en matèria d'igualtat entre dones i homes sobre la base del que declara el Consell en el Dictamen 232/2017 i altres emesos al llarg del mateix any.

I finalment i sobre la base del que declara el Dictamen 279/2017 i uns altres del mateix any, s'aborda la qüestió de la revisió d'ofici dels actes administratius, que constitueix una de les potestats de les administracions públiques més significatives i amb major repercussió en l'exercici de la funció consultiva d'aquesta Institució.

I

LA COMPETÈNCIA DE LA GENERALITAT SOBRE LEGISLACIÓ CIVIL

I. Introducció.

L'any 2017, el Consell Jurídic Consultiu va tindre oportunitat de tornar a pronunciar-se sobre la qüestió de la competència de la Generalitat en matèria de legislació civil, pràcticament de forma immediata a les sentències dictades sobre aquesta qüestió pel Tribunal Constitucional al llarg de l'any 2016. Va ser en el Dictamen 644, aprovat pel Ple celebrat el 27 de setembre, i l'objecte del qual era l'avantprojecte de llei de la Generalitat de Contractes d'Integració en l'àmbit de la producció ramadera.

La competència de la Generalitat sobre legislació civil ha sigut recollida tant en la primigènia redacció de l'Estatut d'Autonomia, aprovada en 1982, com en la redacció actualment en vigor, que va ser aprovada l'any 2006.

L'article 31.2 de l'Estatut, en la seua primera redacció, ja atribuïa a la Generalitat la competència exclusiva sobre «*conservació, modificació i desenvolupament del Dret civil valencià*».

Després de la reforma operada per la Llei orgànica 1/2006, de 10 d'abril, la competència sobre legislació civil apareix plasmada en diferents preceptes, fonamentalment en dos:

L'article 49:

«1. La Generalitat té competència exclusiva sobre les següents matèries:

2. *Conservació, desenvolupament i modificació del Dret civil foral valencià*».

I la disposició transitòria tercera:

«La competència exclusiva sobre el Dret civil foral valencià s'exercirà, per la Generalitat, en els termes establits per aquest

Estatut, a partir de la normativa foral de l'històric Regne de València, que es recupera i actualitza, a l'empara de la Constitució Espanyola».

Entre les dues regulacions estatutàries, el Tribunal Constitucional va dictar la Sentència 121/1992, de 28 de setembre, en ocasió del recurs d'inconstitucionalitat núm. 361/1987, interposat «*contra els articles 2, paràgraf segon; últim incís de l'article 3.2; article 9 i disposició transitòria*» de la Llei 6/1986, de la Generalitat Valenciana, d'Arrendaments Històrics Valencians. En aquesta Sentència, el Tribunal Constitucional va fixar l'abast de la competència autonòmica sobre legislació civil que apareixia recollida en el llavors vigent article 31.2 de l'Estatut, establint una doctrina que, posteriorment, l'any 2016, reiteraria, malgrat els canvis legislatius operats des de l'any 1992 i, en particular, malgrat la nova regulació de la competència duta a terme en l'Estatut després de la seua reforma l'any 2006.

Per part seua i també entre les dues referides fites legislatives, el Consell Jurídic Consultiu es va pronunciar sobre aquesta qüestió en diversos dictàmens, en els quals recordava al Consell de la Generalitat la doctrina fixada pel Tribunal Constitucional en la Sentència 121/1992 i l'advertia del caràcter controvertit de la competència autonòmica sobre legislació civil.

II. La doctrina fixada per la Sentència del Tribunal Constitucional 121/1992, de 28 de setembre.

Aquesta Sentència va reconèixer l'existència d'un Dret civil valencià vigent quan es va aprovar la Constitució, però limitat a institucions conservades consuetudinàriament, per la qual cosa l'exercici de la competència legislativa civil reconeguda en l'Estatut a la Generalitat tenia com a pressupòsit necessari l'acreditació de l'existència d'una norma civil consuetudinària d'origen foral que haguera perviscut malgrat l'abolició dels Furs, estant vedada la possibilitat de legislar sobre la base del Dret civil foral d'origen legal.

Literalment, la Sentència 121/1992 del Tribunal Constitucional va assenyalar que «*Aquest enteniment ampli del precepte constitucional és el que va quedar plasmat, d'altra banda, en l'article 31.2 de l'EACV, ja que la competència exclusiva que allí s'atribueix a la Generalitat amb vista a la "conservació, modificació i desenvolupament del Dret*

civil valencià”, no pot estimar-se referida sinó al Dret consuetudinari que, després de l'abolició dels Furs i fins als nostres dies, subsistira en el territori de la Comunitat Autònoma, i és notòria la inexistència de tota regla escrita que, abans de la Llei hui impugnada, ordenara en aquest àmbit qualsevol institut civil de manera especial respecte al Dret comú (...).».

III. La doctrina del Consell Jurídic Consultiu fixada en els dictàmens emesos entre els anys 2009 i 2012.

a) Dictamen 613/2009 sobre l'avantprojecte de Llei de modificació de la Llei 10/2007, de Règim Econòmic Matrimonial.

En aquest Dictamen el Consell Jurídic Consultiu no es va pronunciar de forma concloent sobre la qüestió de la competència autonòmica en matèria de legislació civil, es va limitar a fer una exposició de les diverses vicissituds, tant jurídiques com polítiques, per les quals fins a aqueix moment havia travessat aquesta qüestió, que no dubte a qualificar d'«espinosa».

I així, després de començar constatant que «*el desig de regular i compartir amb un dret civil propi ha estat present en la nostra Comunitat tant a nivell social com institucional*», duu a terme a continuació una breu referència al que ha sigut en la nostra Comunitat la competència en matèria de Dret civil valencià.

La raó d'aquesta forma d'actuar del Consell apareix manifestada en el propi Dictamen:

«Arribat a aquest punt, i encara que no consta cap dada en l'expedient remés, pel que sembla el Govern de la Nació i el Consell de la Generalitat han aconseguit, en reunió celebrada a l'abril de 2009, un acord o compromís consistent a aprovar, per part de la Generalitat, una modificació dels preceptes que van ser objecte de negociació en el marc de la Comissió Bilateral de Cooperació: és a dir, dels articles 15, 17.2, 27.2, 30, 33, 37, 39, 42, 46, 47 i 48, i el President del Govern de la Nació va retirar el recurs d'inconstitucionalitat que penja davant el Tribunal Constitucional contra la citada Llei 10/2007.

Fruit d'aquest compromís entre ambdues administracions públiques, s'ha instruït i elaborat, per la Conselleria de Governació, l'Avantprojecte de Llei de modificació de la Llei 10/2007, LREMV, amb l'Acord favorable del Consell de data 31 de juliol de 2009.

Així doncs, atés que l'Avantprojecte de Llei sotmés a consulta preceptiva d'aquest Òrgan consultiu sembla obeir a l'expressat compromís polític entre el Govern de l'Estat –titular de la competència en matèria de Dret civil, en els termes de l'article 149.1.8 de la CE- i el Consell de la Generalitat, no competeix a aquest Òrgan valorar ni entrar en l'oportunitat política d'aquest compromís que justifica i condiona la viabilitat del projecte normatiu objecte de dictamen.

I tot i que puga estimar-se que els acords o compromisos polítics no poden afectar la funció consultiva ni, si s'escau, al règim competencial establert per la Constitució i per la resta de normes delimitadores de competència, la transcendència del conflicte jurídic existent entre l'Executiu de l'Estat i la Generalitat, així com el propi actuar del Govern de la Nació, predisposat des d'un principi a evitar -i actualment a retirar- el recurs d'inconstitucionalitat contra la Llei autonòmica –amb la mera modificació d'onze preceptes- aconsellen que aquest Consell Jurídic es limite, atenent aquestes concretes circumstàncies, a efectuar les observacions oportunes a fi de millorar l'aplicació i estructura de la norma projectada, sense entrar en qualsevol altra qüestió o aspecte sotmesos, en aquest moment, a les negociacions jurídiques entre l'Estat i la Comunitat Valenciana, i renuncie a entrar en consideracions relatives a l'espinesa qüestió de la controvertida competència de la Generalitat per a legislar en matèria de Dret civil, tenint en compte l'expressat en els punts I i II de la present consideració».

En el Dictamen es fa així mateix referència al recurs d'inconstitucionalitat, en aqueix moment pendent de resolució, que havia interposat el Govern central contra la Llei que era objecte de modificació per la Llei sobre l'avantprojecte de la qual versava aquest Dictamen, i s'hi destaca la clara discrepància entre el fet que l'Estat haguera circumscrit l'objecte del recurs a únicament els articles 15, 17.2, 27.2, 30, 33, 37, 39, 42, 46, 47 i 48 de la Llei 10/2007, i el fet que, no obstant això, el recurs d'inconstitucionalitat haguera sigut, finalment, interposat contra la totalitat d'aquesta:

«No es va qüestionar pel Govern de l'Estat ni el contingut de l'article 6 -referit al règim de separació de béns, com a règim legal supletori valencià de primer grau- ni l'article 38 sobre la "germanía", entre els altres referits al règim econòmic matrimonial, de contingut netament civil.

Crida l'atenció que el recurs es plantejara respecte de tota la Llei autonòmica quan les negociacions pel Govern de la Nació -en el marc de la Comissió Bilateral de Cooperació- es van centrar, exclusivament, en l'eventual inconstitucionalitat dels precitats onze articles de la Llei 10/2007».

La Sentència que va resoldre el recurs d'inconstitucionalitat contra la Llei de Règim Econòmic Matrimonial, dictada en 2016, és a dir, huit anys després de l'emissió d'aquest Dictamen, va declarar inconstitucional la totalitat de la llei, sense tindre en compte la referida circumstància destacada pel Consell, és a dir, la delimitació feta pel propi Govern recurrent de l'objecte de la impugnació, i sense tindre en compte tampoc la derogació dels únics preceptes al fet que havia quedat delimitat aquest objecte i que precisament havien sigut suprimits per la Llei l'avantprojecte de la qual era objecte del Dictamen del Consell Jurídic Consultiu.

b) Dictamen 748/2009 sobre l'avantprojecte de Llei de la Generalitat de Successions.

En aquest Dictamen, aprovat, igual que l'anterior, quan el Tribunal Constitucional encara no s'havia pronunciat sobre la constitucionalitat de la Llei de Règim Econòmic Matrimonial i explicant-se, per tant, únicament amb la doctrina fixada per aquest Tribunal en la Sentència sobre la Llei d'Arrendaments Històrics, de l'any 1992, el Consell Jurídic Consultiu torna a plantejar-se la qüestió de la competència autonòmica sobre legislació civil sense arribar a formular una conclusió definitiva en relació amb l'abast d'aquesta, però advertint la Generalitat de la probable inconstitucionalitat de la Llei projectada per falta de competència, si es mantenia el criteri fixat pel Tribunal Constitucional en la referida Sentència.

«Dit el que antecedeix, aquest Consell adverteix el Consell de la Generalitat que la qüestió relativa a la competència de la Generalitat en matèria civil resulta de gran transcendència si es té en compte la possibilitat que aquesta norma pugui ser objecte de pos-

terior enjudiciament pel Tribunal Constitucional mitjançant un recurs o una eventual qüestió d'inconstitucionalitat, en els termes establits en la Llei orgànica 2/1979, del Tribunal Constitucional».

En aquest Dictamen el Consell fa referència a la possibilitat de sustentar la competència per la via de l'evolució legislativa del nostre sistema autonòmic, via que, no obstant això, considera no segura, tenint en compte la doctrina constitucional contrària, que necessàriament hauria de modificar-se:

«... a efectes dialèctics i sense perjudici de la doctrina del Tribunal Constitucional, la competència de la Generalitat podria emparar-se en l'article 49.1.2a de l'Estatut i exercitar-se, per les raons exposades, sense subjecció a les normes històriques o dret foral valencià. En qualsevol cas, això no podria significar una competència civil il·limitada racione matèria, sinó exercida amb respecte a les matèries reservades a la competència de l'Estat per l'article 149.1.8a de la Constitució Espanyola.

No obstant això, s'ha d'assenyalar que aquesta interpretació, que introduiria la competència exclusiva sobre part del Dret Civil per la via de l'evolució legislativa del nostre sistema autonòmic, entropessaria amb la difícil qüestió de fonamentar-la en una atribució de competències tàcita i sobrevinguda, que no va ser expressa a l'origen i que contradiu la jurisprudència del Tribunal Constitucional.

Per tot això, aquest Consell no l'estima via segura per a atribuir competències en matèria civil, fora de l'àmbit ja determinat pel Tribunal Constitucional.

En tot cas i als efectes dialèctics d'una defensa de la competència davant aquest Tribunal pot prendre's en consideració per si procedira una modificació de la seua doctrina».

c) Dictamen 891/2010 sobre l'avantprojecte de Llei de relacions dels fills i filles els progenitors dels quals no conviuen.

Aquest Dictamen, igual que ocorria amb els dos anteriors, va ser emés també trobant-se pendent de resolució el recurs d'inconstitucionalitat interposat contra la Llei de Règim Econòmic Matrimonial.

Després de recordar allò ja exposat en els referits dictàmens i realitzar l'advertiment que va fer en aquells sobre el caràcter controvertit de la competència de la Generalitat en matèria de Dret civil, el Consell deixa oberta la possibilitat que *«algun dels efectes que pretén obtenir aquesta norma podrien aconseguir-se emparant-se normativament en la competència de la Comunitat Valenciana en matèria de protecció dels drets del menor»*.

d) Dictamen 283 de 2012 sobre l'avantprojecte de Llei d'Unions de fet formalitzades.

Novament aquest Dictamen es produeix estant pendent de resoldre's el recurs d'inconstitucionalitat interposat contra la Llei de Règim Econòmic Matrimonial, al que ara s'havia sumat el formulat contra la Llei de relacions familiars dels fills i filles els progenitors dels quals no conviuen.

I novament el Consell realitza els advertiments ja fets en els anteriors *«sobre el caràcter controvertit de la competència de la Generalitat en matèria de Dret civil, la qual cosa resulta d'enorme transcendència si es té en compte la possibilitat que la norma pugua ser objecte de posterior enjudiciament pel Tribunal Constitucional mitjançant un recurs o una eventual qüestió d'inconstitucionalitat, en els termes establits en la Llei orgànica 2/1979, del Tribunal Constitucional. Cal tindre en compte que actualment es troben pendent davant el Tribunal Constitucional els recursos d'inconstitucionalitat formulats contra la Llei valenciana de Règim Econòmic Matrimonial i la Llei de relacions familiars dels fills i filles els progenitors dels quals no conviuen -coneguda com a Llei de Custòdia Compartida- de la Comunitat Valenciana (si bé en tots dos casos l'Alt Tribunal ha alçat la suspensió cautelar)»*.

Així mateix adverteix de la possibilitat d'obtenir alguns dels efectes perseguits per la llei projectada d'una forma indirecta: *«No obstant l'anterior, aquest Consell assenyala que alguns dels efectes que pretén obtenir aquesta norma, especialment els efectes de dret públic de l'article 15 projectat, tenen el seu suport en les pròpies competències autonòmiques que s'esmenten en aquest precepte (excepte l'apartat c)»*.

«Per tant, sense perjudici de l'advertiment efectuat anteriorment, aquest Òrgan, en l'exercici de les seues funcions consultives reconegudes en els articles 1 i 2 de la Llei 10/1994, de 19 de desembre, entra a examinar el contingut de la norma projectada».

e) Dictamen 555/2012 sobre l'avantprojecte de Llei dels Contractes i altres relacions agràries.

En aquest Dictamen torna a plantejar-se la qüestió de la competència de la Generalitat sobre legislació civil, atés que la norma objecte d'aquest tenia contingut civil. En aquest cas, el Consell sí que accepta que la norma pugua ser dictada per la Generalitat a l'empara de la competència estatutària sobre legislació civil, perquè aquesta té per objecte, segons assenyala la seua part expositiva, institucions regulades per normes consuetudinàries *«no solament amb la finalitat de positivitzar el costum, sinó també amb la d'adaptar-lo a les noves realitats socioeconòmiques i, en alguns casos, de protegir-lo enfront de determinades pràctiques abusives»*.

«Aquesta norma projectada regula, en 56 articles agrupats en quatre títols, els contractes de compravenda denominats “venda a l'ull” i “venda a pes”, la figura de l’“alfarrassador”, els arrendaments històrics valencians, els censos emfitèutics i el denominat dret al “torna llom”; té, per tant, un marcat contingut civil la competència del qual es justifica, com s'indica en la citada disposició final primera projectada, en el referit article 49.1.2a de l'Estatut, que atribueix la competència exclusiva a la Generalitat sobre la “conservació, modificació i desenvolupament del Dret civil foral valencià”».

El Consell considera que la norma projectada s'ajusta a la doctrina constitucional que va fixar l'abast de la competència legislativa civil autonòmica:

«Així doncs, res obsta, a l'empara de l'expressada doctrina, a què la Generalitat Valenciana legisle en matèria civil sobre un ús o costum existent en el nostre territori, en els termes expressats en la Sentència 121/1992, ja que resulta indubtable, com s'ha indicat anteriorment, la competència de la Generalitat per a legislar sobre el seu Dret civil foral consuetudinari; raó per la qual aquest Òrgan consultiu -amb independència de la interpretació i abast que es done a l'actual article 49.1.2a de l'Estatut- examina, en les consideracions següents, l'encaix de les institucions que es regulen en la norma projectada (venda a l'ull, venda a pes, arrendaments històrics valencians, censos, i el dret al “torna llom”) amb els usos i costums valencians; és a dir, amb el Dret civil consuetudinari valencià, atés que la norma projectada pretén, com

s'ha indicat, «positivitzar el costum»; tot això per tal de reforçar la competència de la Generalitat en aquesta matèria».

El Consell posa l'accent en què, en aquest cas, sí que es compleix l'exigència de l'acreditació de la norma consuetudinària prèvia com a presupòsit per a l'exercici de la competència legislativa:

«... Així doncs, de l'anteriorment exposat es desprén l'existència notòria en el territori de la Comunitat Valenciana, com a figures consuetudinàries, dels esmentats contractes de compravenda “a lull”, de compravenda “a pes”, així com la figura de corredor o “alfarrassador”, la qual cosa justifica i reforça la competència de la Generalitat, a l'empara de l'article 149.1.8a de la CE en relació amb l'article 49.1.2a de l'Estatut, per a legislar sobre aquestes matèries.

... Així doncs, tant els censos emfitèutics com el dret al “torna llom” constitueixen ús i costums forals existents a la Comunitat Valenciana, sense que pugua efectuar-se objecció a la competència de la Generalitat en aquestes matèries».

IV. La doctrina fixada per les sentències del Tribunal Constitucional dictades l'any 2016.

L'any 2016 el Tribunal Constitucional va determinar l'abast de la competència de l'article 49.1.2a de l'Estatut d'Autonomia en la Sentència 82/2016, de 28 d'abril, que va declarar inconstitucional la Llei 10/2007, de la Generalitat, de 20 de març, de règim econòmic matrimonial valencià, la qual cosa posteriorment va reiterar en la Sentència 110/2016, de 9 de juny (recurs contra la Llei 5/2012, de 15 d'octubre, sobre Unions de fet formalitzades) i en la Sentència 192/2016, de 16 de novembre (recurs contra la Llei 5/2011, d'1 d'abril, sobre Relacions familiars dels fills els progenitors dels quals no conviuen).

La raó de la inconstitucionalitat declarada, en síntesi, és que la matèria legislada tenia un caràcter marcadament civil, per això la Comunitat Autònoma valenciana no podia invocar la seua competència per a «*conservar-la, desenvolupar-la o modificar-la*» (exarticle 149.1.8a CE), per no haver format mai part del seu Dret Civil propi.

La Sentència del Tribunal Constitucional citada va reiterar, com ja havia fet en 1992, que perquè la Comunitat Valenciana pugua legislar

sobre la corresponent matèria civil ha d'acreditar l'existència de la institució jurídica civil, en el moment d'entrada en vigor de la Constitució Espanyola, i erigeix aquest requisit com a pressupòsit indispensable:

«(...) c) Pel que es refereix a qualsevol institució jurídica civil, haja sigut recollida per norma positiva o consuetudinària, cal assenyalar que, per a l'exercici de la competència legislativa, l'acreditació de la seua existència en el moment d'entrada en vigor de la Constitució Espanyola s'erigeix en pressupòsit indispensable. Per tant, solament es pot tornar a afirmar el que declara la STC 121/1992, FJ 2: "l'existència d'un especial règim consuetudinari per a determinats arrendaments rústics en l'actual territori de la Comunitat Autònoma valenciana es constitueix en autèntic pressupòsit exarticle 149.1.8 CE per al vàlid exercici de la competència conferida per l'article 31.2 de l'Estatut d'Autonomia i que aquesta competència només podrà exercir-se en la mesura en què tal règim consuetudinari siga efectivament reconoscible sobre l'objecte ordenat, fins a l'adopció de la Llei hui impugnada, pel costum". La reforma de l'Estatut d'Autonomia per a la Comunitat Valenciana produïda l'any 2006, no permet modificar aquesta interpretació que imposa la lletra de la norma constitucional».

Les tres sentències compten amb el vot particular del Magistrat, el senyor Xiol Ríos, qui justifica la constitucionalitat de les lleis civils aprovades per la Generalitat en què, entre altres arguments, «*el Dret civil foral no pot ser concebut com una sèrie més o menys residual de normes i institucions aïllades i asistemàtiques, sinó com un sistema normatiu dotat de la sistematització i connexió interna i de la completitud pròpies d'un ordenament que té a més constitucionalment reconeguda la possibilitat de determinar les seues específiques fonts de producció normativa*».

V. La doctrina del Consell Jurídic Consultiu establida en el Dictamen 644/2017 sobre l'avantprojecte de Llei de la Generalitat de Contractes d'Integració en l'àmbit de la producció ramadera.

En aquest dictamen el Consell Jurídic Consultiu se cenyeix a la doctrina del Tribunal Constitucional que acabava de ser reiterada per les resolucions recaigudes l'any 2016, sobre la necessitat de prova de la

preexistència d'institucions de Dret consuetudinari pròpies del territori valencià com a pressupòsit necessari per a l'exercici de la competència legislativa civil per part de la Generalitat.

«Recentment, a més, la competència de l'article 49.1.2a EACV ha sigut delimitada pel Tribunal Constitucional (Sentència 82/2016, de 28 d'abril de 2016), que va declarar inconstitucional la Llei 10/2007, de la Generalitat, de 20 de març, de règim econòmic matrimonial valencià, amb motiu del recurs interposat per la Presidència del Govern per entendre que la matèria legislada posseïa un caràcter marcadament civil, i no poder invocar la Comunitat Autònoma valenciana la seua competència per a “conservar-la, desenvolupar-la o modificar-la” (ex article 149.1.8a CE), per no haver format mai part del seu Dret Civil propi.

La Sentència del Tribunal Constitucional citada va assenyalar, en síntesi, que perquè la Comunitat Valenciana puga legislar sobre la corresponent matèria civil ha d'acreditar l'existència de la institució jurídica civil, en el moment d'entrada en vigor de la Constitució Espanyola, i erigeix tal requisit com a pressupòsit indispensable».

Conseqüentment amb aquesta doctrina i en relació amb el que era l'objecte de l'avantprojecte de Llei sotmés a dictamen, l'exercici de la referida competència exigeix la demostració de *«l'existència d'un Dret Civil propi preexistent en el nostre territori en matèria de contractes d'integració que habilite la Generalitat per a legislar aquesta matèria sobre la competència que ostenta exarticle 49.1.2a EACV».*

El Consell considera que la Generalitat sí que pot *«legislar sobre aspectes de la integració, definida com un sistema d'explotació ramadera, relatius a matèries sobre les quals ostenta competència, com són sanitat animal, la seguretat alimentària i la protecció del medi ambient; matèries que sí que pot regular per via de la competència prevista en l'article 49.3.3a EACV.*

Res obsta el fet que en desenvolupament d'aquesta competència sí que regule els aspectes relatius a obligacions de l'integrador o de l'integrat en relació amb la sanitat animal –com també fa la Llei de l'Estat 8/2003 en el seu article 16–, o un règim d'infraccions i sancions relacionades, sempre, també, amb les matèries citades».

Però considera que excedeixen de la competència autonòmica *«Les prescripcions relatives a la regulació de les relacions civils i contractuals entre l'integrador i l'integrat, quedarien fora de la competència de la Generalitat per no haver quedat acreditat que el contracte d'integració siga una institució de Dret Civil valencià, ja que la Generalitat manca de competència per a regular els aspectes civils del contracte d'integració. Sense que la documentació que consta en l'expedient permeta «constatar que la figura de la “integració ramadera” fóra un costum o institució jurídica civil valenciana».*

És a dir, el Consell Jurídic Consultiu en aquest últim Dictamen en què s'ha plantejat la qüestió de la competència autonòmica sobre legislació civil considera que ha d'aplicar-se, i així ho fa, la doctrina fixada pel Tribunal Constitucional en les sentències dictades en 2016, que no és sinó reiteració de l'assentada en la dictada l'any 1992. La Generalitat únicament pot legislar en matèria civil sobre la base d'una prèvia norma consuetudinària foral, no sobre la base de la legislació civil continguda en els derogats Furs. Sobre si aqueix pressupòsit per a l'exercici de la competència legislativa civil determina o no que aquesta tinga un abast escàs i que, conseqüentment, el Dret civil foral valencià siga d'escàs o pràcticament inexistent contingut, ni es pronuncia el Tribunal Constitucional, ni ho fa el Consell, sens dubte perquè es considera que es tracta d'una qüestió que excedeix l'àmbit estrictament jurídic.

VI. Conclusió.

La doctrina del Consell Jurídic Consultiu s'ajusta al que estableix el Tribunal Constitucional, inicialment la Sentència de 1992 i posteriorment ratificada en les sentències dictades al llarg de 2016. Sens dubte, perquè el Consell, de conformitat amb el que disposa l'article 2.1 de la Llei 10/1994, està sotmés a la Constitució, a l'Estatut d'Autonomia i a la resta de l'ordenament jurídic, així com a la interpretació que de les normes efectue el Tribunal Constitucional, la doctrina del qual obliga tots els poders públics, segons disposa l'article 38.1 de la Llei orgànica que regula aquest Tribunal.

II

LES ESPECIALITATS DEL PLA ANUAL NORMATIU EN L'ÀMBIT DE L'ADMINISTRACIÓ LOCAL

I. Introducció.

L'obligació que totes les administracions públiques elaboren, amb caràcter anual, un Pla Normatiu que comprenga les iniciatives legals o reglamentàries que es pretenguen aprovar durant l'any següent, és una novetat en el nostre ordenament jurídic que va ser introduïda per l'article 132 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre.

Aquest article estableix el següent:

«1. Anualment, les administracions públiques faran públic un Pla Normatiu que contindrà les iniciatives legals o reglamentàries que seran elevades per a la seua aprovació l'any següent.

2. Una vegada aprovat, el Pla Anual Normatiu es publicarà en el Portal de la Transparència de l'Administració Pública corresponent».

El Pla Anual Normatiu és una mesura que pot millorar la seguretat jurídica amb una aprovació de normes legals i reglamentàries més pausada, planificada i reflexiva. Tal com assenyala l'exposició de motius de la Llei, la mesura adoptada es justifica per la finalitat de millorar la planificació normativa, i aconseguir, d'aquesta manera, *«una major seguretat jurídica i la predictibilitat de l'ordenament»*.

Atés el seu caràcter bàsic, la norma estatal resulta aplicable a l'àmbit de les administracions locals, les quals estan, per tant, també obligades a l'aprovació del Pla Anual Normatiu previst en aquella, la qual cosa determina que es plantegen algunes qüestions específiques d'aquest àmbit que van ser tractades pel Consell Jurídic Consultiu en el Dictamen 758/2017.

II. Naturalesa del Pla Anual Normatiu instaurat per l'article 132 de la Llei del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques.

Per a resoldre les específiques qüestions que l'exigència d'elaboració del Pla Anual Normatiu planteja en l'àmbit de l'administració local, resulta necessari determinar prèviament quina és la naturalesa jurídica d'aquest Pla.

Per al Consell Jurídic Consultiu, atenent la configuració que d'aquest es fa en la Llei, *«el Pla Normatiu és un instrument de caràcter programàtic i sense rang normatiu que té per objecte recollir les iniciatives legals o reglamentàries que hauran de ser aprovades l'any següent per l'Administració Pública, amb la finalitat d'assegurar la congruència de tots els projectes normatius que es tramitem»*.

Conseqüència de l'anterior és que *«el Pla Normatiu ha de plasmar els principis de bona regulació en l'exercici de la iniciativa legislativa o reglamentària al fet que es refereix l'article 129 de la pròpia Llei 39/2015, la qual cosa suposa atendre els principis de necessitat i eficàcia, proporcionalitat i seguretat jurídica, de manera que la iniciativa normativa resulte coherent amb la resta de l'ordenament jurídic»*.

Aquesta naturalesa programàtica i sense rang normatiu que es predica del Pla Anual Normatiu determina l'abast de la seua eficàcia respecte dels qui són els seus potencials destinataris. En aquest sentit, com s'assenyala en el Dictamen, el Pla Normatiu Anual manca *«d'incidència directa en l'esfera dels potencials destinataris de les normes, de manera que no crea drets ni obligacions per a aquests»*.

Una altra cosa és el que ocorre des del punt de vista de l'Administració pública que ve obligada a la seua aprovació, ja que aquesta sí que queda vinculada al determinat en el Pla. I aquesta vinculació, com es destaca en el Dictamen, ho és en dos sentits: d'una banda, l'exclusió de la iniciativa legislativa o reglamentària en aquelles matèries o supòsits que no estiguen previstos en el Pla Normatiu i, d'altra banda, la creació de l'obligació específica de modificar el Pla o, si s'escau, motivar les desviacions respecte de les previsions contingudes en aquest, la qual cosa s'haurà de justificar en la memòria d'anàlisi d'impacte normatiu.

III. Especialitats de l'exigència legal d'elaboració d'un Pla Anual Normatiu en l'àmbit de les administracions locals.

En l'àmbit de les administracions locals dues són les principals qüestions que planteja l'obligació d'elaboració del Pla Normatiu Anual introduïda per la Llei 39/2015: d'una banda, la determinació de l'òrgan que ostenta la competència per a la seua aprovació; d'una altra banda, la determinació del contingut concret d'aquest. A ambdues qüestions dona resposta el Dictamen del Consell Jurídic Consultiu.

1.- Òrgan competent per a l'aprovació del Pla Anual Normatiu.

Sobre aquesta qüestió la Llei guarda silenci, ja que no conté cap previsió sobre quin és l'òrgan competent per a l'aprovació del Pla, la qual cosa, segons s'assenyala en el Dictamen, fa necessari que s'acudisca a la legislació sobre règim local per a donar resposta a aquesta:

«La falta de previsió legal sobre quin és l'òrgan municipal al que correspon l'aprovació del referit Pla obliga a acudir a la normativa pròpia en matèria de règim local, en la qual es regula la potestat normativa de les entitats locals».

Mancant una atribució expressa pel legislador a un òrgan específic per a l'aprovació del Pla Normatiu, el Consell Jurídic diferencia entre els municipis de gran població i la resta de municipis.

En el primer cas, el Consell considera que la competència correspon a la Junta de Govern Local, la qual cosa es justifica per la competència que correspon a aquest òrgan per a l'aprovació dels projectes d'ordenances i dels reglaments, i pel caràcter programàtic i sense rang normatiu que té el Pla:

«Atenent la finalitat a la qual respon el Pla Normatiu, aquest Consell estima que en els municipis de gran població en els quals és competent la Junta de Govern Local per a l'aprovació dels projectes d'ordenances, com a expressió de la culminació de la iniciativa reglamentària, hauria de correspondre a la Junta de Govern Local l'aprovació del Pla Normatiu, sense que resulte d'aplicació la clàusula residual de competències en favor de l'Alcalde. L'aprovació per la Junta de Govern Local del Pla

Normatiu compleix amb l'objectiu d'aglutinar i donar coherència a les eventuais propostes que puguen efectuar-se des de les diferents àrees o departaments municipals.

En aquesta línia, en municipis de gran població, com Madrid, Córdoba, Oviedo, Valladolid, entre altres, el Pla Normatiu Anual ha sigut aprovat per la Junta de Govern Local».

Respecte dels municipis subjectes al règim comú, el Consell estima que la competència per a l'aprovació del Pla recau sobre el Ple de l'Ajuntament, amb base al que disposa l'article 22.1, lletra d) de la Llei de Bases del Règim Local, que atribueix al Ple de l'Ajuntament l'aprovació del Reglament Orgànic i de les Ordenances i a l'Alcalde l'atribució residual de competències que recull l'article 21.1, s), i l'article 23.2, que atribueix a la Junta de Govern Local l'assistència a l'Alcalde (apartat a) i les atribucions que l'Alcalde o òrgan municipal li delegue o li atribuïsquen les lleis (apartat b):

«De conformitat amb les atribucions que correspon a cadascun dels referits òrgans i no existint en la normativa local una previsió en favor de la Junta de Govern Local similar a l'establida per als municipis de gran població, aquest Consell estima ajustada a la normativa local atribuir al Ple de l'Ajuntament la competència per a l'aprovació d'aquest Pla, a fi d'assegurar la congruència, la necessitat i eficàcia de les diferents propostes normatives, i garantir d'aquesta forma que aquestes propostes s'ajusten a raons d'interés públic, així com als principis de proporcionalitat, seguretat jurídica, transparència. Tampoc en aquest supòsit s'estima aplicable la clàusula residual de competències en favor de l'Ajuntament, malgrat que, determinats ajuntaments, amb fonament en aquesta clàusula han procedit a aprovar el referit Pla Normatiu».

2.- Contingut del Pla Anual Normatiu.

L'altra qüestió que planteja el Pla Anual Normatiu en l'àmbit de l'Administració local és la de si, a més de les ordenances i reglaments de nova aprovació, ha de comprendre també les possibles modificacions.

Sobre aquesta qüestió, considera el Consell Jurídic que el Pla Anual Normatiu ha d'incorporar totes les propostes normatives, tant les noves com les modificatives i les derogatòries de les ja existents.

Per al Consell Jurídic Consultiu

«en la mesura en què tal Pla ha de recollir les diferents iniciatives reglamentàries, haurà d'incloure, sense excepció, ja que el legislador no ha establert cap tipus de reserva ni exclusió, totes les propostes normatives que es planifiquen, comprnent les modificatives de les anteriors normes i fins a les derogatòries com a tal, que han de seguir aquest procediment previst per a l'aprovació de les normes.

Cal ressaltar que els diferents Planes Normatius aprovats tant per les entitats locals com pel Govern de la Nació (Reial decret 286/2017, de 24 de març, pel qual es regula el Pla Anual Normatiu i l'Informe Anual d'Avaluació Normativa de l'Administració General de l'Estat) i pel Consell de la Generalitat (aprovat per Acord de 17 de febrer de 2017) han inclòs les propostes relatives a noves disposicions normatives així com les relatives a possibles modificacions de disposicions normatives ja existents».

—

III

EL DRET COMUNITARI EN LA FUNCIO CONSULTIVA DEL CONSELL JURÍDIC CONSULTIU

I. Introducció.

L'adhesió d'Espanya a la hui Unió Europea es va instrumentar a través de l'article 93 de la Constitució, mitjançant Llei orgànica 10/1985, de 2 d'agost. Aquesta incorporació ha suposat, des de llavors, la integració del Dret comunitari en l'ordenament espanyol conforme l'article 96 de la Constitució, així com l'obligació que competeix a tot jutge nacional d'aplicar-lo i la seua primacia en cas de conflicte (Sentències del Tribunal Constitucional 120/1998 de 15 de juny i 58/2004, de 19 d'abril).

En el marc de la Unió Europea, els principis que presideixen les relacions entre el Dret comunitari i els drets nacionals han sigut construïts, en la seua majoria, pel Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees. A més d'alguns principis comuns a l'ordenament europeu i al nacional, com el de seguretat jurídica o el de confiança legítima, són de destacar com a principis generals: el d'eficàcia directa –que abastaria l'aplicació d'algunes normes i l'efecte, també directe, d'unes altres–, el de primacia, el d'interpretació conforme i el de responsabilitat patrimonial.

En la Sentència 58/2004, el Tribunal Constitucional va afirmar que *«ha de tindre's en compte que España és Estat membre de les Comunitats Europees des de l'1 de gener de 1986, de conformitat amb les previsions de l'article 93 CE i, per tant, subjecte a les normes de l'ordenament comunitari que posseeixen efecte directe per als ciutadans i tenen primacia sobre les disposicions internes, com així s'ha declarat pel Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees (sentències de 5 de febrer de 1963, en l'assumpte Van Gend and Loos, i de 15 de juliol de 1964, assumpte Costa contra I.N.I.L .)»*.

També el Tribunal Suprem ha assenyalat, en diverses sentències, entre altres les de dates 30 de gener de 2008, 20 de febrer de 2007, 28 d'abril de 2007, 30 de novembre de 2006, 13 de juliol de 2004 i 12 de febrer de 2003, que els jutges nacionals en la seua condició de jutges comunitaris

estan obligats a salvaguardar l'efectivitat del Dret comunitari, i poden reclamar l'ajuda exegètica del Tribunal de Luxemburg només quan la interpretació cree problemes de compatibilitat amb el dret de la unió europea. I en aquest sentit, el propi Tribunal de Justícia de la Unió Europea en sentències de dates 19 de setembre de 2006 (TJCE 2006, 260), C-392/04, i 13 de gener de 2004 (TJCE 2004, 11, C-256/01).

Doncs bé, en virtut del principi de la primacia del Dret de la Unió, les disposicions del Tractat i els actes de les Institucions directament aplicables produeixen l'efecte, en les seues relacions amb el Dret intern dels Estats membres, de fer inaplicable de ple dret, pel fet de la seua entrada en vigor, qualsevol disposició contrària de la legislació nacional (Sentència Simmenthal, de 9 de març de 1978, apartat 17, i Sentència 19 de juny de 1990, Factortame i uns altres, C-213/89, apartat 18).

Declara sobre aquest tema el TJUE en sentència de data 19 de novembre de 2009 (assumpte C -314-08, apartat 81), que *«Resulta d'una jurisprudència ben consolidada que l'òrgan jurisdiccional nacional encarregat d'aplicar, en el marc de la seua competència, les disposicions del Dret comunitari, està obligat a garantir la plena eficàcia d'aquestes normes deixant inaplicada en cas de necessitat, per la seua pròpia iniciativa, qualsevol disposició contrària de la legislació nacional, fins i tot posterior, sense sol·licitar o esperar la seua prèvia derogació pel legislador o mitjançant qualsevol altre procediment constitucional»*.

Partint d'aquestes premisses, en un Estat Autòmic com és el nostre, en el qual al costat del legislador estatal coexisteixen els legisladors autonòmics, les comunitats autònomes queden sotmeses en els mateixos termes que l'Estat al dret comunitari. L'estructura territorial de l'Estat i la integració d'Espanya en la Unió Europea subjecta la funció consultiva d'aquesta Institució igualment al dret de la Unió Europea.

L'article 2.1 de la Llei 10/1994, de creació d'aquest Consell assenyala que *«En l'exercici de la funció consultiva, el Consell Jurídic Consultiu vetlarà per l'observança de la Constitució, l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana i la resta de l'ordenament jurídic, en el conjunt normatiu del qual fonamentarà el Consell el seu dictamen»*.

Per això, dins de l'expressió «resta de l'ordenament jurídic» ha d'estimar-se inclòs el dret de la Unió Europea, el que imposa que aquest Òrgan consultiu en l'exercici de la seua funció atenga necessàriament aquell en l'anàlisi dels diferents expedients i dels projectes normatius sotmesos a

dictamen: bé perquè haja sigut invocat pel particular interessat o bé perquè s'estima aplicable per aquest Òrgan consultiu.

Durant l'any 2017, aquest Òrgan consultiu ha examinat expedients (responsabilitat patrimonial, aprovació de bases reguladores de subvencions i projectes normatius) en els quals ha pres en consideració el dret de la Unió Europea, la qual cosa es constata en l'apartat següent.

II. El Dret Comunitari en la Funció Consultiva de l'any 2017.

Com s'ha indicat en l'apartat anterior, durant l'any 2107 aquest Consell, en l'exercici de la funció consultiva, ha pres en consideració en diversos dictàmens les prescripcions imposades pel dret comunitari.

Així, en el Dictamen 639/2017, de 27 de setembre, es va examinar, amb base en una sentència dictada pel Tribunal de Justícia de la Unió Europea, la reclamació per responsabilitat patrimonial formulada davant l'Administració autonòmica, amb motiu del pagament efectuat per la reclamant en l'oficina col·laboradora d'Ontinyent, en règim d'autoliquidació de l'Impost sobre Successions i Donacions, per import de 26.672,70, després de la defunció del seu pare.

La part reclamant va fonamentar la seua reclamació en què la bonificació tributària prevista en la normativa autonòmica havia d'entendre's contrària al Dret comunitari conformement a la Sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea de 3 de setembre de 2014, a més d'haver sigut declarada incursa en vici d'inconstitucionalitat pel nostre Tribunal Constitucional, en la Sentència 60/2015, de 18 de març, per la qual cosa reclamava que el 99 % de la quota tributària que va abonar, 26.672,70 euros, li fóra reembossada a títol de responsabilitat patrimonial.

En aquest Dictamen 639/2017, aquest Consell va informar desfavorablement l'existència de responsabilitat patrimonial en estimar, amb cita d'anteriors dictàmens 691/2015 i 578/2016, que la part ara reclamant no va ser part processal en aquesta controvèrsia judicial que es va plantejar per les pròpies institucions comunitàries, i més en concret per la Comissió, contra el Regne d'Espanya.

A més, aquest Consell va recordar que *«malgrat que la citada disposició legal tributària haja sigut anul·lada en seu judicial, d'això no se*

segueix que, de forma automàtica, aquesta declaració de nul·litat produïska efectes jurídics en relació amb situacions jurídiques anteriors, ja fermes i consolidades, o que pugua sostindre's la virtualitat d'un dret, ja extingit, per l'aplicació de l'institut de la prescripció extintiva».

D'altra banda, en l'examen dels projectes de bases reguladores de subvencions, aquest Consell ha hagut de comprovar que en els diferents expedients s'haguera incorporat l'informe justificatiu de la no aplicació de la comunicació a les autoritats europees: informe en el qual havia d'argumentar-se que les ajudes a concedir no estaven subjectes a la prohibició de l'article 107, apartat 1, del Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE), sent el projecte compatible amb el Mercat Únic i la normativa comunitari, no estant subjectes, per tant, a l'obligació de comunicació o notificació prèvia (Dictàmens 26/2017, de 18 de gener; 153/2017, d'1 de març; 353/2017, de 24 de maig; 428/2017, de 14 de juny, entre uns altres).

Concretament, en el Dictamen 512/2017, de 12 de juliol, sobre el Projecte de Decret pel qual s'aproven les bases reguladores de les subvencions a centres d'ensenyament no reglat de música i dansa, aquest Consell va efectuar, al temps d'analitzar la compatibilitat d'aquestes ajudes amb el dret comunitari, l'observació següent: «*el preàmbul sí que ha considerat oportú constatar que el projecte normatiu no està subjecte al procediment de notificació previst en l'article 107 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea, a l'empara del que s'estableix en el Decret del Consell 147 / 2007, de 7 de setembre, pel qual es regula el procediment de notificació i comunicació a la Comissió Europea dels projectes de la Generalitat dirigits a establir, concedir o modificar ajudes públiques, o, el que és el mateix, que aquestes subvencions encaixen dins del Dret Comunitari de la competència, la qual cosa no impedeix assumir la distinció que realitza la Direcció General de Finançament i Fons Europeus de la Conselleria competent en matèria d'hisenda, en el seu informe de 26 de maig de 2017, que separa les activitats musicals no comercials, pel seu caràcter netament social i cultural, respecte de les activitats musicals que es financen amb tarifes cobrades als visitants o usuaris, que sí que tindrien naturalesa econòmica, la qual cosa la Intervenció Delegada de la Conselleria va recordar en el seu informe».*

I en el Dictamen 178/2017, de 22 de març, relatiu al Projecte d'Ordre per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió

d'ajudes per a l'Institut Valencià de Competitivitat Empresarial (IVACE) dirigides a l'estalvi i eficiència energètica, el Ple d'aquesta Institució va assenyalar que *«es planteja la idoneïtat que pugui ser beneficiaris d'aquestes ajudes públiques qualsevol empresa, encara que es tracte d'una empresa pública, la qual cosa s'habilita en l'article 4 del projecte d'Ordre i, certament, aquest aspecte pot plantejar algun problema de compatibilitat amb el Dret comunitari de la competència. No obstant això, com s'ha dit, es constata que obra en les actuacions l'informe favorable de la Direcció General de Projectes i Fons Europeus de la Conselleria d'Hisenda i Model Econòmic»*.

També el dret comunitari ha servit de paràmetre jurídic en l'anàlisi dels textos normatius remesos al Consell Jurídic per al seu dictamen.

Especialment, un supòsit el constitueix el dictamen emés en relació amb l'Avantprojecte de Llei de Mecenatge cultural, científic i esportiu no professional de la Comunitat Valenciana que va donar lloc a l'expedient 844/2017 i al Dictamen 28/2018, tots dos d'aquest Consell, que pel seu interès s'examina en l'apartat següent.

III. Compatibilitat de la regulació del mecenatge amb la normativa comunitària.

En el precitat expedient 844/2017 (Dictamen 28/2018), amb caràcter previ a l'examen dels preceptes que conformen la norma projectada es va efectuar, atesa la seua importància, una reflexió sobre la compatibilitat d'un dels preceptes fonamentals del text remés, l'article 3 projectat, referit a les persones i entitats beneficiàries (donataris) del mecenatge -en relació amb la disposició final primera projectada (que regula les deduccions fiscals)- amb la normativa comunitària.

Després de l'aprovació en l'àmbit estatal de la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge, les deduccions estatals del qual en l'IRPF per donatius es van incrementar amb la modificació operada per la disposició final cinquena de la Llei 27/2014, algunes comunitats autònomes van aprovar en el marc de les seues competències, normes en matèria de foment del mecenatge.

La Llei 9/2014, de 29 de desembre, d'impuls de l'activitat i del mecenatge cultural en la Comunitat Valenciana, va regular aquesta

matèria amb un marc d'actuació ampli referit a l'«àmbit cultural, incloent el científic i l'esportiu no professional de la Comunitat Valenciana».

Els incentius fiscals al mecenatge s'articulen en la vigent Llei 9/2014 mitjançant les següents deduccions en favor dels contribuents donants: deduccions en la quota autonòmica de l'Impost sobre la Renda de les persones Físiques (article 29) o mitjançant reduccions en la base imposable de l'Impost sobre Successions i Donacions, tant inter vivos com a mortis causa (articles 30 i 31).

En aquest Dictamen 28/2018 es recorda que una de les característiques de la Llei valenciana, en línia amb la regulació d'altres lleis autonòmiques, ha sigut la inclusió entre els possibles beneficiaris del mecenatge, no solament a les entitats sense finalitat lucrativa (inscrites en els corresponents registres de la Comunitat Valenciana), sinó també a persones físiques i jurídiques que realitzen activitats amb ànim de lucre; així es desprén de la redacció dels citats articles 29 i 31 de la vigent Llei valenciana 9/2014, i de l'article 3, apartats g) i h) de l'Avantprojecte de Llei sotmés a consulta.

Així mateix, entre els beneficiaris del mecenatge s'inclou en la vigent Llei 9/2014, i, a més, en l'article 3 projectat, a les següents entitats o organismes: a la Generalitat «els seus organismes públics, les fundacions del sector públic i els consorcis adscrits a aquesta; a les entitats locals de la Comunitat Valenciana, els seus organismes públics, fundacions i consorcis que en depenguen; a les universitats públiques i privades de la Comunitat Valenciana, les seues fundacions i els col·legis majors adscrits a aquestes; els instituts i centres d'investigació de la Comunitat Valenciana, o que tinguen seu, i els centres superiors d'ensenyaments artístics de la Comunitat Valenciana».

D'altra banda, la Llei valenciana 9/2014 no exigeix, conformement a la redacció vigent, i en relació amb el beneficiari donatari quan és una persona física o jurídica amb finalitat lucrativa, que tinga el seu domicili fiscal en la Comunitat Valenciana. Per contra, i a títol indicatiu, l'article 4, apartat e) de la Llei balear 3/2015, per la qual es regula en mecenatge cultural, científic i desenvolupament tecnològic exigeix que es tracte de «persones físiques i jurídiques amb domicili fiscal en les Illes Balears que de forma habitual duguen a terme activitats culturals, artístiques, científiques o de desenvolupament

tecnològic». I en aquest sentit, l'article 4, d) de la Llei balear 6/2015, de 30 de març, per la qual es regula el mecenatge esportiu.

Dit això, el text projectat remés a aquest Òrgan consultiu, concretava, en l'article 3.1, lletra a) projectat, en relació amb les entitats sense ànim de lucre, que estigueren *«domiciliades en la Comunitat Valenciana», i exigia en l'apartat g), en relació amb les entitats i subjectes amb finalitat lucrativa, que es tracte d'«empreses culturals que tinguen el seu domicili fiscal a la Comunitat Valencina» i siguen «persones físiques residents i amb domicili a la Comunitat Valenciana».*

Doncs bé, el fet que per a accedir a les deduccions regulades en el projecte normatiu s'exigira que els contribuents efectuaren les seues donacions (donacions simples, préstecs d'ús o comodat o aportacions de capital) en favor d'entitats *«domiciliades fiscalment»* en la Comunitat Valenciana, o que es tractara d'entitats, organismes o administracions valencianes o amb seu en la Comunitat Valenciana, es va estimar que podia donar lloc a una eventual col·lisió amb la normativa comunitària.

Això va obligar en el ressenyat Dictamen a efectuar una breu exposició de la doctrina mantinguda pel Tribunal de Justícia de la Unió Europea (d'ara endavant TJUE) en aquesta matèria, que es recull a continuació.

Així, el TJUE s'ha pronunciat, en relació amb l'exclusió de l'aplicació d'incentius fiscals per donacions transfrontereres, efectuades a favor d'entitats sense ànim de lucre residents en un Estat membre diferent de l'Estat del donant, en la Sentència de 27 de gener de 2009, cas Persche, C-318-07, i en la Sentència de 16 de juny de 2011, case Comissió/República d'Àustria, C-10/10. En ambdues sentències, el TJUE manté que vulnera la llibertat de circulació de capitals imposada pel Tractat de la Unió, aquella normativa que permet que un Estat membre no concedisca a les donacions efectuades pels seus residents a entitats sense finalitat lucrativa residents en altres Estats membres els beneficis o incentius fiscals que concedeix per donacions realitzades a entitats sense finalitat lucrativa amb seu en l'Estat membre; sempre que les entitats amb seu en un altre Estat membre siguen objectivament equiparables a les del propi Estat. Doctrina traslladable, lògicament, als supòsits en què el donatari beneficiari del mecenatge siga una entitat amb ànim de lucre.

Examinat el supòsit concret analitzat pel TJUE en el cas Persche, un ciutadà alemany (el Sr. Persche) va sol·licitar a Alemanya, en la seua

declaració d'impost sobre la renda de 2003, la deducció per una donació en espècie que havia realitzat en favor del Centre Popular de Lagoa (Portugal), institució privada de solidaritat social (organisme d'utilitat pública). El Finanzamt com el Finanzgericht Múnster van denegar la deducció sol·licitada. Interposat recurs de cassació davant el Bundesfinanzhof, aquest òrgan jurisdiccional observa que el Finanzamt va haver de denegar la deducció de la donació atès que, a la llum del dret alemany, el beneficiari de la donació no estava establert a Alemanya i el contribuïent no havia presentat cap comprovant relatiu a aquesta donació degudament. No obstant això, aquest òrgan jurisdiccional va decidir suspendre el procediment i plantejar al Tribunal de Justícia de la Unió Europea tres qüestions prejudicials. La segona d'aquestes, puix que afecta directament l'assumpte objecte de dictamen, «(...) l'òrgan jurisdiccional remitent demana, essencialment, que es dilucide si l'article 56 CE s'oposa a una normativa d'un Estat membre que reserva el benefici de la deducció fiscal a les donacions efectuades en favor d'organismes d'utilitat pública establerts en el territori nacional, tenint en compte que les autoritats fiscals d'aquell Estat membre deuen poder comprovar la declaració del contribuïent i no poden veure's obligades a actuar en infracció del principi de proporcionalitat...».

Referent a això, el Finanzamt, els governs alemany, espanyol i francès, així com Irlanda i el Govern del Regne Unit, van al·legar que no anava en contra de les disposicions del Tractat relatives a la lliure circulació de capitals el fet que un Estat membre establisca la deducibilitat fiscal de donacions únicament quan aquestes redunden en benefici d'organismes situats en el seu territori. En la Sentència s'assenyala, a més, que «Els governs alemany, espanyol i francès, així com Irlanda i el Govern del Regne Unit observen que les donacions dirigides a organismes nacionals i les realitzades en favor d'organismes establerts en un altre Estat membre no són comparables en la mesura en què els Estats membres interessats, d'una banda, poden aplicar conceptes de beneficència i requisits per al reconeixement d'obres benèfiques diferents i que, per una altra, només poden verificar que es respecten les exigències que imposen en relació amb els organismes nacionals. Els governs alemany, espanyol i francès agreguen que, si un Estat membre renúncia a percebre determinats ingressos fiscals eximint les donacions realitzades en favor dels organismes d'utilitat pública situats en el seu territori, això és degut al fet que aquests organismes l'alliberen d'efectuar determinades comeses d'utilitat pública que, d'una altra manera, hauria de complir mitjançant la pertinent utilització d'ingressos fiscals».

En relació amb aquesta qüestió, el TJUE recorda, en primer lloc, que incumbeix a cada Estat membre determinar si, per a estimular determinades activitats d'utilitat pública reconeguda, estableix avantatges fiscals en favor tant dels organismes privats o públics que s'ocupen d'aquestes activitats com dels contribuents que els entreguen donacions. Ara bé, per al Tribunal, «*si bé és legítim que un Estat membre reserve la concessió d'avantatges fiscals als organismes que persegueixen alguns dels seus objectius d'utilitat pública (vegeu, en aquest sentit, la sentència Centre Die Musicologia Walter Stauffer, abans citada, apartat 57), cap Estat membre pot, no obstant això, reservar aquests avantatges als organismes establits en el seu territori, les activitats del qual puguin, per tant, alliberar-lo d'algunes de les seues responsabilitats*». El TJUE, després de diversos raonaments, va mantindre, en els considerants 49 i 50, que «*quan un organisme la utilitat pública del qual haja sigut reconeguda en un Estat membre compleix els requisits establits a aquest efecte en la legislació d'un altre Estat membre i té com a objectiu el foment d'interessos de la col·lectivitat idèntics, de manera que la seua utilitat pública podria ser reconeguda en aquest últim Estat membre –qüestió que ha de ser apreciada per les autoritats nacionals d'aqueix Estat, inclosos els òrgans jurisdiccionals–, les autoritats del dit Estat membre no poden negar a tal organisme el dret a la igualtat de tracte basant-se només en què no està establert en el territori de tal Estat (vegeu, en aquest sentit, la sentència Centro di Musicologia Walter Stauffer, abans citada, apartat 40; vegeu, per analogia, en el que concerneix la lliure prestació de serveis, la sentència Schwarz i Goodjes-Schwarz, abans citada, apartat 81)». Afig el TJUE que «*En efecte, contràriament al que sostenen sobre aquest tema els governs que han presentat observacions, un organisme establert en un Estat membre que complisca els requisits imposats a tal fi per un altre Estat membre per a la concessió d'avantatges fiscals es troba, respecte a la concessió per aquest últim Estat membre d'avantatges fiscals per al foment de les activitats d'utilitat pública que es tracte, en una situació comparable a la dels organismes d'utilitat pública reconeguda que es troben establits en l'Estat membre esmentat en últim lloc*».*

En definitiva, el TJUE va declarar que la normativa alemanya examinada en la citada Sentència constituïa una restricció a la lliure circulació de capitals sense que aquesta poguera quedar justificada en la necessitat de garantir l'eficàcia dels controls fiscals, que es descarta en la pròpia Sentència.

Per part seua, el cas Comissió/República d'Àustria, C-10/10 té el seu origen en un recurs per incompliment presentat per la Comissió contra Àustria «en permetre la deducció fiscal de les donacions efectuades en favor d'organisme dedicats a activitats d'investigació i ensenyament únicament en el cas que aquests organismes estiguen establits a Àustria».

En aquesta segona Sentència, el TJUE cita la doctrina exposada en la Sentència Persche i recorda que l'article 56, apartat 1, CE prohibeix totes les restriccions als moviments de capitals entre Estats membres. Assenyala a més que «De la jurisprudència del Tribunal de Justícia resulta que, perquè una normativa fiscal nacional com la controvertida, que diferencia entre donacions realitzades a organismes nacionals i les realitzades a organismes establits en un altre Estat membre, pugua considerar-se compatible amb les disposicions del Tractat relatives a la lliure circulació de capitals, cal que la diferència de tracte afecte situacions que no siguen objectivament comparables o resulte justificada per raons imperioses d'interés general. A més, perquè la diferència de tracte estiga justificada no ha d'anar més enllà del necessari per a aconseguir l'objectiu perseguit per la normativa que es tracte (vegeu, en aquest sentit, les sentències de 14 de setembre de 2006, Centro di Musicologia Walter Stauffer, C 386/04, Rec. p. I 8203, apartat 32, i Persche, abans citada, apartat 41)».

En l'assumpte examinat, les al·legacions efectuades per la República d'Àustria es van basar en els extrems següents: que els organismes referits en la normativa del dit Estat membre i els organismes anàlegs d'investigació i ensenyament establits en altres estats membres no es trobaven en una situació objectivament comparable; que l'interés general perseguit per la normativa qüestionada era la promoció de la posició d'Àustria com a pol científic i de formació, i en l'existència d'una raó imperiosa d'interés general.

Aquestes justificacions van ser rebutjades pel TJUE en els seus considerants 34 a 40.

Concretament, el Tribunal va mantindre, entre altres extrems, que «En la mesura en què la República d'Àustria invoca l'objectiu de promoure la formació nacional, àdhuc suposant que tal objectiu pugua constituir una raó imperiosa d'interés general que pugua justificar una restricció a la lliure circulació de capitals, no és menys cert que, perquè una mesura restrictiva estiga justificada, ha de respectar el principi de

proporcionalitat. Procedeix assenyalar, referent a això, que la República d'Àustria no ha formulat cap al·legació que permeta demostrar que l'objectiu que persegueix en aquest àmbit no puga aconseguir-se sense l'existència de la disposició controvertida i que no puga aconseguir-se utilitzant mitjans menys restrictius sobre la possibilitat dels contribuents austríacs de triar els beneficiaris de les donacions que desitgen realitzar.

En efecte, la República d'Àustria es limita a sostindre, en termes generals per afegiment, que l'extensió del benefici de la deduïbilitat fiscal de les donacions als organismes establits en altres estats membres provocaria un desplaçament parcial de les donacions actualment destinades als organismes austríacs i, per tant, provocaria una disminució dels mitjans que es posen a la disposició d'aquests gràcies als ingressos procedents de les donacions. Segons aquest Estat membre, els mitjans procedents de les donacions privades completen el pressupost d'aquests organismes, de manera que la deduïbilitat fiscal de les donacions de què es tracta permet posar a la disposició d'aquestes funcions públiques mitjans financers addicionals sense augmentar les despeses pressupostàries».

En relació amb l'anterior, el TJUE assenyala en la seua Sentència que «Pel que fa a aquesta al·legació, d'una reiterada jurisprudència es desprén que la necessitat d'evitar la reducció d'ingressos fiscals no figura entre els objectius enunciats en l'article 58 CE ni entre les raons imperioses d'interés general que poden justificar una restricció a una llibertat establida pel Tractat (vegeu, en aquest sentit, la sentència Persche, abans citada, apartat 46 i jurisprudència citada)».

La infracció a la lliure circulació de capitals es fonamenta en el fet que «Atés que la possibilitat d'obtenir una deducció fiscal pot influir significativament en l'actitud del donant, la no deduïbilitat a Alemanya de les donacions efectuades en favor d'organismes d'investigació i ensenyament establits en un Estat membre diferent de la República d'Àustria pot dissuadir els contribuents de realitzar donacions a favor seu (vegeu, en aquest sentit, la sentència de 27 de gener de 2009, Persche, C 318/07, Rec. p. I 359, apartat 38)».

En definitiva, el TJUE va declarar que la República d'Àustria havia incomplert les obligacions que li incumbien en virtut «de l'article 56 CE i de l'article 40 de l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu, de 2 de maig de 1992», en permetre la deducció fiscal de les donacions efectuades en favor

d'organismes dedicats a activitats d'investigació i ensenyament únicament en el cas que aquests organismes estiguen establits a Àustria.

De la doctrina del TJUE es desprén que, si bé els estats membres poden limitar la concessió d'avantatges fiscals en l'àmbit del mecenatge a les finalitats i activitats que consideren dignes de protecció o de foment, denegar la deducció o el benefici fiscal atenent únicament el fet que la residència del donatari es troba en un altre Estat membre contravé les llibertats fonamentals (llibertat de circulació de capitals i igualtat de tracte), i no és possible excloure l'accés a aquests avantatges a subjectes o entitats objectivament comparables d'altres estats membres. Argumentació extensible a les «entitats comparables» amb seu en altres comunitats autònomes.

Exposat l'anterior doctrina comunitària, la qüestió que va suscitar el text projectat (com possiblement les altres normes autonòmiques, i fins i tot la vigent Llei 9/2014) era l'eventual incompatibilitat d'aquestes regulacions normatives amb les prescripcions del dret comunitari (en particular, la lliure circulació de capitals i la igualtat de tracte), per no atorgar un tracte fiscal equivalent a situacions transfrontereres que, en principi, podrien resultar comparables, sense que la diferència de tracte fiscal conste suficientment justificada en la documentació remesa a aquest Consell. I això en la mesura que l'article 3 projectat defineix com a beneficiaris del mecenatge (donataris), a fi de poder sol·licitar el corresponent avantatge fiscal, només organismes o entitats públics de la Comunitat Valenciana o entitats o organismes (sense/o amb ànim de lucre) «amb domicili fiscal» en aquesta Comunitat; exclouent, a priori, organismes o entitats anàlegs d'altres comunitats autònomes i d'altres estats membres que podrien ser «entitats comparables».

Ha de tindre's en compte que, en relació amb la Llei estatal 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge, la Direcció General de Tributs, en la Resolució vinculant V4637-16, de 2 de novembre de 2016, reconeix l'aplicació de la jurisprudència comunitària a les donacions transfrontereres. La consulta examina el supòsit d'una fundació resident en el Principat de Liechtenstein que dóna les accions d'una societat que el seu actiu principal és un immoble situat a Espanya, a una entitat sense finalitats lucratives resident en el Regne Unit. L'entitat planteja si pot aplicar l'exempció per les rendes generades per la donació de les seues participacions (article 23 de la Llei 49/2002, de 23 de desembre).

En la Consulta, la Direcció General de Tributs assenyala que

«(...) l'entitat consultant podria aplicar l'exempció a les rendes generades en la donació de les seues participacions sempre que l'organització benèfica del Regne Unit, la donatària, pugua ser declarada com una entitat beneficiària del mecenatge. Per a això resulta imprescindible que la citada organització complisca els requisits establits en els articles 2 i 3 de la Llei 49/2002.

El fet que l'organització benèfica siga resident fiscal en el Regne Unit, no ha de suposar un obstacle a aquests efectes, tal com ha reconegut el Tribunal de Justícia de la Comunitat Europea, entre altres, en la Sentència de 27 de gener de 2009, sobre l'assumpte C-318/07, en la qual declara:

“l'article 56 CE s'oposa a una normativa d'un Estat membre en virtut de la qual, pel que fa a les donacions efectuades en favor d'organismes d'utilitat pública reconeguda, només es concedeix la deducció fiscal en relació amb les donacions efectuades en favor d'organismes establits en el territori nacional, sense cap possibilitat que el contribuent demostre que les donacions entregades a un organisme establert en un altre Estat membre compleixen els requisits establits en aquesta normativa per a la concessió de tal benefici.”.

En aquest sentit, cal assenyalar que la valoració de la idoneïtat de les proves aportades i uns altres possibles mitjans de prova haurà de realitzar-la, si s'escau, l'òrgan de gestió corresponent, tenint en compte tots els elements factuais dels quals pugua disposar a cada moment. Per tant, no correspon a aquest Centre Directiu pronunciar-se sobre la idoneïtat dels mitjans de prova concrets proposats per l'entitat consultant, a l'efecte d'acreditar el compliment dels requisits exigits en la Llei 49/2002...».

Atenent, per tant, la doctrina mantinguda pel TJUE, i recollida per la precitada Consulta de la Direcció General de Tributs, aquest Òrgan consultiu va estimar necessari efectuar, en el referit Dictamen 28/2018 (Exp. 844/2017), l'advertiment que la regulació continguda en l'article 3 projectat en relació amb la disposició final del text projectat, en la mesura que no consten justificades les imperioses raons d'interés públic que poden emparar la regulació de la figura del beneficiari del mecenatge, ni l'exclusió automàtica d'altres entitats amb seu en altres

estats membres (i per extensió en altres comunitats autònomes), pot estimar-se incompatible amb la normativa comunitària; concretament, amb «*les obligacions imposades en l'article 56 CE i en l'article 40 de l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu, de 2 de maig de 1992*», en termes de la Sentència del TJUE d'11 de gener de 2011.

És per això, que mancant aquesta justificació, i a fi d'acomodar la normativa autonòmica a les disposicions del dret comunitari, havia d'incorporar-se en l'article 3 projectat un apartat en el qual s'indique, amb la redacció que s'estime oportuna, que «*seran igualment persones o entitats beneficiàries del mecenatge que regula la present llei, les persones o entitats objectivament comparables a les previstes en l'article 3.1 amb seu en altres comunitats autònomes o estats membres de la Unió europea o Espai Econòmic Europeu*».

A més, es va estimar convenient ressenyar en el dictamen que l'actual regulació continguda en la vigent Llei 9/2014, de 29 de desembre, d'impuls de l'activitat i del mecenatge cultural en la Comunitat Valenciana, havia d'interpretar-se, en línia amb la precitada Consulta de la Direcció General de Tributs de 2016, en el marc de la doctrina mantinguda pel Tribunal de Justícia de la Unió Europea en les precitades sentències.

IV

L'OBLIGACIÓ D'ELABORAR UN PLA ESTRATÈGIC DE SUBVENCIIONS PREVI A L'ESTABLIMENT DE QWALSEVOL SUBVENCIÓ

I. Introducció.

L'article 8.1 de la Llei 38/2003, de 17 de novembre, General de Subvencions preveu, amb caràcter bàsic (disposició final primera), que *«Els òrgans de les Administracions públiques o qualssevol ens que proposen l'establiment de subvencions, amb caràcter previ, hauran de concretar en un pla estratègic de subvencions els objectius i efectes que es pretenen amb la seua aplicació, el termini necessari per a la seua consecució, els costos previsibles i les seues fonts de finançament, supeditant-se en tot cas al compliment dels objectius d'estabilitat pressupostària»*. Igualment, l'article 164.1 de la Llei 1/2015, de 6 de febrer, de la Generalitat, d'Hisenda Pública, del Sector Públic Instrumental i de Subvencions, estableix que *«Aquelles conselleries que tinguen previst atorgar subvencions hauran d'elaborar amb caràcter previ un pla estratègic de subvencions, en el qual s'integraran les subvencions que pretenguen atorgar tant els seus òrgans com els seus organismes públics dependents, i el contingut dels quals serà el determinat en la legislació bàsica estatal. (...)»*.

Aquest Consell Jurídic venia assenyalant que l'omissió del previ Pla Estratègic de Subvencions en els projectes normatius que estableixen subvencions determinava un incompliment del que es disposa en les abans citades normes, i, per això, i en la mesura que la seua exigibilitat podria determinar la infracció de l'ordenament en cas de la seua ommissió, hauria de preveure's l'elaboració d'aquest Pla Estratègic. Si bé, atés que la concreció d'aquest formava part d'una exigència global per a totes les subvencions de cada Conselleria, que requeria d'una planificació de l'activitat i objectius subvencionables, tal exigència es moderava per les lògiques dificultats d'esmena en cada supòsit individual, a fi que cada Conselleria poguera elaborar el Pla Estratègic en els futurs projectes normatius.

No obstant això, en els dictàmens 756 i 765 d'aquest Consell, tots dos aprovats en sessió plenària de 29 de novembre de 2017, s'eleva aques-

ta observació a la qualitat d'essencial, ja que la meritada omisió i la seua transcendència jurídica, segons constant jurisprudència, no permetia ja moderar tal incorrecció ni efectuar recomanacions pro futur, sinó que advertia de la necessària exigibilitat de tal requisit com a pressupòsit de validesa de la norma.

II.- L'exigibilitat de la prèvia elaboració d'un Pla Estratègic de subvencions per a l'establiment de qualsevol subvenció en els dictàmens 756 i 765 de 29 de novembre de 2017.

L'exigència de comptar amb un Pla Estratègic de Subvencions s'incardina en l'obligació legal que la despesa pública responga als principis de màxim rigor econòmic, austeritat, eficiència en l'ús de recursos disponibles, qualitat dels serveis prestats i transparència en la gestió pública, tal com de manera reiterada ha indicat aquest Consell.

L'omissió del referit Pla Estratègic de Subvencions ha sigut analitzada pel Tribunal Suprem en diverses ocasions. Així, en Sentència de 28 de gener de 2013, rec. 57/2012, amb cita de les Sentències de 26 de juny de 2012, rec. 4271/2011, i 4 de desembre 2012 –rec. 4369/2011–, va reiterar el següent:

«(...) Efectivament, l'article 8.1 de la ja citada Llei General de Subvencions estableix: 1. Els òrgans de les Administracions públiques o qualssevol ens que proposen l'establiment de subvencions, amb caràcter previ, hauran de concretar en un pla estratègic de subvencions els objectius i efectes que es pretenen amb la seua aplicació, el termini necessari per a la seua consecució, els costos previsibles i les seues fonts de finançament, supeditant-se en tot cas al compliment dels objectius d'estabilitat pressupostària.

D'aquest precepte poden obtindre's, sense esforç dialèctic, dues conclusions: el Pla Estratègic té caràcter previ a l'establiment de qualsevol subvenció, i el precepte és imperatiu i categòric.

Considerem que la dicció del precepte, exigint amb caràcter previ el Pla Estratègic, no és tangencial i no sistemàtic, com sosté la sentència d'instància, sinó requisit essencial i previ a la regulació de la subvenció, de tal forma que sí que requereix una formalització o instrumentalització externa que, encara que no

és exigible una determinada formalitat, sí una definició específica que puga ser identificada.

Recolza aquesta interpretació d'aquest article 8, en el seu apartat 3, en establir:

3. La gestió de les subvencions al fet que es refereix aquesta llei es realitzarà d'acord amb els següents principis:

- a) Publicitat, transparència, concurrència, objectivitat igualtat i no discriminació.*
- b) Eficàcia en el compliment dels objectius fixats per l'Administració atorgant.*
- c) Eficiència en l'assignació i utilització dels recursos públics.*

És a dir, la pròpia norma -i per això també la seua imperativitat i no mera tangencialitat- al·ludeix als objectius de transparència, eficàcia i eficiència, que ha de presidir la gestió de les subvencions. El que pot relacionar-se també amb la disposició addicional 13a d'aquesta llei, per a donar-nos definitiva interpretació de la imperativitat del precepte, de caràcter bàsic com recull la sentència d'instància.

És clar, per no ser ni tan sols discutit en el procés, que aquest Pla Estratègic no ha sigut elaborat pel que procedeix, ja que, estimar el primer motiu d'impugnació i, amb això sent innecessari examinar el segon, estimar el recurs i decidir la qüestió litigiosa en primera instància...».

En la citada Sentència de 4 de desembre 2012, el Tribunal Suprem va argumentar el següent:

«(...) la hipotètica incertesa sobre si la resolució de l'Alcaldia va ser precedida o no del pla estratègic de subvencions requerit en una norma bàsica, com és la d'aquell article 8.1 de la Llei 38/2003 (disposició final primera d'aquesta), ha de resoldre's en perjudici de l'Ajuntament demandat, ja que és aquest, i no l'Administració demandant, qui disposava amb tota facilitat del mitjà de prova idoni per a aclarir-la (art. 217.1 i 6 de la Llei d'Enjudiciament Civil).

El que condueix, en definitiva, a declarar la seua nul·litat, tal com ja va fer per a un supòsit similar (bases aprovades per l'Ajuntament de Durango per les quals es regulaven les ajudes individuals de transport a familiars de persones en règim penitenciari) la sentència d'aquest Tribunal Suprem de data 26 de juny de 2012, dictada en el recurs de cassació núm. 4271/2011, en el qual la llavors recorreguda (de data 6 de juny de 2011, recaiguda en el recurs registrat en aquesta Sala d'instància amb el núm. 83/2010) va desestimar aquell motiu d'impugnació amb iguals raonaments als expressats per la que ací hem cassat.

En aquesta anterior sentència de 26 de juny de 2012, va considerar aquest Tribunal Suprem, atés el tenor dels apartats 1 i 3 de l'article 8 i de la disposició addicional tretzena de la Llei 38/2003, que el Pla Estratègic al qual es refereix té caràcter previ a l'establiment de qualsevol subvenció, constituint un requisit essencial el compliment del qual exigeix que siga formalitzat externament i amb un contingut que el faça identificable com a tal per reflectir almenys allò a què al·ludeix l'apartat 1 d'aqueix article 8...».

Així, de conformitat amb l'anterior doctrina del Tribunal Suprem haurà de procedir-se a aprovar amb caràcter previ el Pla Estratègic de Subvencions, exigit per l'article 164, a) de la Llei 1/2015, de 6 de febrer, d'Hisenda Pública, del Sector Públic Instrumental i de Subvencions de la Comunitat Valenciana. La conseqüència de la seua omissió és la infracció de l'ordenament jurídic, qualificada com a essencial.

L'observació essencial és l'obstacle jurídic de major intensitat que pot plantejar aquest Consell a un projecte normatiu, ja que implica l'objecció d'aquest Consell a aquelles normes que pogueren comprometre la plena observança de la Constitució, l'Estatut d'Autonomia i la resta de l'ordenament jurídic. El Reglament del Consell Jurídic Consultiu, Decret 138/1996, de 16 de juliol, del Govern valencià, estableix, en el seu article 73, que «*En els dictàmens sobre projectes normatius es podran formular observacions i suggeriments de diferent entitat. La inobservança d'aquelles qualificades com a essencials comportarà que la resolució que s'adopte haja de seguir la fórmula "Oït el Consell Jurídic Consultiu"*». En conseqüència, quan s'efectua una observació essencial, s'adverteix de l'existència d'alguna disconformitat entre el projecte normatiu i la resta de l'ordenament jurídic, la inobservança del qual seria causa d'una infracció d'aquest.

Els dictàmens 756 i 765, de 29 de novembre de 2017, passen a considerar l'omissió com a essencial, ja que el propi transcurs del temps ha permès a l'Administració la possibilitat de planificar i determinar els seus propis plans estratègics de subvencions, i la taxativitat de la norma i la seua constant interpretació jurisprudencial, no permeten sinó qualificar la seua ommissió com una infracció de l'ordenament jurídic.

V

L'APLICACIÓ I INTERPRETACIÓ DE LA LEGISLACIÓ EN MATÈRIA D'IGUALTAT EN LA DOCTRINA DEL CONSELL JURÍDIC

La igualtat és una matèria reservada a la competència de l'Estat, d'acord amb l'article 149.1 de la CE. La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la Igualtat de Dones i (d'ara endavant LOI) desenvolupa aquesta competència i determina en la disposició final primera l'aplicació dels seus preceptes. L'esmentada disposició recull els preceptes que tenen caràcter de legislació bàsica, els que són legislació laboral d'aplicació en tot l'Estat, i els que són d'aplicació directa en tot l'Estat, tal com es regula en els apartats 1, 2 i 3 d'aquesta. Els preceptes que s'assenyalen en els apartats 2 i 3 de la disposició final són d'aplicació directa en tot l'Estat i, per tant, no ha de generar cap tipus de dubte la seua aplicació en l'àmbit de les comunitats autònomes. L'apartat 1 de la disposició final primera té el caràcter bàsic i d'acord amb la reiterada jurisprudència del Tribunal Constitucional, són aplicables directament a les comunitats autònomes, amb independència que les comunitats autònomes desenvolupen o no aquestes matèries i, sempre que tinguen les competències, per al cas que les desenvolupen, hauran de respectar aquells continguts que suposen el mínim comú denominador, i poden també millorar-los per a fer efectiva la igualtat de dones i homes, ja que l'Estat no ha esgotat tots els mecanismes existents en el dret antidiscriminatori modern.

En el cas de la Comunitat Valenciana després de l'aprovació de la LOI no s'ha aprovat una norma que desenvolupe el contingut d'aquesta en tota la seua extensió, no obstant això existeixen una sèrie de normes que inclouen i desenvolupen aspectes regulats en la LOI, d'acord amb les competències de la Comunitat Autònoma Valenciana.

La llei Valenciana 9/2003, de 2 d'abril per a la Igualtat de Dones i Homes, és anterior a la Llei orgànica d'Igualtat i, igual que va ocórrer amb altres comunitats autònomes, va contribuir a conformar un clima propici per a la regulació d'aquesta matèria en l'àmbit de l'Estat. Aquesta llei en alguns dels seus preceptes regula i concreta alguns dels principis contemplats en la LOI, així per exemple la Llei Valenciana regula l'ampliació de l'horari d'obertura dels centres públics (article 7)

que imparteix educació infantil i primària com una mesura que fomenta la conciliació.

La igualtat de dones i homes passa a ser regulada, de manera explícita, en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana 5/1982, d'1 de juliol, en la modificació realitzada l'any 2006 que introdueix la igualtat de drets d'homes i dones en tots els àmbits, en particular en matèria d'ocupació i treball; protecció social contra la violència, especialment de la violència de gènere (article 10.3). També La llei 4/2012, de 15 d'octubre, de la Generalitat per la qual s'aprova la Carta de Drets Socials de la Comunitat Valenciana, regula el principi de transversalitat (article 3), la igualtat de drets (article 4), la prohibició de discriminació i les accions positives (article 5).

L'articulació de la normativa estatal amb les normes autonòmiques, sempre sota el paraigua jurídic de les competències de la Comunitat Autònoma Valenciana, ha possibilitat a aquest Consell establir una sèrie de consideracions i suggeriments a l'administració pública Valenciana en matèria d'igualtat de dones i homes.

En els dictàmens realitzats durant l'any 2017 relacionats amb aquesta matèria es poden destacar dues consideracions en les quals el Consell Jurídic ha establert criteris doctrinals:

I.- El principi d'igualtat de tracte entre dones i homes en l'accés a la funció pública

En el Dictamen 513/2017, el Consell ha tingut ocasió d'interpretar el principi d'igualtat de tracte, en l'accés a la funció pública, d'una funcionària interina, d'acord amb la nova configuració del concepte d'igualtat contemplat en la Llei orgànica 3/2007, això és, entendre la igualtat com a absència de tota discriminació, directa o indirecta, per raó de sexe i, especialment, les derivades de la maternitat.

En ocasió d'una revisió d'ofici, a instàncies de la interessada, contra la Resolució del Rectorat de la Universitat Politècnica de València en la qual va acordar no procedir al seu nomenament com a funcionària interina per programa, per entendre com «no apta» per a l'acompliment del treball donat el seu estat biològic d'embaràs gemelar.

L'article 23.2 de la CE reconeix el dret a accedir en condicions d'igualtat a les funcions i càrrecs públics, amb els requisits que assenyalen les lleis

projectant-se el dret fonamental d'accés a l'exercici del càrrec i a mantindre's en aquest. La igualtat i no discriminació per raó de sexe es projecta sobre aquesta doble dimensió del dret de manera molt atenta en l'àmbit de la funció pública, així en l'esmentat Dictamen s'assenyala:

«A més, en l'àmbit de l'accés a la funció pública existeix una preocupació específica per respectar el principi d'igualtat de sexes, quan l'article 61.1 del Text Refós de la Llei de l'Estatut Bàsic de l'Empleat públic, aprovat mitjançant el Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, consigna que els òrgans de selecció vetllaran pel compliment del principi d'igualtat d'oportunitats entre sexes, i cal ressaltar que aquest principi també es troba previst i reconegut en la legislació valenciana, en l'incís i) de l'article 51 de la Llei de la Generalitat 10/2010, de 9 de juliol, d'Ordenació i Gestió de la Funció Pública Valenciana».

Si la igualtat de tracte de dones i homes suposa l'absència de discriminació, directa o indirecta, per raó de sexe i especialment les derivades de la maternitat, els fets sobre els quals es projecta la decisió de l'administració corresponent, han d'analitzar-se amb molta atenció aplicant criteris d'objectivitat i raonabilitat, per a determinar l'adequació de la situació d'embaràs i l'acompliment de les funcions específiques. El supòsit de fet del Dictamen referenciat, l'acompliment d'un lloc de monitora en «L'Escola d'Estiu» que pot representar, al principi, un risc potencial per a una dona embarassada de 3 mesos i l'exclusió de la borsa de treball per aquest motiu, sense una anàlisi concreta que asseguren l'efectiva existència de riscos, pot comportar la vulneració d'un dret fonamental, susceptible d'empara constitucional en tractar-se «... no solament un assumpte de legalitat ordinària, centrat exclusivament en la capacitat funcional del treballador per a l'acompliment de les tasques que se li assignen, siga per un ocupador públic o per una empresa privada, sempre que de l'examen de la referida capacitat del treballador no es desprenga que la seua exclusió per a ser contractat obeïsca a algun d'aquells motius de discriminació que la Constitució rebutja».

Els possibles riscos han de ser contrastats i «...objecte de comprovació, de control i de seguiment de les mesures de prevenció que, amb anterioritat, s'haurien d'haver adoptat en l'àmbit de la planificació de la prevenció de riscos laborals, per la qual cosa hem de concloure que existeixen seriosos indicis objectius de discriminació per raó de sexe en l'accés al lloc de treball que la interina havia exercit els anys anteriors, pel que sembla sense estar embarassada...».

El dictamen s'empara en la línia de la doctrina reiterada del TC, entre altres la Sentència 2/2017, de 16 de gener, la discriminació per raó de sexe «...comprén no solament aquells tractaments peyoratius que troben el seu fonament en la pura i simple constatació del sexe de la persona perjudicada, sinó també els que es funden en la concurrència de condicions que tinguen amb el sexe de la persona una relació de connexió directa i inequívoca».

Sobre la base d'aquestes fonamentacions es conclou que la protecció biològica i la salut de la dona treballadora ha de ser compatible amb la conservació dels seus drets professionals.

II.- Presència equilibrada.

Aquest Consell ha tingut ocasió d'analitzar i aplicar el principi de presència equilibrada en molts dels seus dictàmens, atés que els projectes d'ordres, decrets i projectes de Llei, en moltes ocasions, regulen la creació de comissions o òrgans i determinen la composició d'aquestes.

El Consell ha hagut d'aplicar i interpretar el principi de presència equilibrada i, per tant, acudir a la normativa aplicable. La LOI regula i defineix en la seua disposició addicional primera el concepte de presència equilibrada assenyalant que: «A l'efecte d'aquesta Llei, s'entendrà per composició equilibrada la presència de dones i homes de manera que, en el conjunt al fet que es referisca, les persones de cada sexe no superen el seixanta per cent ni siguen menys del quaranta per cent». Aquesta Llei en l'article 14.4 estableix com a criteris generals d'actuació dels poders públics, entre altres, la participació de dones i homes en les candidatures electorals i en la presa de decisions. Tots dos preceptes tenen el caràcter de bàsics (DFP de la LOI).

També la Llei Valenciana d'Igualtat, abans referenciada, regula la paritat de dones i homes en l'àmbit de la representació política (article 10) però no contempla aquesta possibilitat en la presa de decisions.

Nombrosos han sigut els dictàmens d'aquest Consell en els quals s'ha hagut d'abordar la qüestió de si la presència equilibrada ha de requerir-se en tots els òrgans o comissions on hagen de prendre's decisions, i en aquest sentit en la majoria dels projectes normatius, aquest Consell Jurídic en aplicació de l'apartat 4 de l'article 14 de la

LOI, ha assenyalat la necessitat que les esmentades comissions o òrgans en la seua composició haurien de respectar la composició equilibrada. El Consell en els diferents dictàmens va realitzar comentaris en els quals es justificava l'obligatorietat de respectar el principi de presència equilibrada i va proposar una redacció perquè s'afegira en els articles corresponents. Així en el Dictamen 267/2017, entre altres, es proposava la següent redacció:

«En l'apartat 4 es proposa afegir que les comissions que es constituïsquen a l'empara d'aquesta ordre s'ajustaran als principis de composició i presència equilibrada entre dones i homes, establits per la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes».

La reiteració d'aquesta recomanació en els dictàmens 264, 325, 353, 507, 451, 490, 495, 507, 595 i 773 tots ells de l'any 2017, sense obtindre el resultat esperat.

a) La presència equilibrada com a observació de caràcter essencial

La reiteració en els advertiments realitzats en diferents dictàmens, sobre l'obligatorietat d'establir una composició o presència equilibrada, va motivar que el Consell Jurídic convertira aquest advertiment en una observació essencial, així en el dictamen 800/2017 s'assenyala: *«De conformitat amb la nostra reiterada doctrina, i per tots en el que s'ha dit en el Dictamen 232/2017, tant la Llei 9/2003, de la Generalitat, de 2 d'abril, per a la igualtat entre dones i homes, com l'article 14 de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de maig, per a la igualtat efectiva de dones i homes, estableixen el principi que els òrgans col·legiats de l'Administració procuren que la seua composició s'ajuste al principi d'equilibri per raó de sexe, per la qual cosa s'hauria d'incorporar un esment a aquest principi, ja que la Comissió d'Avaluació prevista, encarregada d'avaluar les sol·licituds en col·laboració amb l'Administració, i mitjançant un procediment de concurrència competitiva, no assegura aquesta presència equilibrada.*

L'advertiment de la composició equilibrada de la Comissió d'Avaluació no pot ser ja una mera recomanació o suggeriment d'acceptació facultativa per part de la Conselleria consultant. El temps transcorregut des de l'aprovació de les dues lleis citades amb anterioritat, i el fet que amb total normalitat, i amb

caràcter general, altres normes de contingut i objecte similar ja la incorporen, acredita que aquesta composició no pot continuar exempta d'obligatorietat.

La norma, almenys, hauria d'haver traslladat al seu articulat, les disposicions legals que obliguen l'Administració a procurar l'equilibri per raó de sexe en la composició de la Comissió d'Avaluació. I també, d'altra banda i amb independència que la fixació concreta dels criteris es deleguen en els Grups d'Acció Local, hauria d'haver exigít que tots ells complisquen amb l'imperatiu legal, la qual cosa tampoc fa, com es comprova amb la inclusió en l'annex III d'alguns Grups d'Acció Local que no contempla com a criteri de selecció la referida perspectiva de gènere.

En aquest sentit, no pot donar-se per bona la pretensió d'evitar la discriminació per raó de sexe afirmada en l'article 15, per a després no guardar màxima coherència en aquesta afirmació. Hem de recordar la Sentència del Tribunal Suprem 1033/2016, de 10 de maig, de la Sala contenciosa administrativa, en la qual s'afirma que «ens trobem davant una mica més que davant un simple desideràtum o catàleg de bones intencions l'operativitat pràctica de les quals pugua ser diferida sense més cap a un futur indefinit, certus an incertus quando. Al contrari, es tracta d'una normativa que està cridada a tindre funcionalitat real, i aqueixa funcionalitat es fa més apressant com més temps va transcórrer des que va entrar en vigor».

b) La presència equilibrada s'aplica al conjunt dels òrgans o comissions.

Una vegada establít el principi de presència equilibrada fins a convertir-lo en una observació essencial, han sorgít consideracions jurídiques noves, en relació a si la presència equilibrada ha d'entendre's referida al conjunt de la comissió, òrgan etc., o per contra només afectaria les persones electes dins d'aquesta.

Normalment els òrgans o comissions estan formats per persones que tenen diferents procedències, això és, hi ha persones que formen part d'aquests òrgans per ostentar algun càrrec o per pertànyer a un altre òrgan i unes altres que són triades. En el primer cas, no cap l'elecció d'un home o una dona atés que, en realitat, és el càrrec el que forma

part de la composició de la comissió i no es pot triar que siga home o dona, per tant la composició de la Comissió quant a l'equilibri de sexes està condicionada pels càrrecs. En el segon supòsit, la part electa de les comissions o òrgans, sí que cal condicionar que l'elecció es realitze en persones d'un o l'altre sexe.

La doble procedència de les persones que conformen les comissions o òrgans requereix d'una interpretació, a aquest efecte de concretar si la presència equilibrada ha d'aplicar-se al conjunt de la Comissió o per contra només per al cas de les persones electes. Aquesta qüestió és de summa rellevància atés que si la presència equilibrada no s'aplica al conjunt de la Comissió difícilment s'aconseguirà un equilibri de sexes.

El Consell, davant alguna proposta normativa que regulava la presència equilibrada, només en la part electiva de la composició de les comissions, òrgans etc., va establir en els seus dictàmens que la presència equilibrada es refereix al conjunt i no a una de les parts. I en aplicació de la disposició final primera, va interpretar que la part electiva pot servir per a reequilibrar el conjunt de la Comissió. Una interpretació ajustada a la DAp de la LOI permetria que totes les persones de la part electa foren del mateix sexe, sempre que en el conjunt de l'òrgan o comissió es respectara la presència equilibrada.

En aquest sentit el Consell ha tingut ocasió de pronunciar-se en un expedient de projecte de Decret del Consell de 2017 en relació a la composició d'un òrgan, quan preveja la pertinença a aquest de membres en funció del càrrec i electes, assenyalant que la designació d'aquests últims haurà de reequilibrar la disparitat que puga produir-se perquè el conjunt de l'òrgan tinga una composició equilibrada.

c) La compatibilitat de la presència equilibrada amb les accions positives

El Consell Jurídic, d'acord amb la LOI i la Llei Valenciana d'Igualtat ha considerat que les accions positives i les mesures d'igualtat formen part de l'estratègia dual que regula la llei valenciana.

Les accions positives estan regulades tant en la LOI com en la llei valenciana d'Igualtat, així l'article 11 de la LOI contempla:

«1. Amb la finalitat de fer efectiu el dret constitucional de la igualtat, els poders públics adoptaran mesures específiques en

favor de les dones per a corregir situacions paleses de desigualtat de fet respecte dels homes. Aquestes mesures, que seran aplicables mentre subsistisquen aquestes situacions, hauran de ser raonables i proporcionades en relació amb l'objectiu perseguit en cada cas.

2. També les persones físiques i jurídiques privades podran adoptar aquest tipus de mesures en els termes establits en la present Llei».

També l'article 4.2 de la llei Valenciana (9/2003), regula l'acció positiva com un principi rector de l'acció administrativa, així:

«2. Les diferents administracions públiques adoptaran una estratègia dual basada en el principi de complementarietat de mesures d'acció positiva i les que responguen a la transversalitat de gènere. L'adopció pel Govern Valencià de mesures especials de caràcter temporal encaminades a accelerar la igualtat de facto entre la dona i l'home no es considerarà discriminatòria en la forma definida en les convencions internacionals. Aquestes mesures cessaran quan s'hagen aconseguit els objectius d'igualtat, oportunitat i tracte».

La llei valenciana a més recomana que les administracions públiques establisquen una estratègia dual basada en el principi de complementarietat d'aquestes accions i les que responen a la transversalitat de gènere.

Quant a la definició de les accions positives ambdues lleis coincideixen que les mesures específiques en favor de les dones per a aconseguir la igualtat respecte dels homes, són mesures temporals i hauran de ser raonables i proporcionades en relació amb l'objectiu a aconseguir. En aquesta línia d'interpretació la qüestió es va plantejar entorn de si és possible l'aplicació de mesures d'acció positiva, quan en l'àmbit del que es tracte, les dones tinguen un dèficit de representació molt per davall dels mínims exigits en la presència equilibrada.

En el Dictamen 595/2017 es va haver de resoldre aquesta qüestió en l'àmbit del projecte d'Ordre per la qual es modificava l'Ordre 82/2016, de 21 de desembre, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió d'ajudes del programa per a la promoció de la investigació científica, el

desenvolupament tecnològic i la innovació a la Comunitat Valenciana.

L'ordre regulava com a criteri general el principi de presència equilibrada però establia dues excepcions:

En primer lloc, en aquelles àrees temàtiques de l'ANEP el desequilibri de la qual de gènere inicial resulta amb una representació inferior al 25 %, la nova redacció l'assumeix, incrementant en 15 punts percentuals la xifra de representació del sexe infrarepresentat en l'àrea temàtica. El text projectat és el següent:

«No obstant això en aquelles àrees temàtiques de l'ANEP en la qual existisca un important desequilibri de gènere, de tal forma que el sexe menys representat no arribe al 25% de representació, s'entendrà que el comitè científic té una composició equilibrada quan compte amb una presència del sexe menys representat superior en 15 punts percentuals a la xifra de representació d'aquest en aquesta àrea».

En segon lloc, l'obligació d'equilibri en la composició del comitè científic resulta així mateix exceptuada en el cas que la sobrerrepresentació afecte les dones, ja que al contrari del que es disposa en el meritat apartat k) de l'article 3, que situa en un 60 % el límit de la sobrerrepresentació, la redacció proposada estima que es compleix el requisit en el cas, que el sexe sobrerrepresentado siga el de la dona, encara que la representació siga superior al 60 % de conformitat amb la següent redacció:

«...o en el cas que aquest sexe siga el de dona, s'entendrà que també compleix aquest requisit encara que la representació de les dones en aquest comitè siga superior al 60 per cent. (...».

El Consell va determinar que d'acord amb la llei valenciana que regula l'estratègia dual, les mesures d'igualtat són compatibles amb les mesures d'acció positiva, així assenyala:

«La qüestió és si el principi de presència equilibrada pot tindre algunes excepcions. El principi de presència equilibrada és una mesura d'igualtat en paraules del Tribunal Constitucional no és una acció positiva (STC 12/2008, de 29 de gener): aquesta mesura és compatible amb l'adopció d'accions positives d'acord amb l'estratègia dual a la qual vénen obligades les diferents

administracions públiques de la Comunitat Valenciana d'acord amb l'article 4.2 de la Llei 9/2003, de 2 d'abril, per a la Igualtat de Dones i homes.

Les accions positives són mesures específiques en favor de les dones per a corregir situacions paleses de desigualtat de fet respecte dels homes, amb la finalitat d'aconseguir la igualtat. Han de ser mesures raonables i proporcionades en relació amb l'objectiu perseguit en cada cas i seran aplicades mentre subsistisca la desigualtat (article 11 de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la Igualtat Efectiva de Dones i homes).

Sobre la base d'aquesta regulació l'acció positiva no pot estar per davall del mínim exigít per la norma, atés que no seria una acció positiva sinó una vulneració del principi de presència equilibrada, i aquest supòsit podria donar-se en alguns casos, en la norma projectada, concretament en aquells en els quals la composició d'homes i dones (d'acord amb les àrees temàtiques de l'ANEP) en sumar-li el 15 % del sexe menys representat no arribe al 40 %. És per això que en aquests casos seria més adequat establir una mesura que fomentara la participació de persones expertes en els àmbits en els quals existeix un desequilibri per raó de sexe inferior al 40 %.

Aquest objectiu es podria dur a terme adoptant altres propostes incentivadores en aquelles àrees temàtiques de l'ANEP, en les quals qualsevol dels dos sexes tinguen una presència de menys del 40 %, incrementant, en el percentatge que es determine, la presència del sexe infrarepresentat, per les especials dificultats que en aqueixos casos pugua suposar el complir amb l'objectiu de la presència equilibrada, que pot fins i tot requerir el que s'haja de comptar amb especialistes d'altres països del sexe infrarepresentat.

Qüestió diferent és la que es refereix al final d'aquest apartat, en la qual s'exceptua de l'obligació d'equilibri en la composició del comitè científic en el cas que la suprarepresentació afecte les dones, podent superar el que es disposa en el ja citat apartat k) de l'article 3, que situa en un 60 % el límit de la sobrerepresentació. Aquesta excepció sí que representa una mesura d'acció positiva en favor de les dones, conforme al meritat article 11 de la LOI i a l'article 4.2 de la Llei Valenciana

d'Igualtat, ja que suposa una mesura de correcció de situacions de desigualtat en la universitat, patents i constatables d'acord amb els nombrosos estudis i estadístiques realitzades, entre uns altres, pel Ministeri d'Educació i l'Institut de la Dona, que permetrà visualitzar les dones en els àmbits científics i acadèmics de la universitat compensant el desequilibri existent».

VI

DOCTRINA EMESA L'ANY 2017 EN RELACIÓ AMB ELS PROCEDIMENTS DE REVISIÓ D'OFICI

La revisió d'ofici dels actes administratius constitueix una de les potestats de les administracions públiques més significatives i amb major repercussió en l'exercici de la funció consultiva d'aquesta Institució. S'ha configurat, tant doctrinal com jurisprudencialment, com un acció de nul·litat autònoma, diferent dels recursos quant a termini preclusiu d'impugnació, i diferent també de la mera denúncia i del dret de petició dels particulars; es tracta d'un mitjà impugnatori de característiques pròpies la sol·licitud de les quals per part d'un interessat vincula a l'Administració autora de l'acte a iniciar un procediment revisori, seguir-lo pels seus tràmits i concloure'l mitjançant l'adequada resolució expressa, que haurà d'estar precedida, en la Comunitat Valenciana, del dictamen previ i favorable d'aquest Consell.

La revisió dels actes administratius fermes se situa entre dues exigències contraposades: el principi de legalitat, que postula la possibilitat de revocar els actes administratius quan es constata la seua il·legalitat, i el principi de seguretat jurídica, que tracta de garantir que una determinada situació jurídica que es presenta com consolidada no pugui ser alterada en el futur. El problema que es presenta en aquests supòsits és satisfer dos interessos que són difícilment conciliables, per això, el desitjable equilibri que ha de regir l'ordenament jurídic determina que només procedisca la revisió dels actes en supòsits concrets en què la legalitat es veu greument afectada i mitjançant observança de determinades garanties procedimentals en salvaguarda de la seguretat jurídica.

Per part seua, el dictamen d'aquest Òrgan consultiu té, a més, caràcter «obstatiu», quan, com s'ha indicat, ha de ser favorable a la nul·litat de l'acte, habilitant l'Administració per a poder exercir la facultat revisora, d'acord amb el que es preveu en l'article 106, apartats 1 i 2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre (Sentències del Tribunal Suprem de 14 de novembre de 1988; 18 de gener de 1991; 5 d'octubre de 1992 i 9 de març de 1995 entre altres. A més, és doctrina del Tribunal Suprem que el dictamen previ i favorable del Consell d'Estat o òrgan consultiu equivalent de la Comunitat Autònoma és una «peça essencial» del procediment de revisió d'ofici, de manera que en aquells casos en els quals s'ha

eludit aquest tràmit essencial «el procedent no és que la jurisdicció entre a examinar la validesa o invalidesa de l'acte o de la norma, sinó que ordene a l'Administració que iniciï el tràmit i el conclou dictant la pertinent resolució expressa amb vista a si es va produir la nul·litat radical pretesa» (STS de 26 d'octubre de 2000, STS de 26 de juny de 2007 i STS de 30 de juny de 2009 i les que en elles se citen).

Al llarg de l'any 2017, el Ple d'aquest Òrgan consultiu ha anat, d'una banda, consolidant la seua doctrina determinats extrems relacionats amb la revisió d'ofici i, per una altra, abordant qüestions noves.

L'examen de les diferents qüestions abordades per aquest Consell en matèria de revisió d'ofici l'any 2017 obliga a distingir els aspectes següents:

A. ASPECTES GENERALS DE LA REVISIÓ D'OFICI.

I. Normativa aplicable després de l'entrada en vigor de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de Procediment Administratiu Comú.

L'entrada en vigor de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de Procediment Administratiu, el dia 1 d'octubre de 2016, subscript, en relació amb els procediments iniciats amb posterioritat a la seua entrada en vigor, la qüestió relativa a la normativa aplicable tant des del punt de vista substantiu, com des de la perspectiva de les regles aplicables a la tramitació del procediment.

La citada qüestió va ser examinada pel Ple de la Institució en diferents dictàmens de 2017, conclouent que, des del punt de vista substantiu, resulten d'aplicació les causes de nul·litat previstes en el moment de l'adopció dels acords o actes objecte de revisió; i des del punt de vista procedimental, havia d'aplicar-se –en virtut del principi *tempus regit actum*– la normativa vigent en el moment d'iniciar el procediment de revisió d'ofici per nul·litat de ple dret. A més, l'aplicació de les regles procedimentals de la nova Llei 39/2015 suposava una ampliació en el termini de resolució, passant dels tres mesos previstos en l'article 102.5 de la Llei 39/2015 als sis mesos de l'article 106.5 de la citada Llei 39/2015; això sense perjudici de la possibilitat de suspensió del procediment a l'empara de l'article 22.1d) d'aquesta última norma legal.

Així, en el Dictamen 279/2017, de 27 d'abril, es va argumentar que

«els acords sotmesos a revisió (Acords de 10 de novembre de 2011 de la Junta de Govern Local) es produeixen en l'àmbit de l'execució d'un contracte d'obres, adjudicat per l'Ajuntament de Jacarilla l'any 2005, resultant d'aplicació, per tant, i des del punt de vista substantiu i per raons temporals, els preceptes corresponents del Text Refós de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques, aprovat per Reial decret legislatiu 2/2000, de 16 de juny (TRLCAP).

Precisament, segons l'article 62 del citat TRLCAP són causes de nul·litat d'ordre administratiu en l'àmbit contractual, tant les previstes en l'anterior article 62.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú (actual article 47 de la Llei 39/2015), com, concretament, la falta de capacitat d'obrar o de la solvència econòmica, financera, tècnica o professional, degudament acreditada, o l'estar incurs l'adjudicatari en alguna de les prohibicions o incompatibilitats assenyalades en l'article 20 del citat Text Refós; o bé la manca o insuficiència de crèdit.

Des del punt de vista procedimental, és aplicable -en virtut del principi tempus regit actum- la normativa vigent en el moment d'iniciar el procediment de revisió d'ofici per nul·litat de ple dret».

En aquest sentit, els dictàmens 437/2017, de 14 de juny, 657/2017 i 658/2017, de 4 d'octubre, entre molts altres.

II. Caràcter extemporani de la petició de dictamen a a quest Consell Jurídic.

En alguna ocasió ha tingut entrada en aquest Consell la petició de dictamen quan la resolució definitiva en el procediment revisori ja ha sigut dictada per l'autoritat consultant. És important insistir que, en aquests supòsits, no és possible emetre dictamen sobre el fons de la qüestió, ja que si s'evacua l'informe amb posterioritat a l'adopció de la resolució es produirà una alteració de la posició del Consell Jurídic en el desenvolupament del procediment administratiu i, per tant, de la finalitat que l'informe ha d'exercir. En el Dictamen 284/2017, de 27 d'abril, aquest Consell recorda, per tant, la necessitat que la petició de Dictamen s'efectue amb anterioritat a dictar la resolució definitiva. S'assenyala en el citat Dictamen que

«L'Acord transcrit constitueix en si mateix la resolució del procediment de revisió d'ofici, per la qual cosa la sol·licitud del nostre Dictamen esdevé innecessària en la mesura en què el nostre parer no podria tindre cap influència en el sentit d'una resolució anul·latòria ja dictada i efectiva, ja que també consta la correcta notificació de l'acord als interessats.

Des d'aquesta perspectiva s'ha prescindit d'un tràmit essencial en el procediment, que per la importància que té en el procediment de la revisió d'ofici -el nostre dictamen és preceptiu i obstatiu- converteix en contrària a Dret la resolució dictada el 22 de febrer en haver-se prescindit del procediment en els termes que la jurisprudència ha interpretat l'article 62 de la Llei 30 /1992, hui article 47 de la Llei 39 / 2015».

Es conclou que *«En aquests termes, manca d'objecte l'emissió del nostre Dictamen en el procediment que se'ns sotmet a estudi».*

III. Sobre la legitimació.

Les revisions d'ofici remeses a aquest Òrgan per al seu dictamen al llarg de l'any 2017 han sigut tant revisions iniciades d'ofici per la pròpia autoritat consultant com a instàncies de part.

Generalment, una de les primeres qüestions que aquest Òrgan consultiu ha abordat en l'examen de les accions de nul·litat ha sigut la legitimació per a sol·licitar la revisió d'ofici, en constituir aquesta pressupòsit per a la viabilitat jurídica del procediment revisori, tant en relació amb la revisió d'ofici dels actes administratius (art. 106.1 de la Llei 39/2015) com respecte de les revisions de disposicions administratives de caràcter general (art. 106.2 de la citada Llei).

En relació amb aquest extrem, s'estima necessari recollir en la present Memòria dos supòsits significatius sobre els quals ha hagut de pronunciar-se aquest Òrgan: la legitimació del Ministeri Fiscal i la dels membres d'òrgans col·legiats en aquest tipus de procediments.

a) Ministeri Fiscal. El 16 de maig de 2017 va tindre entrada en aquest Òrgan consultiu una petició de dictamen en relació amb la revisió d'ofici de la Resolució de 22 de maig de 2015 de la Consellera d'Infraestructura, Territori i Medi ambient per la qual es va aprovar defi-

nitivament el Pla Especial de la Marjal de Gandia i l'Alqueria del Duc i del Pla Especial de Reserva de Sòl Dotacional Esportiu.

Aquesta petició va donar lloc al Dictamen 585/2017, de 6 de setembre.

En l'assumpte examinat en el citat Dictamen, la revisió d'ofici es va iniciar per l'autoritat consultant en ocasió de l'escrit de la Fiscalia Provincial de València, en el qual sol·licitava la declaració de nul·litat dels referits Plans urbanístics.

L'existència d'una petició de nul·litat formulada pel Ministeri Fiscal va obligar a abordar, com s'ha dit, el tema relatiu a la legitimació d'aquest en l'àmbit de les revisions d'ofici. Aquest Consell ha estimat que en el Ministeri Fiscal ostenta legitimació per a sol·licitar la nul·litat d'actes administratius dictats en matèries en les quals estiga prevista l'acció pública. En el citat Dictamen es va argumentar que *«(...) si bé el Ministeri Fiscal no té reconeguda, sense més, una legitimació automàtica en els procediments administratius, sí que tindria legitimació per a actuar en tots aquells supòsits en els quals existisca la denominada acció pública, i ha de recordar-se que en matèria urbanística el legislador preveu la citada acció pública. Així, el Ministeri Fiscal assenyala, en el seu escrit de 16 d'agost de 2016, que el Fiscal, a l'empara dels articles 124 CE, 541.2 LOPJ, 3.14 EOMF, en l'exercici de l'acció pública (art. 62 RDL 7/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el TR de la Llei de Sòl i Rehabilitació Urbana i 61 de la Llei 11/1994, de 27 de desembre, d'Espais Naturals Protegits de la Comunitat Valenciana)... sol·licita la revisió d'ofici...».*

Per això, s'afeg en el Dictamen que *«en l'hipotètic supòsit d'estar davant la revisió d'un acte administratiu (l'acte d'aprovació del Pla Especial), l'escrit presentat pel Ministeri Fiscal, el 17 d'agost de 2016 en la Conselleria competent en matèria de Medi Ambient, constituïria una sol·licitud a instàncies de part donant lloc amb això a l'oportuna tramitació del procediment revisori; no estant subjecte el procediment -en aquest cas- a termini de caducitat, i són aplicables, a més, les regles de procediment de la Llei 30/1992, de 26 de novembre (disposició transitòria tercera de la Llei 39/2015)».*

No obstant això, no tindria legitimació el Ministeri Fiscal per a sol·licitar la revisió d'ofici de disposicions administratives de caràcter general, en quedar reservada aquesta potestat, per expressa previsió de l'article 106.2 de la Llei 39/2015, a l'Administració Pública.

b) Membres d'òrgans col·legiats. En relació amb aquesta concreta qüestió, analitzada en l'expedient 843/2017 d'aquest Consell, la composició col·legiada d'un òrgan, com recorda el Tribunal Suprem en la Sentència 2580/2016, de 12 de desembre, porta aparellada l'exigència que els membres que siguen minoria han d'estar i passar per les decisions majoritàries, de manera que no poden enervar l'eficàcia d'aqueixes decisions sotmetent la seua legalitat o oportunitat a òrgans aliens a aquell en el si dels quals ha de produir-se el debat i la corresponent votació.

En aquesta línia, s'ha estimat necessari recordar que el legislador ha establert un límit dins de l'àmbit intern de l'Administració, en establir la prohibició de recórrer (o exercir l'acció de nul·litat) per part dels òrgans de l'administració que dicta l'acte, o dels membres dels òrgans col·legiats per a impugnar els acords adoptats per aquests, llevat que una Llei ho autoritze expressament. Així, l'article 20, apartat a) de la Llei 29/1998, de la jurisdicció contenciosa administrativa (LJCA) prohibeix impugnar (i per extensió exercir l'acció de nul·litat) «*contra l'activitat d'una Administració Pública*» a «*als membres dels seus òrgans col·legiats, llevat que una Llei ho autoritze expressament*».

No obstant això, no és infreqüent que en alguns casos membres d'òrgans col·legiats es consideren amb dret a impugnar els acords del propi òrgan col·legiat que estimen contraris a la llei; per això, resulta essencial determinar si la prohibició que conté l'article 20 de la LJCA (traslladable al procediment administratiu) ha sigut interpretada per la jurisprudència de forma absoluta o si, per contra, ha admés l'existència d'excepcions a aquesta prohibició diferents de l'autorització expressa per llei.

En la citada Sentència núm. 2580/2016, de 12 de desembre del Tribunal Suprem, dictada per la Secció Especial, rec. 188/2015, efectua una important anàlisi del ressenyat article 20 de la LJCA, amb vista a la legitimació dels membres d'òrgans col·legiats per a impugnar els actes d'aquests. En el supòsit examinat per la Sentència (que compte amb vots particulars) els vocals al·legaven «precisament» la infracció en l'adopció de l'acord de les regles essencials per a la formació de la voluntat de l'òrgan col·legiat.

En aquesta Sentència, l'Alt Tribunal, després de ressenyar l'existència de precedents judicials en aquesta matèria (SSTS de 29 de maig de 2012, 20 de maig de 2013, 8 de maig de 2015), admet la legitimació dels membres de l'òrgan col·legiat i fixa les següents conseqüències d'espe-

cial rellevància en la interpretació de la legitimació dels membres dels òrgans col·legiats, ex article 20,a) LJCA:

«La primera, que l'article 20.a) de la Llei Jurisdiccional, pot no entrar en joc, no obstant això recórrer-se un acte d'un òrgan col·legiat sense que una llei permeta específicament als seus membres aqueixa impugnació, quan calga identificar en el recurrent (persona física integrant d'aquell òrgan) un interès legítim digne de protecció ex article 19.1.a) de la nostra llei processal.

La segona, que aqueix interès legítim no ha de ser forçosament personal o, si es prefereix, privat, sinó que pot vincular-se a l'exercici mateix de les funcions institucionals o a aquells extrems que resulten essencials per a l'acompliment de l'activitat com a membre d'aquell òrgan col·legiat en la mesura en què, segons el parer de la qui s'integra en ell, la decisió que pretén recórrer els retalle o restringisca indegudament.

La tercera, que cal defensar en seu jurisdiccional la disconformitat a dret d'una actuació de l'òrgan col·legiat quan es raone i es constate degudament, prima facie i no obstant això el que puga resultar quant al fons, que tal actuació ha vulnerat, desconegut o limitat il·legítimament les facultats o drets que constitueixen el nucli essencial de l'exercici de la funció dels qui integren l'òrgan col·legiat».

En altres paraules, i conforme a la doctrina del Tribunal Suprem, «si s'invoquen per aquells que formen part de l'òrgan col·legiat restriccions il·legítimes en l'exercici de la seua funció (sentència de la Secció Segona d'aquesta Sala, citada, de 20 de maig de 2013) o el desconeixement o contravenció de les condicions més bàsiques de l'exercici de la seua funció institucional (sentència de la Secció Primera d'aquesta Sala, també citada, de 8 de maig de 2015) cal identificar en el recurrent un interès digne de tutela que impedeix l'aplicació al cas de l'article 20.a) de la Llei d'aquesta Jurisdicció».

Aquesta doctrina es va estimar aplicable per aquest Consell en el citat expedient 843/2017, admetent la legitimació del propi Director Provincial de l'Institut Universitari d'Investigació en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria per a sol·licitar la declaració de nul·litat de diversos acords d'aquest Institut.

IV. La revisió d'ofici no constitueix un mecanisme per a reobrir terminis finits.

Ha sigut doctrina d'aquesta Institució, que s'estima necessari reiterar, que la revisió d'ofici no pot servir d'instrument per a reobrir terminis finits, expandint els contorns de l'acció de nul·litat fins a confondre'ls amb la impugnació ordinària dels actes administratius, la qual cosa contravé les exigències derivades de la seguretat jurídica.

En el Dictamen 103/2017, de 8 de febrer, aquest Consell analitza la revisió d'ofici instada per un particular en relació amb liquidacions tributàries fermes, i això com a conseqüència de la declaració d'inconstitucionalitat i nul·litat dels termes «*que tinguen la seua residència habitual en la Comunitat Valenciana*» continguts en l'article 12 bis a) de la Llei de la Comunitat Valenciana 13/1997, de 23 de desembre, per la qual es regula el tram autonòmic de l'impost sobre la renda de les persones físiques i altres tributs cedits, en el fonament jurídic sisé de la Sentència del Tribunal Constitucional 60/2015.

En l'expressat Dictamen es va argumentar que

«Cal recordar que és doctrina consolidada del Tribunal Constitucional que la declaració d'inconstitucionalitat no afecta les situacions jurídiques consolidades, comprenent aquestes les liquidacions administratives fermes.

En aquest sentit, per liquidació administrativa ferma únicament es pot entendre que és aquella consentida, no recorreguda en via ordinària en termini o no recorreguda davant la jurisdicció contenciosa administrativa (...)

Això és, precisament, el que esdevé en el present supòsit. El sol licitant no va interposar contra les liquidacions... recurs de reposició o reclamació econòmica administrativa, i la situació administrativa va esdevenir ferma. Posteriorment, en data 17 de novembre de 2014, una vegada transcorregut el termini de recursos administratius en via ordinària, el sol licitant va instar el procediment de nul·litat de ple dret, emparant-se fonamentalment en la causa de nul·litat de l'article 217.1.a) de la Llei General Tributària (...).

Per tant, encara que la sentència 60/2015 que dona resposta a la qüestió plantejada, és de data 18 de març de 2015, això és, pos-

terior a la sol·licitud de nul·litat plantejada pel contribuent, això no afecta el fet que les liquidacions objecte del present escrit ja havien esdevingut fermes, per la qual cosa es tracta de les situacions jurídiques».

V. Necessitat d'iniciar un procediment per a cada acte administratiu subjecte a revisió, i de concretar la causa en la qual es fonamenta la nul·litat.

En alguns expedients remesos a aquest Consell s'ha observat una defectuosa instrucció del procediment. En relació amb aquest extrem, el Consell considera necessari ressaltar que, si bé en tot tipus de procediment que tramite l'Administració és exigible una actuació ajustada a les regles procedimentals, aquesta obligació s'estima més exigible en les revisions d'ofici en les quals es proposa la declaració de nul·litat, generalment, d'actes administratius favorables als interessats.

Així, en el Dictamen 441/2017, de 14 de juny, el Ple d'aquest Consell va insistir a l'Autoritat consultant «*que en el cas en què inicie un procediment de revisió d'ofici ho siga per a cada acte administratiu i indique clarament quin és l'acte a revisar i la causa concreta de nul·litat en la qual incorre. A més, haurà d'instruir aquest procediment de conformitat amb l'article 102 de la Llei 30/1992, i les normes previstes en el títol VI d'aquesta Llei relatives a les disposicions generals sobre els procediments administratius*».

Per tant «*... la tramitació del procediment sotmés a consulta s'ha prescindit de les consideracions efectuades, ja que la revisió d'ofici pretesa ha d'iniciar-se per a cada acte administratiu, amb la indicació clara de l'acte que es pretén revisar i la nul·litat concreta en què s'incorre*».

En el Dictamen 482/2017, de 28 de juny, el Ple d'aquesta Institució es va abstenir d'entrar en l'anàlisi del fons de la qüestió sotmesa a dictamen, atés que «*L'exercici d'aquesta potestat exorbitant, resulta taxada, i ha de vindre referida a la concurrència de les causes de nul·litat concretes a les quals es refereix l'article 47 de la Llei 39 / 2015*».

Per això, s'insisteix que «*(...) l'Ajuntament... haurà de determinar quina causa o causes concorren en el present suposat, mitjançant una proposta de resolució que al·legue i prove la seua concurrència, amb remissió en el tràmit d'audiència als interessats, i eliminant del proce-*

diment d'incoació de la revisió d'ofici, per causa de nul·litat, el requeriment sobre la regularització de les obres, per ser aquest requeriment alié a l'expedient de revisió d'ofici».

VI. Obligació de l'Administració de notificar la resolució definitiva en el termini legalment establert.

No és necessari recordar l'obligació que incumbeix a les administracions públiques de dictar resolució expressa en tots els procediments que tramite, qualsevol que siga la seua forma d'iniciació, de conformitat amb el que es disposa en l'article 21.1 de la Llei 39/2015. Particularment i en relació amb els procediments de revisió d'ofici, el vigent article 106.5 de la Llei, estableix un termini de resolució de sis mesos.

Aquesta obligació de resoldre no s'estima, en principi, complida fins que la notificació s'haja practicat materialment o puga donar-se per practicada en els supòsits previstos en la norma reguladora del procediment administratiu comú. Haver de resoldre té, per tant, una dimensió temporal, i es troba sotmés a termini el seu compliment.

En l'àmbit de la revisió d'ofici, l'article 106.5 de la Llei 39/2015, estableix que, quan el procediment s'haguera iniciat d'ofici, el transcurs del termini de sis mesos des del seu inici «sense dictar-se resolució» produirà la caducitat d'aquest. Si el procediment s'haguera iniciat a sol·licitud d'interessat, es podrà entendre aquesta desestimada per silenci administratiu.

Centrant-nos en la revisió iniciada d'ofici per l'Administració, la falta de resolució en termini de la resolució definitiva determina, per imperatiu legal, la caducitat del procediment revisori, i aquesta Institució ha reiterat, al llarg de la seua funció consultiva, que la caducitat per demora imputable a l'Administració constitueix una forma de terminació del procediment administratiu, i s'entén que amb aquesta institució es protegeix un interès general de seguretat jurídica, que consisteix en la fixació ràpida d'una situació jurídica, que es troba pendent d'una eventual resolució. Per això la caducitat del procediment haurà de ser declarada per l'Administració, sense perjudici, que si s'escau, puga iniciar-se un nou procediment, en el qual es puguen aprofitar les actuacions del caducat.

En aquesta línia, en el *Dictamen 713/2017, de 8 de novembre*, emés en relació amb la declaració de nul·litat iniciada d'ofici per l'Ajuntament

de la Pobla de Vallbona, es va estimar que havia de procedir-se a la declaració de caducitat, al no haver-se notificat la resolució definitiva a l'interessat en el termini dels sis mesos previstos en l'article 106.5 de la Llei 39/2015 d'1 d'octubre.

És necessari advertir que la posició seguida fins hui per aquesta Institució ha sigut exigir que en el termini dels sis mesos previstos en l'article 106.5 de la Llei 39/2015, no solament es «dicte» la resolució expressa, sinó que es dicte i se la notifique a l'interessat, en garantia i protecció efectiva dels drets dels administrats. I això, malgrat la redacció literal del citat article 106.2 de la Llei 39/2015 que empra el citat incís «sense dictar-se resolució».

En aquesta línia, el Tribunal Suprem, en Sentència de 4 de desembre de 2012, rec 408/2012, en la qual es contempla un procediment de revisió d'acte nul, en interpretació de l'article 102.5 de l'anterior Llei 30/1992, va expressar el següent: *«Doncs bé, la data computable als presents efectes no ha de ser l'establida en el si del procediment per l'Administració sense coneixement del seu destinatari, sinó precisament, a pesar que el tenor literal de la disposició no ho exigisca, la de notificació de la resolució de l'expedient, i això és així per evidents raons de seguretat jurídica d'una actuació que requereix del seu coneixement pel seu destinatari, de manera que és unànime la jurisprudència que identifica la notificació de la resolució que posa fi a l'expedient com el dies ad quem del compliment de l'obligació de la seua resolució i, per tant, de la data final per al còmput de la caducitat del procediment»*.

Així ho va disposar de manera reiterada la jurisprudència del Tribunal Suprem en relació, fins i tot, amb l'ordenació general de la caducitat del procediment en la Llei 30/1992, de 26 de novembre, amb anterioritat a la seua reforma mitjançant la Llei 4/1999, en la qual la seua redacció tampoc contemplava de manera explícita la notificació de la resolució com la culminació de l'obligació de resoldre l'expedient dins del termini màxim establert per la norma, de la qual és exponent a títol d'exemple la Sentència de 5 d'octubre de 1998, reiterant les de 23 de març de 1992, 11 de novembre de 1996, 27 de juny de 1997 i 20 d'octubre de 1998, en declarar que *«es requereix per a la interrupció del termini de caducitat del procediment sancionador la notificació de l'actuació administrativa de què es tracte, llevat que es poguera apreciar, que no és el cas present, una reticent resistència de l'interessat a la recepció de l'acte de comunicació que determinara una dilació indeguda en el compliment de la finalitat de la norma i principis al·ludits que tendeixen a*

garantir l'oportú i adequat coneixement de l'actuació administrativa». Aquesta doctrina va quedar positivament reafirmada després de la modificació de l'anterior Llei 30/1992, per la Llei 4/1999, operada en la determinació dels dies inicial i final del còmput de la caducitat, en establir els articles 42.2 i 3 i 44.2 per als procediments iniciats d'ofici (actualment articles 21.3 i 25.1 de la Llei 39/2015) que, el termini es compta des de la data de l'acord d'iniciació, i que el venciment del termini màxim establert sense que s'haja dictat i notificat resolució expressa produeix la caducitat del procediment en què l'Administració exercite potestats susceptibles de produir efectes desfavorables o de gravamen, i s'estableix així un règim unitari sobre la perenció dels procediments administratius.

Aquest règim comú de la caducitat es va traslladar a altres procediments administratius mancants norma expressa (STS de 12 de novembre de 2001, 21 de juliol de 2004 i 24 d'octubre de 2007) rebutjant que l'eventual literalitat de la norma implicara subordinar la caducitat a la data de la resolució, ja que no podia interpretar-se la norma de manera aïllada, sinó en coordinació amb la regulació comuna del procediment administratiu i el que demanda l'aplicació del principi de seguretat jurídica que la inspira (Sentències de 31 de març de 2008 i 4 d'octubre de 2012).

En aquesta línia, el Tribunal Suprem en la citada Sentència de 4 de desembre de 2012 també conclou *«que la previsió que el procediment de revisió d'actes nuls iniciat d'ofici caduca en el supòsit de no dictar-se resolució una vegada transcorreguts tres mesos des del seu inici, no pot entendre's fora de la lògica del règim comú del procediment administratiu, que determina que és la data de notificació de la resolució, i no la d'aquesta, la que fa derivar els efectes de l'incompliment de l'obligació de resoldre, que, en el present supòsit, relatiu a un procediment iniciat d'ofici per a la declaració de nul·litat de l'autorització de funcionament d'un establiment titularitat de la recurrent en la instància, va resultar decisiu per a la caducitat del procediment, conforme va ser declarat en la sentència recorreguda».*

No obstant això, cal advertir que el Tribunal Suprem en Sentència d'11 de maig de 2017, rec. 1824/2015, va mantindre, amb cita d'una altra anterior, que *«la resolució es va dictar dins del termini màxim de quatre mesos i mig a què va ser amplificada la durada del procediment per l'ordre de 2 de juliol de 2012, ja que és la data de la resolució, i no la de la seua notificació, la que determina la finalització del termini de durada del procediment, i havent-se dictat abans de superar el màxim, va quedar enervat l'efecte de caducitat del procediment. En aquest sentit s'ha pro-*

nunciat aquesta Sala en sentència de 18 de març de 2008 (rec. cas. núm. 2699/2005), ressaltant la diferència entre el règim general de la caducitat previst en l'article 44.1 de la LPAC, que estableix que el transcurs del termini màxim sense haver-se dictat i notificat la resolució produirà la caducitat, i el del procediment de revisió, per al qual regeix el que disposa l'article 102.5 de la LPAC, que nuga l'efecte de la caducitat al transcurs del termini màxim de tres mesos sense haver-se dictat la resolució. Per tant, com la resolució es va dictar el dia 17 de desembre de 2012, tres dies després de reprendre's el còmput, només havien transcorregut quatre mesos i set dies dels quatre mesos i quinze dies que, després de l'ampliació, era el termini màxim de durada del procediment».

En la Sentència 359/2018, de 6 de febrer, el Tribunal torna a reiterar que «*Hem de començar establint la seqüència de les diferents fites del procediment i el còmput del termini, per a comprovar que, efectivament, no s'ha produït la caducitat del procediment. Advertim abans que per a determinar la finalització del procediment hem d'estar a la data de la resolució, i no a la de la seua notificació, ja que és aquella la que determina la finalització del termini de durada del procediment i en el cas específic de l'exercici de la facultat de revisió d'ofici. En aquest sentit s'ha pronunciat aquesta Sala en sentència de 18 de març de 2008 i 11 de maig de 2017, ressaltant la diferència entre el règim general de la caducitat previst en l'article 44.1 de la LPAC, que estableix que el transcurs del termini màxim sense haver-se dictat i notificat la resolució produirà la caducitat, i el del procediment de revisió, per al qual regeix el que es disposa en l'article 102.5 de la LPAC, que nuga l'efecte de la caducitat al transcurs del termini màxim de tres mesos sense haver-se dictat la resolució».*

De conformitat amb les precitades sentències, el Tribunal Suprem sembla apartar-se, en matèria de revisió d'ofici, del que havia sigut la seua doctrina fins hui, i això amb fonament en la mera redacció literal de l'article 106.5 de la Llei 39/2015. Per a l'Alt Tribunal, en aquestes sentències, el procediment relatiu a la revisió d'ofici no segueix la regla general (dictar i notificar en termini) establida en l'article 21.1 de la Llei 39/2015 (anteriorment 44.1 de la Llei 30/1992).

Com s'ha exposat, no ha d'oblidar-se que la Llei 30/1992, de 26 de novembre (precedent de l'actual Llei 39/2015) va ser modificada per la Llei 4/1999, que, en relació amb l'obligació de resoldre, va introduir una certa disciplina en la durada dels procediments iniciats d'ofici que pogueren tindre efectes onerosos per a l'administrat, i els va sotmetre

a un rigorós termini de caducitat, i això especialment en garantia dels administrats.

Aquest Consell ha vingut interpretant –com s'ha indicat–, en línia amb la doctrina precedent del Tribunal Suprem, que aquesta regla general havia de traslladar-se, en benefici dels interessats, al procediment de revisió d'ofici, ja que només la notificació en termini garanteix l'efectivitat del seu dret, i no deixa en mans de l'Administració la data en la qual es dicta la resolució definitiva, i, per tant, la caducitat del procediment revisori.

Per això, i malgrat les recents sentències del Tribunal Suprem, aquest Consell estima més conforme amb la finalitat perseguida en el seu moment per la reforma operada per la Llei 4/1999, així com al dret dels ciutadans i al principi de seguretat jurídica, la d'exigir, a l'efecte de l'article 106.5 de la Llei 39/2015, que es dicte i es notifique la resolució definitiva en el termini dels sis mesos, i és el criteri que aquest Òrgan consultiu aconsella que ha de seguir l'Administració autonòmica en garantia del principi de bona administració.

No obstant això, aquest Consell, en l'exercici de la seua funció consultiva, estarà atent a la doctrina que resulte definitivament consolidada en aquesta matèria.

VII. Viabilitat jurídica de revisar actes administratius presumptes l'existència dels quals ha sigut reconeguda per resolució judicial.

És sabut que tant el Tribunal Suprem com els altres òrgans judicials han exclòs de la possibilitat de revisar d'ofici els actes que hagueren sigut objecte d'enjudiciament mitjançant sentència judicial ferma, actuant aquesta sentència com un límit infranquejable. Les exigències de la seguretat jurídica i de la cosa jutjada operen com a límit a les facultats revisòries, ja que la protecció judicial mancaria d'efectivitat si es permetera reobrir el debat sobre allò ja resolt per una resolució judicial ferma. La intangibilitat d'allò decidit, fora dels casos legalment establits, és, doncs, un efecte connectat amb l'efectivitat de la tutela judicial que consagra l'article 24.1 CE.

Sense perjudici de l'anteriorment indicat, el Ple d'aquesta Institució ha mantingut, i ha reiterat l'any 2017, que el fet que existisca una reso-

lució judicial que declare l'existència d'un acte administratiu presumpte per haver transcorregut el termini legalment establert per a notificar a l'interessat la resolució definitiva, però sense que aquesta resolució entre a conèixer sobre la legalitat substantiva d'aquest acte, no impedeix que l'Administració –si estima que l'acte presumpte és contrari a dret– pugui iniciar un procediment de revisió d'ofici, exarticle 106.1 de la Llei 39/2015, amb la finalitat de conduir a la seua declaració de nul·litat, amb el dictamen previ favorable d'aquest Consell.

Així, en el citat Dictamen 540/2017, de 19 de juliol, es reitera que «*La declaració que es conté en la decisió judicial no és una declaració de validesa del dret, sinó de l'existència de l'acte presumpte, que desplegarà els efectes que corresponga, i que com tot acte administratiu podrà ser objecte de revisió pel procediment previst en la normativa, si concorren els requisits i pressupòsits legalment establerts*». En aquest sentit, el Dictamen 541/2017, de 19 de juliol.

La doctrina d'aquest Consell queda reforçada amb la nova Sentència del Tribunal Suprem, de 18 de gener de 2017, recurs 1469/2015, en la qual examina el límit que, per a la revisió d'ofici d'actes nuls de ple dret, suposa l'existència d'una sentència ferma sobre la qüestió, i que, com a regla general, impedeix aquella per la concurrència de cosa jutjada. Doncs bé, l'Alt Tribunal introdueix en aquesta sentència un mecanisme per a superar aquest obstacle, consistent en què la sentència ferma no s'haguera pronunciat de manera expressa sobre la causa de nul·litat invocada en la sol·licitud de revisió d'ofici, de manera que no es poguera apreciar l'existència de cosa jutjada material.

VIII. Delimitació dels actes la revisió dels quals se sotmet a dictamen.

Des de la perspectiva de l'actuació objecte de revisió, el primer pressupòsit per a l'exercici de la potestat revisòria és que l'acte siga «administratiu» tal com es desprèn de l'article 106.1 de la Llei 39/2015, «*Les administracions públiques (...) declararan d'ofici la nul·litat dels actes administratius que hagen posat fi a la via administratiu que no hagen sigut recorreguts en termini, en els supòsits previstos en l'article 47.1*».

Conformement al que estableixen els articles 1 i 3 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la Jurisdicció contenciosa administrativa, és acte administratiu l'actuació de les administracions públiques sub-

jectes a Dret administratiu i no són actes administratius els que versen sobre matèries atribuïdes als ordres jurisdiccionals civil, penal i social encara que estiguen vinculats amb l'activitat de l'Administració pública. D'aquesta manera, no és suficient que formalment siga un acte dictat per l'administració, sinó que la matèria sobre la qual verse el seu contingut siga administrativa, i estiga subjecte a l'enjudiciament de l'ordre jurisdiccional contenciosa administrativa.

Per això, aquest Consell ha rebutjat en alguna ocasió l'ús de la revisió d'ofici com a mecanisme per a declarar la nul·litat d'actes dictats per l'Administració Pública però subjectes al dret laboral.

En altres supòsits, en la determinació de la naturalesa jurídica de les decisions adoptades per l'Administració, la revisió d'ofici ha versat sobre actuacions sotmeses a una doble regulació, i una d'elles és de caràcter administratiu i l'altra de caràcter laboral o civil. En aquesta activitat ha sigut necessari distingir dues fases, una preparatòria de caràcter intern, subjecta a normes de caràcter administratiu i tendent a la formació de la voluntat de l'òrgan administratiu, i una altra posterior, subjecta a la disciplina jurídica corresponent a la seua naturalesa. En la fase preparatòria, l'Administració actua investida amb el caràcter de poder públic i dotada d'unes potestats, entre les quals es troba la facultat de revisar per si mateixa la legalitat de la seua actuació.

En la Sentència de 5 d'octubre de 2005, el Tribunal Suprem va recordar que la competència per a conèixer de la impugnació dels actes de les administracions públiques en matèria de selecció de personal correspon a l'Ordre jurisdiccional contencios administratiu encara en els supòsits en què es tracte de contractació laboral. Argumenta el tribunal que *«1. L'Administració no actua en aquesta matèria com a empresari dins del marc d'un contracte ja existent i aplicant normes d'indiscutible caràcter laboral precisament respecte d'una persona que ja té la condició de treballador, sinó com a autoritat pública que exerceix una potestat administrativa amb vista a la selecció de personal. 2) aquesta actuació administrativa és prèvia al vincle laboral i predomina en ella el caràcter de poder públic doncs l'Administració està obligada a seguir el que es disposa en els articles 18 i 19 de la Llei 30/1984 i preceptes concordants del Reial decret 364/1995, que regula la selecció de personal laboral tant fix com no permanent»*.

D'altra banda, s'insisteix que només poden ser objecte de revisió d'ofici els actes administratius definitius o actes de tràmit qualificats (en ter-

mes de l'article 112.1, primer paràgraf de la Llei 39/2015), la qual cosa ha portat a excloure de l'àmbit de la potestat revisòria -en l'exercici de la funció consultiva- aquelles actuacions que constitueixen mers actes de tràmit, la impugnació dels quals està vinculada a la de la resolució definitiva que finalitza el corresponent procediment administratiu (article 112.1, segon paràgraf de la Llei 39/2015).

Finalment, ha sigut imprescindible determinar si l'actuació objecte de revisió participa de la naturalesa d'acte administratiu o de disposició administrativa de caràcter general, la qual cosa resulta d'extraordinària importància en ordre tant a les causes o motius que permeten la declaració de nul·litat (art. 47, apartats 1 i 2 de la Llei 39/2015) per a les disposicions administratives generals), com des del punt de vista de la legitimació per a l'inici del procediment; ja que mentre la revisió d'ofici dels actes administratius pot iniciar-se d'ofici o a instàncies de part, la declaració de nul·litat de les disposicions administratives només pot iniciar-se per l'Administració Pública.

En relació amb l'anterior, l'any 2017 s'han abordat les qüestions següents: la revisió d'ofici dels plans urbanístics, de les certificacions d'obres, així com de les nòmines dels funcionaris públics.

a) Pla General d'Ordenació Urbana.

Respecte a la naturalesa jurídica dels instruments de planejament, tant la jurisprudència del Tribunal Constitucional com la del Tribunal Suprem, han declarat reiteradament la naturalesa jurídica normativa dels Plans. Així, en la Sentència núm. 56/1986, de 13 de maig, es reitera que «*Convé recordar que el planejament urbanístic forma part de l'ordenament jurídic al que estan subjectes tots els poders públics (art. 9.1 de la C.E.)*». De la mateixa manera el Tribunal Suprem ve assenyalant aquest caràcter normatiu, entre altres, en la seua Sentència de 31 de maig de 2011.

Dit això, aquest Consell en algun supòsit (Dictamen 442/2013) no ha mostrat objecció a la revisió d'ofici de la Resolució aprovatòria d'un Pla General d'Ordenació Urbana, quan acte administratiu, atenent la causa concreta de nul·litat al·legada, consistent en un vici formal que afectava aquesta resolució, en la seua condició d'acte administratiu (incompetència manifesta), permetent, d'aquesta manera, la distinció entre els vicis que afectaven l'acte aprovatori com a tal i els vicis propis del contingut o referits a les determinacions del Pla en qüestió.

Traslladant d'aquesta forma a l'àmbit de la revisió d'ofici la discutida doctrina del Tribunal Suprem mantinguda en relació amb la impugnació dels plans urbanístics.

Ara bé, sense oblidar que, en principi, no és possible generalitzar la distinció entre l'acte d'aprovació i l'instrument urbanístic objecte d'aprovació, tenint en compte la posició adoptades pels tribunals en alguns supòsits, aquest Consell manté que, en aquells supòsits en els quals les al·legacions de nul·litat es refereixen al contingut dels Plans urbanístics la revisió dels quals es proposa, estarem davant la revisió d'ofici de la disposició general, enquadrible en l'article 106.2 i article 47.2 de la Llei 39/2015, LPC.

Aquest va ser el criteri que, atenent els vicis al·legats per l'autoritat consultant, es va mantindre en el Dictamen 585/2017, de 6 de setembre, conclouent que

«aquest Òrgan consultiu estima que ens trobem, en aquest cas concret, davant la revisió “d’ofici” d’una disposició normativa, el Pla Especial de la Marjal de Gandia i l’Alqueria del Duc i el Pla Especial de Reserva de Sòl Dotacional Esportiu, iniciada per Acord de l’Administració de 6 de novembre de 2016, amb fonament, des del punt de vista procedimental, en l’article 106.2 de la Llei 39/2015; i des del punt de vista substantiu, en l’article 62.2 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, actual 47.2 de la Llei 39/2015, d’1 d’octubre.

Tractant-se d’un procediment de revisió d’ofici a instàncies de la pròpia Administració, a l’empara de l’article 106.2 de la Llei 39/2015, no existeix legitimació del Ministeri Fiscal ni dels altres tercers per a instar la revisió d’ofici d’una disposició general, això sense perjudici que els seus escrits servisquen a l’Administració consultant per a reconsiderar l’aprovació d’aquests Plans Especials, i procedir, en l’exercici de les seues competències, a iniciar, com així ha fet, el procediment revisor».

b) Certificacions d'obra.

En relació amb aquest tipus d'actes, es recorda que aquests són documents que expedeix l'Administració i que incorporen una contraprestació per les unitats d'obres executades durant el període a què es refereixen. En el Dictamen 279/2017, de 27 d'abril, es va mantindre que

«cal distingir entre les certificacions ordinàries d'obra o d'aquells documents que acrediten la realització parcial del contracte i la certificació final, una vegada finalitzada l'obra, i liquidació del contracte.

Les certificacions ordinàries d'obra tenen, com s'argumenta en l'informe, de gener de 2017, del Secretari Interventor, la consideració d'abonaments a compte. El contracte d'obra és indivisible no considerant-se acomplit, per tant, fins que resulta executat íntegrament. És per això, perquè el contractista no té un autèntic dret al cobrament fins al moment de la recepció de les obres, per la qual cosa els pagaments parcials realitzats amb anterioritat tenen el caràcter de pagaments a compte, subjectes a les rectificacions i variacions que es produïsquen en la mesura final i sense suposar, en cap forma, aprovació i recepció de les obres que comprenen».

c) Nòmines dels funcionaris.

Pel que es refereix a la revisió de nòmines dels funcionaris, és necessari recordar que la jurisprudència del Tribunal Suprem, després de destacar que les nòmines no presenten el caràcter estricte i rigorós d'«actes administratius», sinó el de «mera constatació documental del pagament d'havers als funcionaris públics» (SSTS de 18 de gener de 1985 i 20 d'abril de 1993, entre altres), va afegir que el deute d'aquestes retribucions constitueix un acte d'aplicació individualitzada per la seua concreció a les circumstàncies específiques de cadascun dels empleats públics, de les disposicions generals o reglamentàries reguladores d'aquests havers i, mentre que acte aplicatiu, aqueixos pagaments documentats mitjançant les nòmines obrin la via del recurs indirecte contra reglaments prevista en els apartats 2 i 4 de l'article 26 de la Llei de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Per part seua, el Tribunal Constitucional va mantindre, en la seua sentència 126/1984, de 26 de desembre, que «les nòmines (...) no són reproducció ni confirmació de les de mesos anteriors, ja que són actes d'aplicació de la normativa vigent que, des d'una perspectiva jurídica, gaudeixen d'autonomia i independència respecte de les nòmines d'altres mesos, ja que responen a l'existència d'altres serveis prestats durant un temps diferent (...); la nòmina de cada mes no és un acte de reproducció de la del mes anterior, sinó d'aplicació de la normativa referent als drets econòmics dels funcionaris en el si de la relació funcional». D'aquesta manera, la jurisprudència del Tribunal Suprem, STS de 26

de març de 2009, ha vingut acceptant «*el caràcter singular i autònom de cada nòmina a l'efecte de la seua impugnació individualitzada davant la Jurisdicció contenciosa administrativa*». Així, les sentències de 18 de gener de 1985, de 20 d'abril, de 21 de maig de 1993, i de 21 de juny de 2012, entre altres, han afirmat que «*el pagament d'havers als funcionaris mitjançant nòmines, no atribueix a cadascuna d'aquestes el caràcter reproductor de l'anterior, enfront del que pugua fer-se valdre l'excepció de l'article 40.a) de la Llei Jurisdiccional, ja que més que una reproducció o emanació reiterada d'actes administratius referida a idèntica situació fàctica i jurídica, se situen aquestes retribucions en una relació de tracte successiu, en què cada acte de pagament remunera serveis prestats en diferent període i als quals pot acompanyar diferents característiques de la situació del funcionari que els esdevinga*».

A la vista de la precitada doctrina, en el Dictamen 485/2017, de 28 de juny, el Ple va admetre la viabilitat de la revisió d'ofici per nul litat de ple dret de les nòmines de funcionaris, enteses aquestes nòmines de forma individual i autònoma.

IX. Límits a la revisió d'ofici: prescripció d'accions.

Una altra de les qüestions que s'ha examinat, en el marc dels procediments de declaració de nul litat d'actes administratius l'any 2017, és l'aplicació, a la vista de la nova jurisprudència, dels límits establits en l'article 106 de la Llei 30/1992 i en l'actual article 110 de la Llei 39/2015, en virtut dels quals les facultats de revisió «*no podran ser exercides quan, per prescripció de les accions, pel temps transcorregut o per altres circumstàncies, el seu exercici siga contrari a l'equitat, a la bona fe, al dret dels particulars o a les lleis*».

En particular, pel que fa al límit consistent en la «prescripció de les accions», aquesta qüestió va ser abordada pel Ple d'aquesta Institució en el citat Dictamen 485/2017, de 28 de juny.

En el supòsit examinat, els interessats van al·legar en els seus escrits la prescripció del dret de la Hisenda Pública «*a reconèixer o liquidar crèdits al seu favor, comptant aquest termini (de 4 anys) des del dia en què el dret va poder exercitar-se*». Així ho estableix la Llei 47/2003, General Pressupostària (article 15) i la Llei 1/2015, de 6 de febrer, de la Generalitat, d'Hisenda Pública, del Sector Públic Instrumental i de Subvencions (també en l'article 15).

En aquest assumpte concret, aquest Òrgan va entrar en l'anàlisi de les sentències del Tribunal Suprem de 21 de desembre de 2016, 11 de gener de 2017 i 4 de maig de 2017.

Concretament, en la Sentència d'11 de gener de 2017 (rec. 934/2014), el Tribunal Suprem recorda que l'acció adscrita a instar la nul·litat de ple dret no està subjecta a cap termini de prescripció i precisament per això l'anterior article 106 de la Llei 30/1992, i actual article 110 de la Llei 39/2015, permeten que res més pugua impedir-se el seu exercici en supòsits excepcionals. És per això que el lapse temporal utilitzat per a l'exercici de l'acció de revisió no s'ha identificat amb els terminis de prescripció de les accions contra actes anul·lables, reservant-se per a aquells supòsits en què el termini transcorregut resulta excessiu i desproporcionat, afectant la seguretat jurídica generada, i molt especialment, quan afecta tercers.

Per això, si d'un costat en l'article 106 de la Llei 39/2015 s'estableix la possibilitat de conducta a la revisió d'ofici sense subjecció a termini (en qualsevol moment), en l'article 110 s'estableix la possibilitat que el seu exercici es modere per la concurrència de les circumstàncies excepcionals que en ell es preveuen, i es limita la possibilitat d'expulsar de l'ordenament jurídic un acte que incorre en un vici d'especial gravetat, ponderant les circumstàncies de tot ordre concurrents i els béns jurídics en joc. Aquesta previsió legal permet que els tribunals puguen controlar les facultats de revisió d'ofici que pot exercir l'Administració, i els confereix un cert marge d'apreciació sobre la conveniència d'eliminació de l'acte quan per l'excessiu termini transcorregut i la confiança creada en el tràfic jurídic i/o en tercers es considera que l'eliminació de l'acte i dels seus efectes és contrària a la bona fe o l'equitat, entre altres factors.

Ara bé, la correcta aplicació de l'anterior article 110 de la Llei 39/2015, Sentència 1404/2016, de 14 de juny de 2016 (cacera. 849/2014), exigeix *«dos requisits acumulatius per a prohibir la revisió d'ofici, d'una banda la concurrència de determinades circumstàncies (prescripció d'accions, temps transcorregut o "altres circumstàncies")»*; per un altre el que aquestes circumstàncies facen que la revisió resulte contrària a l'equitat, la bona fe, el dret dels particulars o les lleis.

D'altra banda, en la sentència 4 de maig de 2017 (rec. 2376/2015), amb cita també de la d'11 de gener de 2017, s'assenyala que *«(...) l'art. 106 no habilita per a moderar els efectes de la revisió d'ofici d'actes nuls de ple dret, sinó que estableix un límit al propi exercici de les facultats de*

revisió d'ofici, basat en determinats pressupòsits. Això és així per la pròpia interpretació lògica i sistemàtica del precepte, en relació amb l'article 102 de la LPAC. L'article 102 estableix els pressupòsits i efectes de la revisió, i l'article 106 estableix límits al seu exercici, però no als seus efectes. Així ho confirma l'article 102.4 que, precisament perquè els efectes derivats de la nul·litat apreciat en la revisió d'ofici han de produir-se en tota la seua extensió, disposa que els interessats podran ser indemnitzats en aquesta resolució de revisió d'ofici, si es donen les circumstàncies que preveu l'article 139.2 i 141.1 de la LPAC».

Seguint aquesta línia jurisprudencial, quan concorren les circumstàncies excepcionals previstes en l'article 110 de la Llei 39/2015 (anterior art. 106 de la Llei 30/1992) el que procedeix és excloure la revisió i conseqüentment la declaració de nul·litat de l'acte, però si es considera que l'acció de revisió ha sigut exercida correctament i procedeix declarar la nul·litat de ple dret de l'acte en qüestió, la qual cosa no pot ésser limitat-se els efectes de la nul·litat benvolguda desproveint-la de tota conseqüència jurídica.

És l'exercici de l'acció de revisió la que pot limitar-se («no poden ser exercitades») per raons excepcionals, sense que els límits a la revisió previstos en l'article 110 de la Llei 39/2015 s'estenga a l'efecte de la nul·litat prèviament declarada. Una vegada exercitada aquesta acció de revisió d'ofici, l'article 110 no permet limitar els efectes de la nul·litat prèviament acordada.

Efectuades les anteriors precisions doctrinals, el Ple del Consell Jurídic va estimar, en relació amb el cas examinat, que el simple transcurs de més de quatre anys no actuava, de forma automàtica, com a límit o impediment a l'exercici de l'acció de nul·litat per part de l'Administració Pública, perquè, com s'ha vist, és imprescriptible, no estant subjecta a cap termini de prescripció, i perquè el transcurs de més de quatre anys a què fa referència l'article 15 de la citada Llei 1/2015, de la Generalitat, d'Hisenda Pública, ha d'exigir que concorregueren, a més, altres circumstàncies que -unides al transcurs del termini- evidencien que la revisió resulta contrària a l'equitat, a la bona fe, al dret dels particulars o a les lleis. I en el supòsit examinat, ni s'havien al·legat pels interessats afectats més circumstàncies que el mer transcurs dels quatre anys respecte de determinades nòmines, ni es desprenien de l'expedient circumstàncies que permeteren apreciar, al costat de l'esmentat termini, que la declaració de nul·litat resultava contrària a la bona fe o a l'equitat.

Per això, no es va estimar d'aplicació els límits establits en l'article 110 de la Llei 39/2015 i article 106 de la Llei 30/1992, especialment, pel que fa a la «prescripció de les accions» al·legada pels interessats.

B. SELECCIÓ D'ALGUNS DICTÀMENS SIGNIFICATIUS DE 2007 EMESOS EN LES DIFERENTS MATÈRIES.

I. Urbanisme.

En el Dictamen 124/2017, de 15 de febrer, el Ple d'aquest Consell analitza la revisió d'ofici formulada a instàncies de part en relació amb la resolució dictada en un procediment de restauració de la legalitat urbanística. El Consell no estima que el fet que l'Administració poguera dictar resolució de fons en un procediment caducat constitueixca una causa de nul·litat enquadrible en algun dels supòsits previstos en l'actual article 47.1 de la Llei 39/2015.

Així, es va argumentar que «encara que s'haguera produït una eventual caducitat del procediment de restauració de la legalitat urbanística, no constitueix aquesta circumstància causa de nul·litat de la Resolució objecte del present procediment de revisió d'ofici exarticle 47.1 de la Llei 39/2015. Ha de recordar-se que l'acció de nul·litat constitueix un mecanisme excepcional quan concorre algun dels supòsits previstos legalment com a causes determinants de la revisió, i s'ha d'interpretar, com assenyala el Tribunal Suprem, en Sentència de 20 de desembre de 2005, entre unes altres, «de forma restrictiva tant en els supòsits, com el seu contingut i abast, tot això en virtut del principi de seguretat jurídica, ja que no ha d'oblidar-se que ens trobem davant actes fermes que causen estat, que han sigut consentits i acceptats per l'administrat, i que en un moment determinat, i fora de tot ordre processal, es decideix a impugnar-los».

En el ressenyat Dictamen se cita la Sentència del Tribunal Suprem de 16 de juliol de 2013, rec. 499/2012 i la del Tribunal Superior de Justícia de la Castella-la Manxa va afirmar, en la seua Sentència 496/2015, de 22 de maig de 2015.

- Dictamen 418/2017, de 7 de juny, referit a la declaració de nul·litat de l'acte presumpte d'aprovació del projecte de reparcel·lació de la Unitat d'Execució C/Jaume el Conqueridor -Pintor Ribera- Moll de l'Estació

del PGOU de Benetússer, per resultar contrari a l'ordenament jurídic (en concret a les Normes Urbanístiques Municipals).

Es va emetre un informe favorable a la declaració de nul·litat amb fonament en l'article 47.1.f) de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques.

II. Revisió d'ofici d'actes dictats en matèria de contractació:

- Dictamen 358/2017, de 24 de maig, referit a la revisió d'ofici de l'Acord que va adoptar la Mesa de Contractació del Consorci Hospitalari Provincial de Castelló. S'estima la procedència de la declaració de nul·litat amb fonament en l'apartat f) de l'article 47.1 de la Llei 39/2015.

- Dictamen 586/2017, 6 de setembre, sobre revisió d'ofici del contracte verbal en virtut del qual l'interessat va prestar els seus serveis com a Assessor Tècnic de l'Ajuntament.

III. Funció pública.

- Dictamen 437/2017, de 14 de juny, sobre revisió d'ofici de reconeixement del tercer trienni a favor d'una funcionària. Es va estimar procedent la revisió d'ofici amb fonament en la causa prevista en la lletra f) de l'article 62.1 de l'anterior Llei 30/1992, de 26 de novembre.

- Dictamen 513/2017, de 12 de juliol, sobre revisió d'ofici formulada a instàncies de part, per la interessada, respecte de la Resolució que va dictar el Rectorat de la Universitat Politècnica de València, el dia 1 de juny de 2016, en la qual va acordar no procedir al seu nomenament com a funcionària interina per programa, com a monitora de «L'Escola d'Estiu» d'aquesta Universitat, malgrat trobar-se en la borsa de treball pertinent, per entendre que no complia el requisit de no patir malaltia ni estar afectada per limitació física o psíquica que siga incompatible amb l'acompliment de les seues funcions, en ser valorada com «no apta» per l'avaluació dels riscos laborals per a la seua persona derivats de la protecció de la maternitat i del seu estat biològic d'embaràs gemel·lar.

En aquest Dictamen, després d'un examen de la normativa i jurisprudència en matèria d'igualtat efectiva d'homes i dones, es va informar favorablement la revisió d'ofici i es va recordar que «*com assenyala la STC 66/2014, de 5 de maig, «la prohibició constitucional específica dels*

actes discriminatoris per raó de sexe determina que s'haurà produït la lesió directa de l'article 14 CE quan s'acredite que el factor prohibit va representar el fonament d'una minusvaloració o d'un perjudici laboral, no tenint valor legitimador en aqueixos casos la concurrència d'altres motius que hagueren pogut justificar la mesura al marge del resultat discriminatori».

- Dictàmens 561/2017 i 562/2017, de 26 de juliol, referits a la declaració de nul·litat de sengles resolucions de la Directora Territorial d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, d'Alacant, per les quals es va nomenar funcionàries interines del cos de Professors d'Ensenyament Secundari, especialitat assessoria i processos d'imatge personal, a les interessades. S'estima que procedeix la declaració de nul·litat amb fonament en la causa a la lletra f) de l'article 47.1 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre.

En el Dictamen 590/2017, de 6 de setembre, es va informar favorablement la revisió d'ofici per nul·litat de ple dret de l'acte d'admissió i matriculació de l'interessat en el Màster Universitari en Música, impartit per la Universitat Politècnica de València, per manca l'interessat de la titulació habilitant per a l'accés com a alumne.

-Dictàmens 657/2017 i 658/2017, de 4 d'octubre de 2017, en els quals es va informar favorablement la revisió d'ofici de les indemnitzacions reconegudes als interessats, de conformitat amb el que s'estableix en el Reial decret 462/2002, de 24 de maig, sobre indemnitzacions per raó del servei.

- Dictamen 751/2017, de 21 de setembre, referit al cessament com a funcionari interí del cos de Professors d'Arts Plàstiques i Disseny, especialitat Dissenye d'Interiors. Es va estimar que procedia revisar.

IV. Assistència Jurídica Gratuïta.

- Dictàmens 734/2017, de 15 de novembre; 754/2017, 21 de novembre, 383/2017, de 31 de maig.

V. Subvencions.

Destaca el Dictamen 670/2017, d'11 d'octubre, sobre revisió d'ofici de la concessió de subvenció a un particular per a la construcció d'un dipòsit

d'aigua apte per a l'extinció d'incendis forestals. S'informa desfavorablement la declaració de nul·litat amb base en l'apartat f) de la Llei 30/1992.

—